

Marjo Silvennoinen

IHMISSUHTEET INTERNETISSÄ - OHIKIITÄVIÄ KOHTAAMISIA
VAI TODELLISIA YSTÄVIÄ?

Tietojenkäsittelytieteen
pro gradu-tutkielma

21.5.2008

Jyväskylän yliopisto
Tietojenkäsittelytieteiden laitos
Jyväskylä

TIIVISTELMÄ

Silvennoinen, Marjo Helena

Ihmissuhteet internetissä – ohikiitäviä kohtaamisia vai todellisia ystäviä?

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2008.

84 + 14 s.

Pro gradu-tutkielma

Tässä tutkielmassa tarkastellaan internetissä muodostuneita ihmissuhteita. Ihmissuhteella tarkoitetaan kahden ihmisen välillä pidemmällä ajanjaksolla tapahtuvaa vuorovaikutusten sarjaa. Ihmissuhteita tarkastellaan anonymiteetin, identiteetin esittämisen, luottamuksen, tunteiden ilmaisemisen, sitoutumisen ja vastavuoroisuuden näkökulmista. Tavoitteena on tuoda esiin, minkälaisia ovat internetissä toimivat suhteet. Tutkimuksessa painotetaan ihmissuhteita, joihin on tutustuttu vapaa-ajalla ja internetin välityksellä. Tutkimuksesta on rajattu pois suhteet, joissa ensikontakti on tapahtunut kasvokkain.

Internetiä käytetään nykyään paljon sosiaalisten suhteiden löytämiseen ja ylläpitämiseen. Internetin kautta yhteydenpito tapahtuu rajoitetummalla tavalla ja tekniikka mahdollistaa suhteessa toimimisen anonyyminä. Suhteet kehittyvät erilaisessa ympäristössä. Tämän työn taustalla ovat aikaisemmin tehdyt tutkimukset internetissä toimivista ihmissuhteista. Tutkimusmenetelminä tutkielmassa on käytetty kyselyä ja teemahaastattelua. Tutkittavana ryhmänä olivat Jyväskylän yliopiston opiskelijat.

Tutkielman keskeisenä tuloksena on internetissä toimiviin ihmissuhteisiin liittyvä ristiriitaisuus. Samassa suhteessa esiintyvät ristiriitaiset ominaisuudet eivät kuitenkaan estä tyytyväisyyttä suhteeseen. Tämä tuokin teknisille taitajille lisää haasteita miten saada suhteessa olevat ristiriitaiset piirteet lähemmäs toisiaan ja ihmisille turvallisempi kokemus ihmissuhteiden muodostamisesta internetissä.

AVAINSANAT: internet, ihmissuhde, anonymiteetti, identiteetti, luottamus, tunteet, sitoutuminen, vastavuoroisuus

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	3
2 IHMISSUHTEIDEN VERKOSTOISSA	5
2.1 WEB 2.0.....	5
2.2 TEKNIikka JA IHMISSUHTEET	6
2.3 TUTKIMUKSEN TAUSTA.....	7
3 IHMISSUHTEEN PERUSOMINAISUUksIA	11
3.1 MONENKIRJAVAT IHMISSUHTEET.....	11
3.1.1 <i>Erlaisia suhdetyyppejä</i>	11
3.1.2 <i>Suhteen kehittyminen</i>	12
3.1.3 <i>Ihmissuhteen elinkaari</i>	13
3.1.4 <i>Huonosti toimivat suhteet</i>	15
3.2 SUHTEIDEN ERI ULOTTUVUUKsIA.....	16
3.2.1 <i>Anonymiteetti</i>	16
3.2.2 <i>Identiteetti</i>	19
3.2.3 <i>Luottamus</i>	24
3.2.4 <i>Tunteet</i>	27
3.2.5 <i>Sitoutuminen</i>	30
3.2.6 <i>Vastavuoroisuus</i>	33
4 TUTKIMUS	38
4.1 TUTKIMUSASETELMA.....	38
4.1.1 <i>Osallistajat</i>	38
4.1.2 <i>Tutkimusmenetelmät</i>	39
4.1.3 <i>Tutkimuksen toteutus</i>	40
4.2 TUTKIMUSKYSYMYKsET	42
5 TUTKIMUKSEN TULOKsET	44
5.1 TAUSTATIETOJA.....	44
5.2 YSTÄVIÄ INTERNETIN KAUTTA?.....	46
5.3 ANONYMITEETTI.....	47
5.4 IDENTITEETTI.....	49
5.5 LUOTTAMUS	53
5.6 TUNTEET.....	57
5.7 SITOUTUMINEN	60
5.8 VASTAVUOROISUUS	63
5.9 TULOSTEN YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKsET	68
6 TULOSTEN TARKASTELU	73
LÄHDELUETTELO	76
LIITE 1. KYSELY	84
LIITE 2. TEEMAHAASTETTELU	88
LIITE 3. CRONBACHIN ALFAN ARVOT	89
LIITE 4. KESKIARVOT, MIEHET JA NAISET	91
LIITE 5. KESKIARVOT, KOKENEET JA KOKEMATTOMAT	93
LIITE 6. T-TESTI JA KORRELAATIOT	95

1 JOHDANTO

Ihmissuhteiden kirjavat verkostot ja erityisesti kahdenkeskiset suhteet internetissä herättävät edelleenkin suurta hämmennystä. Siinä missä nuoret verkostoituvat sujuvasti, vanhemmat ihmiset ihmettelevät suhteiden todellisuutta. Mistä oikein on kyse näissä suhteissa, joissa ei ole nähty toista ihmistä koskaan? Voiko suhde kehittyä molempia tyydyttävästi tilanteessa, jossa toimitaan ainoastaan koneen välityksellä, ja voiko niitä sanoa todellisiksi ihmissuhteiksi?

Internetin välityksellä toimivia suhteita on tutkittu aikaisemmin 1990-luvulta lähtien. Tutkimus on edennyt ja saadut tulokset muuttuneet ajan kuluessa. Tämän työn taustalla ovat aikaisemmin tehdyt tutkimukset, joita on löydetty pääasiassa artikkeleista, sekä erilaiset keskustelut muiden kanssa. Alan kirjallisuutta on hyödynnetty saatavuuden mukaan. Sitä ei ole vielä kovin paljoa tarjolla, mutta tarjonta on lisääntynyt selkeästi viime vuosina.

Internet on laaja tietokoneiden verkosto, johon liittyminen edellyttää tietokonetta ja yhteyden saamisen mahdollistavaa tekniikkaa. Internetin välityksellä voidaan helposti tavoittaa ihmisiä ympäri maailmaa ja muodostaa uusia ihmissuhteita. Ihmissuhteen edellytyksenä oleva jatkuva vuorovaikutus sarja on yksinkertainen ja nopea toteuttaa internetissä tietokoneen avulla. Internetiin liittyvä Web 2.0:n ajattelutapa tukee ihmisten välistä sosiaalisuutta ja tekee verkostojen luomisesta yhä yleisempää ja sujuvampaa.

Tietokoneen välityksellä toimiviin ihmissuhteisiin kuuluvat samat tärkeät ominaisuudet, jotka esiintyvät kasvokkain toimivissa suhteissakin. Tietokone voi kuitenkin tuoda näistä ominaisuuksista esille uusia piirteitä tai ne näyttäytyvät vähän eri tavalla. Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella internetissä solmittua ihmissuhdetta ottaen huomioon anonymiteetin, luottamuksen ja sitoutumisen kehittymisen, epäselvän identiteetin merkityksen, vastavuoroisuuden ja tunteiden ilmaisemisen tekniikan tuomissa rajoissa.

Tutkimus on tehty Jyväskylän yliopiston opiskelijoiden keskuudessa. Tutkimusmenetelminä käytettiin sähköpostitse jaettavaa kyselyä sekä teemahaastattelua. Tutkimuksen keskeisiä käsitteitä ovat ihmissuhteet ja niissä esiintyvät ulottuvuudet. Näitä ulottuvuuksia ovat anonymiteetti ja sen merkitys suhteessa, identiteetin esilletuominen suhteessa, tunteiden ilmaiseminen, sitoutuminen suhteeseen ja vastavuoroisuus siinä.

Tutkimuksen käsittelytapa tarkasteltaessa yhteydenpitotapaa ihmisten välillä perustuu edelleen tekstivälitteiseen tapaan. Huolimatta tekniikan kehitymisestä yhteydenpitotavoissa internetin välityksellä, tutkimuksen aikana missään ei kuitenkaan tullut esiin muiden tapojen (kamera, ääni) suuresta käytöstä ja merkityksestä. Tutkimuksen oletuksena on tekstipohjaisen yhteydenpitotavan yleinen käyttö muista tekniikoita huolimatta. Kaikissa tilanteissa ei käytetyllä tekniikalla ollut merkitystä. Tutkimuksessa on rajattu pois myös suhteet, joissa ensimmäinen kohtaaminen on tapahtunut kasvokkain sekä työn tai opiskelun kautta muodostuneet suhteet. Tutkimuksessa ei tarkastella internetissä olevia eri yhteydenpitotapoja, vaan se painottuu internetin välityksellä muodostetun suhteen kuvaamiseen.

Tutkimuksessa ensimmäisessä luvussa avataan yleistä näkökulmaa sosiaalisuutta tukevaan tekniikkaan ja Web 2.0 rooliin siinä, tekniikan merkitykseen ihmissuhteessa sekä kerrotaan tutkimuksen taustaa. Toisessa luvussa tarkennetaan kuvausta yhteen ihmissuhteeseen ja sen perusominaisuuksista sekä esitellään tutkimuksen tarkastelunäkökulmat suhteeseen. Kolmannessa luvussa kuvaillaan tutkimusasetelma ja tutkimuskysymykset. Neljännessä luvussa käydään läpi tutkimuksen tulokset ja luvussa viisi esitellään johtopäätökset.

2 IHMISSUHTEIDEN VERKOSTOISSA

Elämän riemu ja tuska syntyvät suhteista muihin ihmisiin. Ihminen toimii koko ajan jonkinlaisessa suhteessa muiden ihmisten kanssa, peilaa itseään heihin ja rakentaa omaa käsitystään itsestä muiden avulla. Ympärillä olevat ihmiset ovat tärkeitä monella eri tavalla konkreettisesta avusta ymmärtämiseen. Jokainen yksittäinen suhde eri ihmisen kanssa on omanlaisensa. Sen dynamiikkaan vaikuttavat molemmat osapuolet, heidän historiansa, arvot, asenteet ja kulttuuri.

Tietokoneet ovat mahdollistaneet yhden uuden tavan tutustua muihin ihmisiin sekä työssä että vapaa-ajalla. Tekniikka on tuonut mukanaan monia etuja suhteiden ylläpitämiseen kuten nopeus, saavutettavuus ja helppous. Internet on yksi tärkeä nykyihmisen verkostoitumisen väline. Erilaiset palvelut, jotka toimivat internetissä, tukevat ihmisten tarvetta toimia yhdessä muiden kanssa. Enää ei välttämättä rakenneta yhdessä kylätaloa, vaan luodaan uusia yhteisöjä internetin kautta. Tutustuminen muihin ihmisiin tapahtuu laajemmalla alueella ja tavoittaa ihmisiä ympäri maailmaa. Viime vuosina internetin yhteydessä on käytetty käsitettä Web 2.0 ja painotettu muun muassa sen sosiaalisia ominaisuuksia.

2.1 Web 2.0

Web 2.0 on lähinnä toimintakokonaisuus, joka käsittää joukon internetin uusia toimintatapoja ja -malleja (Hintikka 2007, 6). Uusien mallien tavoitteena on kehittää käyttäjäpalveluita ja -sisältöjä, yhteisöllistä tuotantoa ja jakamista sekä tukea siirtymistä ”yksittäisistä laitteista ja käyttöjärjestelmistä www-alustaisiksi ja päätelaiteriippumattomiksi palveluiksi” (mts. 7).

Web 2.0 pyrkii tukemaan ihmisiä toimimaan yhdessä, kannustamaan ihmisiä jakamaan omaa tietoaan muille ja lisäämään tietoa. Web 2.0:n yhteisöpalvelut jaetaan Hintikan (2007, 29) mukaan kahteen eri päätyyppiin, joita ovat ”yhteisöllisyyttä tuottavat sisällönjako- tai

tiedontuotantopalvelut” (esimerkiksi YouTube) ja yhteisöpalvelut (esimerkiksi MySpace). Yhteisöllisyyttä tuottavilla palveluilla on yleensä yhteinen toiminnallinen tarkoitus. Yhteisöllisyys syntyy toiminnallisuuden oheistuotteena.. Yhteisöpalvelut puolestaan antavat jokaiselle käyttäjälle mahdollisuuden tuoda itseään esiin. Ne tarjoavat sosiaalisen ympäristön ja esittelevät käyttäjää kiinnostavia sisältöjä ja ihmisiä.

Web 2.0:n muita yhteisöllisyyttä ja ihmisten keskinäistä toimintaa tukevia piirteitä ovat resurssien jakaminen, suositusjärjestelmä ja joukkojen älykkyys. Resurssien jakaminen tulee esille avoimessa tietosanakirjassa Wikipediassa. Suositusjärjestelmää käyttävät kauppapaikat, jossa ostaja voi kertoa mielipiteensä muun muassa ostamastaan kirjasta. Joukkojen älykkyyttä pyritään hyödyntämään tukemalla ihmisiä tuomaan omat ideansa tuotteistajan palvelukseen. (Hintikka 2007, 32–33.) Internet pyrkii siis yhä enenevässä määrin tukemaan ihmisten keskinäistä toimintaa. Ihmiset luovat omia verkostojaan eri tarpeista lähtien. Motivaationa voi olla muun muassa tiedon hankkiminen, oman tiedon jakaminen muille ja sisällön kehittäminen. Eräs verkostoitumisen tarve voi olla myös halu luoda ystävyysuhteita ja jakaa henkilökohtaisia asioita. Ihmissuhteiden löytäminen internetin kautta on hyvin yleistä tänä päivänä.

2.2 Tekniikka ja ihmissuhteet

Internetissä ihmiset ovat yhteydessä toisiinsa tietokoneen välityksellä. Pelkkä halu tutustua toiseen ihmiseen ei vielä riitä kontaktin ottamisessa, vaan sitä ennen on osattava käyttää tietokonetta ja internetissä toimivia ohjelmia. Miten tekninen osaaminen vaikuttaa ihmissuhteeseen? Jääkö itsestä annettu kuva täysin vääränlaiseksi teknisen osaamattomuuden takia?

Tietokoneen käyttötaidolla ja teknisellä kokemuksella on Waltherin (1994) tekemän tutkimuksen mukaan vaikutusta ihmissuhteissa. Henkilöt, jotka olivat taitavampia ja kokeneempia tietotekniikan kanssa, kykenivät nopeammin muodostamaan ihmissuhteita. Heidän viestit sisälsivät myös enemmän sosioemotionaalisia piirteitä.

Vähän erilaista näkökulmaa tekniikan merkityksestä ihmissuhteelle on esittänyt Thurlow (2005). Hän tuo esille ajatuksen (mts. 52), että olennaista ei ole tekniikka sinänsä, jota yhteydenpidossa käytetään, vaan tekniikan tarkoituksenmukaisuus ja sen mahdollistama yhteydenpito ihmisten välille.

Vaikka tekniikka ei ole olennaisin asia ihmisten välisessä yhteydenpidossa, se tuo kuitenkin jotain erilaista ihmissuhteisiin verrattuna kasvokkain tapahtuvaan yhteydenpitoon. Tekniikan välityksellä toimiva yhteydenpito ei ole suora kontakti vaan ihmisten vuorovaikutus välittyy erilaisten laitteiden kautta.

Tekniikan edetessä on kehitetty uusia keinoja yhteydenpitoon perinteisen tekstin kirjoittamisen rinnalle. Yhteydenpitotavat tietokoneen avulla alkavat yhä enemmän muistuttaa kasvokkain toimivaa tapaa ja käytössä ovat useammat aistit. Lisälaitteiden kuten kameran ja mikrofonin käyttö antaa monipuolisempia tapoja olla yhteydessä. Tarkemman tutkimustiedon puuttuessa lisälaitteiden voisi olettaa vahvistavan suhteeseen kuuluvia ominaisuuksia kuten luottamusta. Niiden avulla toimiessa välittyy enemmän tietoa toisesta henkilöstä esimerkiksi ulkonäkö, ilmeet, eleet, ääni ja äänen käyttö.

Eri teknisten välineiden käytöstä ja merkityksestä suhteiden muodostamisessa ja niiden roolista suhteessa ei löytynyt tarkempaa tutkimustietoa tätä työtä tehtäessä. Vallitsevaksi mielikuvaksi jäi suhteiden toimiminen edelleen pääsääntöisesti tekstipohjaisia toimintoja käyttäen. Tekniikan osuus suhteessa herätti kuitenkin mielenkiintoa. Miten eri lisälaitteita käytetään, käytetäänkö niitä vasta myöhemmin, kun luottamus on jonkin verran kasvanut ja miten lisälaitteet koetaan?

2.3 Tutkimuksen tausta

Tietokoneiden välityksellä toimivia ihmissuhteita on tutkittu myös aikaisemmin. Tutkimuksen alkuaikoina keskeisin näkökulma oli nonverbaalin viestinnän puuttuminen vuorovaikutuksessa. Ensimmäisiä teorioita oli ns. sosiaalinen vihjeettömyys -teoria

(Sproull & Kiesler, 1986). Tämän jälkeen tietokoneen roolia yhteydenpidon välineenä tarkasteltiin median rikkauden näkökulmasta (Whitty & Carr 2006, 7-9; Matikainen 2002; Hankonen, Lehtinen & Ristolainen, H. 2000). Joseph Walther teki 1990-luvulla ansiokasta tutkimusta tietokonevälitteisesti toimivista ihmissuhteista kehittämällä SIP-mallin (1992) ja tuomalla esiin hyperpersoonallisen ilmiön käsitettä (1996). SIDE-mallia on käytetty ryhmän ja yksilöiden välisen vuorovaikutuksen erottamisessa. Sen taustalta löytyvät Lea ja Spears (1992, 1995, 2001).

Eräs viimeaikaisimmista näkökulmista tietokonevälitteisesti toimivien ihmissuhteiden tutkimuksessa on Whittyn & Carrin (2006) esille tuoma ajatus suhteen toimimisesta mielikuvituksen omaisessa tilassa. Samanlaisessa tilassa, jossa lasten leikki toimii. Heidän tutkimuksensa taustalla on Donald Winnicotin (1896–1971) luoma objektisuhdeteoria. Sen mukaan ihminen leikkiessään on itsensä ulkopuolella olematta kuitenkaan osa ulkopuolista maailmaa. Tätä tilaa Winnicot kutsui potentiaaliseksi tilaksi (potential space) ja siinä oli mahdollista käsitellä asioita toteuttamatta niitä konkreettisesti. Tilassa kohtaavat todellinen yksilö ja fantasiayksilö. Whittyn & Carrin (2006, 61) mukaan tietokonevälitteisesti toimivissa suhteissa ihmiset toimivat samankaltaisessa tilassa kuin leikkiessään. Siinä tilassa tietokone edustaa transitionaalista objektia, jonka avulla ihminen asettaa itsenä potentiaaliseen tilaan. Toisin sanoen Whitty ja Carr esittävät, että toimiessaan tietokoneen välityksellä toistensa kanssa, ihmiset ovat jonkinlaisessa yhteisessä, leikkimielisessä tilassa, jossa vaikuttavat yhtenä osana mielikuvat ja fantasia.

Tämän tutkimuksen tutkimusasetelma tietokonevälitteisesti toimiviin ihmissuhteisiin perustuu kuuteen eri ulottuvuuteen, jotka esiintyvät ihmisten välisissä suhteissa. Näitä ulottuvuuksia ovat anonymiteetti, identiteetti, luottamus, tunteet, sitoutuminen ja vastavuoroisuus (KUVIO 1).

KUVIO 1. Tutkimusulottuvuudet ihmissuhteessa: anonymiteetti, identiteetti, luottamus, tunteet, sitoutuminen ja vastavuoroisuus. (Kuva Sanni Vesterinen 2008)

Tutkimukseen valitut suhteen ulottuvuudet ovat mukana siksi, että niillä kaikilla on merkitystä nimenomaan internetin kautta kehittyvässä suhteessa. Jokainen ulottuvuuksista tulee internetin kautta toimivassa suhteessa esille eri tavalla verrattuna kasvokkain toimivaan suhteeseen.

Anonymiteetti kattaa koko suhteen ja siinä vaikuttavat ilmiöt. Kaikki suhteessa esiintyvät asiat tapahtuvat enemmän tai vähemmän anonyymien henkilön kanssa. *Anonymiteetti* vaikuttaa kaikkiin muihin suhteen ulottuvuuksiin. *Identiteetti* internetissä on vapaa fyysisen maailman kahleista (Reid 1991). Se on kuitenkin aina osa vuorovaikutusta ja sen takia merkittävä myös ihmissuhteissa. *Luottamus* on suhteen perusta, mutta sen arvioiminen on haastavaa internetissä. *Tunteiden* ilmaiseminen kuuluu ihmisten väliseen yhdessäoloon. Internet ei kuitenkaan mahdollista halausta hellyyden osoittamiseksi. Tunteiden ilmaiseminen tekniikan välityksellä on erilaista. *Sitoutuminen* suhteeseen, jossa ei ole kulttuurin luomia odotuksia tai toiveita käyttäytymisestä, etsii uusia muotoja internetissä. Sitoutumista suhteeseen on helpompi välttää internetissä (Cornwell & Lundgren 2001).

Ihmissuhdetta ei ole ilman *vastavuoroisuutta*. Sen esille tuominen internetin kautta on toisenlaista, mutta yhtä tärkeää suhteen toimimisen kannalta.

Suhteessa esiintyvien ulottuvuuksia avulla pyritään luomaan kuvaa suhteista, jotka toimivat ainoastaan internetin välityksellä. Ulottuvuudet on koottu aikaisemmin tehtyjen tutkimusten sekä aiheesta käytyjen keskustelujen ja kokemusten pohjalta. Aikaisempia tutkimuksia löytyy muun muassa sitoutumisesta ihmissuhteissa Parks ja Floydin (1996) tekemänä. Tunteita ja anonymiteettiä ovat käsitelleet McKenna, Gern & Gleason (2002) ja luottamusta Riegelsberger, Sasse & McCarthy (2003).

Seuraavaksi tarkastellaan lähemmin ihmissuhteen perusominaisuuksia. Minkälaisia suhteita on, suhteen kehittymistä ja sen elinkaarta. Yleisemmän tarkastelun jälkeen esitellään tutkimuksessa käytetyt suhteen ulottuvuudet internetissä toimivien suhteiden näkökulmasta.

3 IHMISSUHTEEN PERUSOMINAISUUKSIA

3.1 Monenkirjavat ihmissuhteet

Ihmiset ovat päivittäin yhteydessä lukuisten eri ihmisten kanssa. Kohtaamiset voivat liittyä esimerkiksi työhön, harrastuksiin tai asioiden hoitamiseen. Jotkut näistä kohtaamisista jäävät mieleen ja herättävät erilaisia tunteita. Toiset niistä ovat yhdentekeviä. Milloin nämä kohtaamiset ovat osa ihmissuhdetta? Voiko kaupan kassan kanssa olla ihmissuhdetta ja jos voi, niin miten se kehittyy?

3.1.1 Erilaisia suhdetyyppejä

Ihmissuhde on kahden ihmisen välillä, pidemmällä ajanjaksolla tapahtuva vuorovaikutusten sarja. Suhde edellyttää vastavuoroisuutta ja toisen ihmisen käyttäytyminen vaikuttaa aina toisen käyttäytymiseen. Suhteita voi olla sekä ystävien että vihollisten välillä ja siihen voi olla pakotettu esimerkiksi työnsä kautta. (Hinde 1979, 14.) Ihmisten välillä on *vuorovaikutusta*, joka määrittellään yksilön ja sosiaalisen ympäristön vastavuoroiseksi vaikutukseksi toisiinsa. Ihmisten toiminta ohjautuu vuorovaikutuksen perusteella. (Kalliopuska, 2005). Vuorovaikutus voi olla kielellistä tai erilaisia tekoja, joita ovat muun muassa ilmeet ja eleet (Matikainen 2002, 19).

Ihmissuhteet voidaan jakaa kolmeen eri tyyppiin, joita ovat kavereus (ystävät), sukulaisuus- ja romanttiset suhteet. Kavereita ja ystäviä on eri ikävaiheissa lapsesta alkaen. Kaikki ystävyyssuhteet eivät ole samanlaisia. Ne vaihtelevat läheisyydessä ja pysyvyydessään. Lasten ystävyyssuhteet vaihtelevat helpommin, mutta nuorten sekä nuorten aikuisten ystävyyssuhteet ovat läheisimpiä ja kestävämpiä. (Dwyer 2000, 6-12.) Suhteet sukulaisiin ovat toinen ihmissuhteen tyyppi. Näiden suhteiden läheisyys vaihtelee erittäin paljon riippuen sukulaisesta. Sukulaisuussuhteita ei ole valittu vapaaehtoisesti kuten ystävyyssuhteita ja osittain siksi ne voivat sisältää monenlaisia ristiriitoja. Kolmas ihmissuhteiden tyyppi on romanttiset suhteet, joihin liittyvät seksuaalisuus sekä voimakas hellimisen ja huolehtimisen tarve Ihmissuhteisiin yleensä liittyy voimakkaita tunteita,

erityisesti romanttisiin suhteisiin. (Dwyer 2000, 6-12.). Ihmissuhteet voivat olla myös negatiivisia. Hinde (1979) mainitsee edellä mainittujen kolmen ihmissuhdetyypin lisäksi myös suhteet vihollisten kanssa.

3.1.2 Suhteen kehittyminen

Ihmissuhteet elävät ja kehittyvät koko ajan. Kehittyminen voi olla suhdetta edistävää tai suhteen päättymiseen johtavaa (Parks 1997, 352). Suhteen kehittymiseen vaikuttavia seikkoja Parks on nimennyt riippuvuuden, vuorovaikutuksen, ennustettavuuden, sitoutumisen ja yhteistyön (mts. 352–354).

Riippuvuus suhteessa tarkoittaa mielipiteen muuttamista toisen henkilön mielipiteen mukaiseksi, omien väitteiden muokkaamista identtiseksi ja oman asian esittämistä vastaan kun on tiedossa vastapuolen käsitys asiasta. Riippuvuus toisesta henkilöstä kasvaa suhteen kehittyessä ja syvetessä. (Parks 1997, 352–354.)

Vuorovaikutuksen laajuus, monipuolisuus ja syvyys kertovat myös suhteen etenemisestä. Laajuudella ja monipuolisuudella tarkoitetaan sitä, kuinka paljon eri kanavia käytetään yhteydenpitoon. Vuorovaikutuksen syvyys kertoo läheisyydestä ja siitä miten paljon kerrotaan henkilökohtaisia asioita. (Parks 1997, 352–354.)

Kolmas suhteen kehittymiseen vaikuttava asia on ennustettavuus. Jotta suhde toimisi, on tärkeää, että molemmilla osapuolilla on jonkinlainen yhteinen ymmärrys suhteen luonteesta. Minkälainen käyttäytyminen on suotavaa, toivottua ja hyväksyttävää sekä miten käyttäytyminen sopii kokonaisuudessaan suhteeseen. Epävarmuutta suhteessa ja siinä toimimisessa ei voi koskaan täysin poistaa, mutta sen syvetessä ja ymmärryksen lisääntyessä, epävarmuus vähenee ja on paremmin hallittavissa. (Parks 1997, 352–354.)

Sitoutuminen kuuluu myös suhteen kehittymiseen. Se on odotusta, että suhde jatkuu tulevaisuudessa. Odotukset perustuvat tunteeseen, että suhteen halutaan jatkuvan ja sen

pitäisi jatkua. Omien odotusten kasvaessa sitoudutaan toiseen yhä tiukemmin. (Parks 1997, 352–354.)

Viimeisenä Parks (1997) mainitsee suhteen kehittymisessä yhteistyön. Suhteen edetessä osapuolten yhteistyö tiivistyy ja heille voi kehittyä niin sanottu yhteinen kieli. Käytetään omia keksimiä sanoja ja ilmaisuja tilanteissa, joissa muut eivät ole paikalla eivätkä voi niitä ymmärtää. (Mts. 352–354.)

Kahden ihmisen väliseen suhteeseen ja sen luonteeseen vaikuttavat heidän itsensä ja elämäkokemustensa lisäksi monet muutkin asiat. Ympäristö, jossa eletään ja toimitaan sekä työssä että vapaa-ajalla, vaikuttaa siihen, minkälaisia ihmisiä tapaa (Duck 1998, 1-2). Harrastukset keräävät yhteen samoista asioista kiinnostuneita ihmisiä. Päivittäinen kohtaaminen samassa työpaikassa luo erilaisille ihmiselle tapaamisen ja tutustumisen mahdollisuuksia.

Edellisten lisäksi ihmissuhteiden kehittymistä ohjaa kulttuuri, jossa eletään. Eri kulttuureilla on omia tapoja ja normeja minkälaiset suhteet ovat hyväksytyjä ja kenen kanssa voi olla yhteydessä. Nykyinen media muokkaa myös omalta osaltaan käsityksiä, miten oikea ystävyysuhde toimii ja mitä siinä kuuluu tapahtua. (Duck 1998, 2.)

3.1.3 Ihmissuhteen elinkaari

Huolimatta ihmissuhteiden erilaisuudesta, jokaisesta niistä on kuitenkin löydettävissä samoja vaiheita. Suhteen kehityksen alkuvaihe on Levingerin (1983, 321) kuvauksen mukaan tietoisuus toisen olemassaolosta eli jonkinlainen tunnistaminen, identifiointi. Tämän jälkeen seuraa suhteen rakentaminen ja sitoutuminen suhteeseen. Vähitellen suhde alkaa heikentyä päättyäkseen kokonaan. Suurin osa pareista ei kuitenkaan käy kaikkia vaiheita läpi. Seuraavassa käydään lyhyesti eri vaiheita läpi ja niiden sisältöä ihmissuhteen elinkaareissa. Tutkimusnäkökulmasta riippuen vaiheita voi olla eri määrä, mutta käsittäen kaikki kuitenkin alku-, keski- ja loppuvaiheen (mts. 321). Tässä esitelty malli suhteen eri vaiheista pohjautuu tutkimukseen pitkäaikaisista parisuhteista. Malli on sovellettavissa

myös läheisiin ystävyys-suhteisiin, vaikka ne eroavat suhteen rakentumisen, sitoutuminen ja päättymisvaiheen osalta (Levinger 1983, 359).

Suhteen alkuvaiheeseen kuuluu mielenkiinnon herääminen toista henkilöä kohtaa. Tunnistetaan toinen henkilö ja kiinnitetään häneen huomiota. Tunnistaminen voi tapahtua esimerkiksi muiden ihmisten kertomien juttujen perusteella tai työskentelemällä samassa työpaikassa. (Levinger 1983, 323.) Ensivaikutelman perusteella tehdään nopea päätös, pidetäänkö uudesta ihmisestä vai ei (Duck 1998, 67). Mielenkiinnon voi herättää muun muassa samankaltaisuuden kokeminen, fyysinen läheisyys tai sama ympäristö (Levinger 1983, 323–324; Duck 1998, 69).

Suhteen kehittyminen voi tapahtua monella eri tavalla. Joskus suhde etenee rauhallisesti tutustumisen tapahtuessa hitaasti ja toisinaan se kehittyy hyvinkin nopeaan tahtiin. Olipa tapa kumpi tahansa, se edellyttää kummaltakin osapuolelta halua hakeutua suhteeseen (Levinger 1983, 324–325). Tutustumista voi kuvata prosessina, jossa yritetään määrittellä jonkinlainen kuva ja ymmärrys toisesta ihmisestä ja määrittely jatkuu suhteen loppuun saakka (Duck 1998, 73). Suhteen alkuvaiheessa omalla avoimuudella itsestä on suuri merkitys suhteen kehittymiselle (Duck 1998, 333). Suhdetta lujittaa myös sitoutuminen, joka kertoo suhteen pysyvyydestä. (Levinger 1983, 333).

Suhteen keskivaihetta leimaavat tuttuus, ennustettavuus sekä kognitiivisen ja emotionaalisen jännityksen väheneminen (Levinger 1983, 326). Toinen henkilö ei ole enää niin mielenkiintoinen kuin suhteen alkuvaiheessa. Kumppanista on tullut tuttu ja turvallinen, usein ennustettavasti toimiva henkilö. Tässä vaiheessa suhdetta perheeseen yleensä tulee lapsia, puhuminen toisen henkilön kanssa vähenee ja rutiinit ovat osa suhdetta. (Mts. 339–342.)

Vähitellen suhde voi alkaa heikentyä. Suhdetta voivat tässä vaiheessa leimata muun muassa yhteisten aktiviteettien väheneminen ja tunteiden ilmaisemisen pienentyminen. Ominaista on myös suhteen kokeminen eri tavalla verrattuna toisen henkilön kokemukseen suhteesta. Kommunikointi ihmisten välillä voi muuttua. Suhteen alkuvaihetta leimannut mielenkiinto

toisen ajatuksia kohtaan muuttuu toissijaiseksi ja tärkeämpää on tuoda omia ajatuksiaan esille (Levinger 1983, 347, 350.)

Loppuvaiheessa suhde päättyy. Päättyminen voi tapahtua esimerkiksi avioerossa tai kuoleman yhteydessä. Suhteen päättyminen voi olla äkillistä tai se voi hiipua vähitellen, kunnes päättyy kokonaan. Duck (1998, 88–93) on tarkastellut suhteen purkautumiseen tai heikentymiseen liittyviä seikkoja. Hänen ajatuksensa mukaan ensin on tyytymättömyyttä suhteeseen, joka muuttuu tyytymättömyydeksi kumppaniin. Tyytymättömyys muuttuu vastakkainasetteluksi kumppania kohtaan, jonka jälkeen ongelmat kerrotaan ulkopuoliselle. Kertomisen jälkeen suhde päättyy ja suhde kuvainnollisesti haudataan eli käsitellään loppuun. Elämä jatkuu ilman suhdetta.

3.1.4 Huonosti toimivat suhteet

Kaikki ihmissuhteet eivät ole positiivisia, mukavassa yhteisymmärryksessä eteneviä. Joukkoon mahtuu myös suhteita, joissa on tarkoituksellisesti tuhoavia, mielipahaa aiheuttavia ja loukkaavia piirteitä. Tämänkaltaisia suhteita löytyy sekä tietokoneen välityksellä että kasvokkain toimivissa suhteissa.

Aikaisemmin mainittu suhteen kehittymiseen liittyvä riippuvuus voi olla myös haitallista suhteelle. Kiusalliseksi ja häiritseväksi riippuvuus muodostuu silloin kun se on yksipuolista ja häiritsee jokapäiväistä elämää. Myös tunkeutuminen suhteeseen, johon ei ole haluttu, aiheuttaa ristiriitoja. Usein pettymys suhteen päättymiseen voi aiheuttaa häiriköivää käyttäytymistä toista henkilöä kohtaan. (Whitty & Carr 2006, 111–118.)

Tietokoneen välityksellä voidaan ilmaista negatiivisia asioita toisesta henkilöstä joko hänelle suoraan tai epäsuoraan muiden sivustojen kautta. Suoria ilmaisutapoja ovat muun muassa uhkaavien viestien kirjoittaminen ja ahdistelu. Epäsuoria tapoja toisen henkilön loukkaamiseen ovat muun muassa kuvien väärentäminen ja niiden levittäminen internetissä sekä perättömien juttujen kertominen tavoitteena maineen tahraaminen. (Mts., 111–118.)

Tietokoneen välityksellä on mahdollista helposti ja nopeasti levittää yksityiseksi tarkoitettuja tietoja julkisuuteen.

Huonoon ihmissuhteeseen voi kuulua toisen tarkoituksellinen hyväksikäyttäminen. Siinä pyritään alistamaan toista ja saamaan hänestä jotain hyötyä itselleen. Tämäntyyppisiä suhteita tulee usein esiin puhuttaessa tietokonevälitteisesti toimivista suhteista lähinnä lasten hyväksikäyttämisen yhteydessä. Myös muunlaista seksuaalista häirintää esiintyy kun ollaan tietokoneen välityksellä yhteydessä.. Kirjallisuudessa on maininta muun muassa virtuaalisesti tapahtuvasta raiskauksesta (Turkle 1995, 251–254).

Ihmissuhteita on paljon erilaisia. Jokainen niistä saa alkunsa eri yhteyksissä ja kehittyy omaa polkuaan yksilölliseksi ja ainutlaatuiseksi. Suhteet kestävät aikansa. Osa niistä on pitkäikäisiä ja muodostuvat tärkeiksi ihmiselle, mutta osa suhteista on lyhyitä kohtaamisia, joita ei enää myöhemmin muistakaan.

3.2 Suhteiden eri ulottuvuuksia

3.2.1 Anonymiteetti

”Nettisuhde johti naisen kuolemaan” Iltasanomat 5.8.2003.

Internetin perusominaisuuksia on sen mahdollistama anonyymi toimintatapa. Suhteessa voidaan toimia tuntemattomana tai tunnettuna juuri sen verran kun itsestä tuntuu sopivalta. Koko vuorovaikutus tapahtuu ja suhde kehittyy pääosin kahden anonyymien henkilön kesken. Mutta missä vaiheessa anonyymit henkilöt muuttuvat ei-anonyymeiksi keskenään? Ja mikä merkitys anonymiteetillä on yleensä suhteen kehittymisen kannalta?

Anonymiteetin määritellään olevan tila, jossa kommunikoija vastaanottaa viestin henkilöltä, joka on tuntematon ja yksilöimätön (Anonymous 1998, 387). Määrittelyssä painotetaan nimenomaan viestin lähettäjää eikä oteta kantaa viestin sisältöön. (Rains & Scott 2007, 64).

Thurlowin (2004, 62) mukaan anonyymiydessä on eri asteita. Anonymiteetti voi olla osittaista, täydellistä tai sitä ei ole ollenkaan. Anonymiteettiä ei esiinny lainkaan tilanteissa, joissa ollaan vuorovaikutuksessa entuudestaan tuttujen ihmisten kanssa. Tällaista vuorovaikutusta on lähinnä kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus. Osittain anonyymiä vuorovaikutusta voi tapahtua esimerkiksi töissä sähköpostin kirjoittelun muodossa. On tavanomaista hoitaa työasioita saman asiakkaan kanssa toistuvasti, mutta hänestä ei välttämättä tiedä muuta kuin nimen. Täydellinen anonymiteetti tarkoittaa sitä, ettei henkilöstä tiedä mitään. Täydellinen anonymiteetti esiintyy tilanteessa, jossa esimerkiksi sähköposti tulee väärään ositteeseen. Kasvokkain tapahtuvassa vuorovaikutuksessa ei saavuteta täydellistä anonymiteettiä. Tämän määrittelyn mukainen täydellinen anonymiteetti on kohtalaisen harvinaista. Osittaisen anonymiteetin osuus sen sijaan on viestinnässä kasvamassa. (Anonymous 1998, 382, 390–391.)

Tuleeko anonyymistä tuttu, kun tiedetään nimi, osoite ja muut henkilötiedot? Erilaisen informaation avulla voidaan tunnistaa anonyymi henkilö ja kerätä hänestä tietoa. Eri tiedon tyyppisiä on määritelty tunnistamisen avuksi (Marx 2004, Rains & Scottin 2007, 65 mukaan) ja ne liittyvät identifioimiseen, tyypittelyyn (esim. väestötiedot), maantieteelliseen sijaintiin, aikaan (milloin), verkostoihin ja suhteisiin, kiinnostuksen kohteisiin, käyttäytymiseen, uskomuksiin, asenteisiin ja tunteisiin, luonteenpiirteisiin, valokuviin ja toissijaiseen tietoon (nonverbaalit vihjeet). Eli tämän listan perusteella ainoastaan nimen kertominen ei poista vielä anonymiteettiä ihmiseltä, vaan siihen liittyy paljon muitakin tietoja.

Kirjallisuudessa esiintyy myös määrittelyä teknisestä ja sosiaalisesta anonymiteetistä. Teknisesti anonyymeistä henkilöistä ei tiedetä mitään yksilöiviä tietoja, esimerkiksi nimeä. Sosiaalisesti heidän identiteettiään on määritelty viestien antamien vihjeiden perusteella. Ihmiset voivat olla joko teknisesti anonyymejä tai sosiaalisesti anonyymejä tai molempia. (Hayne ja Rice 1997, 432.)

Anonymiteetin mahdollisuudet ja uhat

Anonymiteetistä voi olla hyötyä suhteessa toimiville. Se voi tuoda rohkeutta ilmaista omia tunteitaan (Christopherson 2007, 3041- 3042). Joistakin tunteista ja asioista ei välttämättä uskalleta puhua kasvokkain niiden arkuuden ja henkilökohtaisuuden vuoksi. Osa tunteista voi olla syyllisyyttä tai häpeää herättäviä tai niiden esille tuominen ei vain ole yleisesti sallittua. Tällöin on helpompi puhua asioista nimettömänä ilman pelkoa niiden yhdistämisestä kirjoittajaan. McKennan ja Barghin (1998, 692) mukaan anonymiiden suojoissa voi tuoda itsestään esille sellaisia puolia, jotka voisivat olla jopa rangaistavia todellisessa elämässä.

Toinen anonymiteetin hyöty on sen suoma mahdollisuus hallita täysin omia tietojaan. Ihminen päättää itse mitä asioita paljastaa itsestään ja mitkä asiat jättää kertomatta. Anonymiteetti suojaa yksityisyyttä ja antaa ihmiselle täyden mahdollisuuden kontrolloida sitä. (Ben-Ze'ev 2003, 458.)

Kolmas tutkimusten mukaan anonymiteetin etu on sen sosiaalistava vaikutus. Tätä näkökulmaa ovat tuoneet esille Spears, Postnes, Lea ja Wolbert (2002). He arvelevat sosiaalistumisen prosessien olevan erilaisia internetissä verrattuna kasvokkain tapahtuvaan yhteydenpitoon. Eristäytyneisyys ja anonymiteetti voivat monella tavalla vahvistaa sitä. He perustelevat kantaansa muun muassa sillä, että anonymiteetti voi kasvattaa ryhmään kuuluvien ryhmäidentiteettiä. Hyvä ryhmäidentiteetti tukee enemmän yhteisöllistä käyttäytymistä ja luo paremmat edellytykset sosiaalistumiselle.

Anonymiteetin uhista useimmin esillä on mahdollisuus huijata ja valehdella toisille ihmisille. Ihmiset ovat yleisesti hyvin tietoisia tästä mahdollisuudesta ja se tekee suhteen muodostaminen epävarmaksi. Oman sukupuolen, iän, ulkonäön ja muiden tietojen esittäminen todellisuuden vastaisina voi olla myös tavoitteellista toimintaa, jolla pyritään saavuttamaan itselle jotain etuja. (Johnson 1997, 63).

Anonymiteetti ihmissuhteessa

Anonymiteetissä ja sen vaikutuksissa on vahvasti mukana molemmat puolet; toisaalta se rohkaisee hyvään (itseilmaisuun) ja pahaan (kiusaamiseen). Joissakin tilanteissa se on uhka ja toisissa taas mahdollisuus. Rains ja Scott (2007, 83) ovat arvelleet anonymiteetin olevan ongelmallista kahdessa eri tilanteessa. Näitä tilanteita ovat:

- 1) kun haluttaisi tunnistaa toinen jostakin syystä, mutta ei voida tehdä sitä
- 2) kun tunnistetaan lähettäjä, vaikka ei haluttaisi tunnistaa tätä.

Miehet ja naiset suhtautuvat eri tavalla anonymiteettiin. Flanagin, O'Connorin, Seinboldin ja Tiyaamornwongin (2007, 82) mukaan miehet etsivät enemmän erilaisia tapoja tehdä tietokonevälitteisestä vuorovaikutuksesta samantyyppistä kuin kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus. Naiset nauttivat enemmän anonymiteetistä kuin miehet. Miehillä oli suurempi halu paljastaa heidän sukupuoltaan koskevia tietoja.

Anonymiteetti liittyy kiinteästi tietokonevälitteiseen vuorovaikutukseen eikä voi olla vaikuttamatta ihmissuhteeseen. Anonymiteetistä suhteessa voi olla hyötyä, mutta myös haittaa. Anonymiteetti vaikuttaa kaikkiin tässä työssä myöhemmin esille tuotaviin suhteen ulottuvuuksiin kuten identiteetin esille tuomiseen, luottamukseen, tunteiden ilmaisemiseen, sitoutumiseen ja vastavuoroisuuteen. Tästä syystä sen merkitystä suhteessa ei voi aliarvioida.

3.2.2 Identiteetti

*”26-vuotias marokkolaisinsinööri tuomittiin kolmen vuoden vankeuteen Marokon kuninkaan veljen identiteetin anastamisesta internetin Facebook-sivustolla”
Helsingin Sanomat 24.2.2008.*

Kuka minä olen? Mikä on minun identiteettini? Vaikeita kysymyksiä, joihin kellekään tuskin löytyy heti selvää vastausta. Identiteetti on kuitenkin eräs keskeisimmistä kysymyksistä tarkasteltaessa tietokonevälitteisesti toimivia ihmissuhteita. Lehtien palstoilla identiteetti ja tietokoneet tulevat pääsääntöisesti esille ikävissä huijaustilanteissa. Mitä muita merkityksiä

identiteetillä voi olla ihmissuhteessa, joka toimii ainoastaan tietokoneen välityksellä? Voiko ihminen olla täysin erilainen kuin mitä esittää olevansa?

Identiteetti ymmärretään yksilön henkilökohtaiseksi ominaisuudeksi. Syntymästä lähtien ihminen alkaa luoda omaa henkilökohtaista identiteettiä. Eriksonin (1994, 109, 160) mukaan identiteetti ilmaisee sellaista vastavuoroista suhdetta, johon kuuluu jatkuvan samuuden tunne sekä itsen että muiden kanssa. Toisin sanoen ihmisen identiteettiin sisältyy hänen mukaansa sekä ihmisen kokemus omasta itsestä että samuuden tunne itsestä muiden kanssa.

Identiteetti ei ole koskaan täysin valmis. Se kehittyy koko elämän ajan. Ihmisellä voi olla erilaisia identiteettejä, jotka muotoutuvat elämän varrella ja tilanteesta riippuen. Identiteetit voivat olla ristiriitaisia esimerkiksi äidin identiteetti kotona ja sama henkilö poliittisena vaikuttajana. Yhtenäistä, lopullista ja johdonmukaista identiteettiä ei ole olemassa. (Hall 2002, 23.)

Identiteetti tietokonemaailmassa

Heinonen (2001) on tarkastellut identiteettiä erityisesti tietokoneverkoissa. Hänen mukaan ihminen rakentaa tai hänen persoonansa rakentuu tietokoneverkoston eri rekistereihin talletetuista tiedoista ja hänen ”jättämistään sähköisistä jäljistä”. Näistä tiedoista ja merkinnöistä koostuu ihmisen ns. sähköinen eli digitaalinen kuva ihmisestä. (Mts. 13.)

Digitaaliseen kuvaan ihmisestä kuuluvat digitaalinen persoona, digitaalinen minä ja digitaalinen identiteetti. Digitaalinen persoona koostuu kaikista niistä tiedoista, jotka liittyvät ihmiseen hänen toimiessaan eri rooleissa, kuten esimerkiksi kuluttajana, opiskelijana tai työntekijänä. Digitaalisesta persoonasta kertovia tietoja voi löytyä työpaikan tai harrastustoiminnan internet-sivuilta. Digitaalinen minä on ihmisen itsensä esittämä tietojen kokonaisuus, jota käytetään edustamaan itseä. Niitä tietoja voidaan esittää esimerkiksi omilla internetissä olevilla kotisivuilla. Digitaalinen identiteetti on sellaisten digitaalisten tietojen kokonaisuus, joiden avulla henkilö voidaan tunnistaa. Tällaisia tietoja

ovat muun muassa nimi ja osoite. (Heinonen 2001, 13.) Virtuaalinen identiteetti rakentuu käyttäjää edustavista hahmoista, käyttäjän verkkokäyttäytymisen profiilista ja rekisteröidyistä liikkeistä (mts. 66).

Identiteetin esille tuominen internetissä ei ole vain pelkkien omien faktatietojen jakamista muille. Oma identiteetti välittyy myös käytetyssä kielessä. Wynnin ja Katzin (1997) mielestä ihmisen on mahdotonta kirjoittaa täysin neutraalia kieltä. Heidän mukaansa teksti kertoo aina jotain kirjoittajasta sekä muun muassa hänen arvoistaan, taustastaan ja koulutuksestaan. Kirjoituksessa on epäsuoria viittauksia ja vihjauksia, joita ei kirjoittaja välttämättä itsekään huomaa.

Ensikontakti ja identiteetin edustajat

Ensikontakti toiseen henkilöön on täysin erilainen internetin välityksellä kuin kasvokkain. Kasvokkain tapahtuvassa tutustumisessa toisen henkilön identiteetistä saadaan paljon tietoa vaihtamatta sanaakaan keskenään. Ulkonäkö, sukupuoli, ilmeet ja eleet ja ikä kertovat omaa kieltään ja niitä tietoja ei tarvitse erikseen kysyä. Internetissä ensikontaktin antama tieto on rajallista visualisuuden puuttuessa. Mikään tieto ei tule itsestään lyhyellä vilkaisulla, vaan kaikki pitää kysyä toiselta ihmiseltä

Nimi on jokaiselle merkittävä ja erittäin tärkeä identifioinnin keino. Internetissä toimiessa käytetään joko omaa nimeä tai nimimerkkiä. Nimimerkki on yksi tapa kertoa jotain itsestä heti ensikontaktin aikana. Nimimerkki on yleensä aika lyhyt, joten siihen ei mahdu paljoa informaatiota. Bechar-Israelin (1995) tutkimuksen mukaan ihmisten valitsemat nimimerkit viittaavat heihin itseensä. Usein siitä löytää syntymävuoden, iän tai lempinimen. Ihmiset yrittävät tuoda nimimerkkiin jotain omasta identiteetistään, ja siksi nimimerkkiä ei mielellään myöskään vaihdeta. Nimimerkki voi olla käyttäjälleen hyvin merkityksellinen ja siitä voi tulla osa persoonallisuutta.

Avatar on käyttäjää kuvaava hahmo internetissä. Ihmiset käyttävät avatarta rakentaakseen omaa identiteettiään ja näyttääkseen keitä he ovat (Kang & Yang 2006, 1175). Avatar

voidaan tehdä joko itse tai valita valmiiden vaihtoehtojen joukosta. Avatar liitetään esimerkiksi lähetetyn viestin yhteyteen kuvaamaan viestin lähettäjää. Novak & Rauh (2005) ajattelevat avattaren esittävän enemmän ihmisen persoonallisuutta kuin fyysistä olemusta.

Avattaren valintaan vaikuttavat ihmisen omat tavoitteet ja päämäärät, luonteenominaisuudet ja käytettävä media. Avattaren käytössä on löytynyt eroavaisuuksia eri yhteydenpitotapojen kesken. Pikaviestimissä käytetään realistisempia hahmoja. Harrastukset ja mielenkiinnon kohteet näkyvät enemmän myös pikaviestinten avattarissa. Sukupuolten välisiä eroja on löytynyt muun muassa siinä, että naiset käyttävät mieluummin mielikuvituksellisempia avattaria vieraiden ihmisten kanssa kuin tuttujen. Naiset ovat myös avoimempia omien hahmojen kuvaamisessa. (Kang & Yang 2006, 1180–1181.) Yleensä ihmiset valitsevat itseään kuvaamaan useimmiten jonkin inhimillisen hahmon ja valitsevat sukupuoleksi oman sukupuolen (Novak & Rauh, 2005).

Iällä ja käytetyllä yhteydenpitotavalla on jonkin verran merkitystä siihen, mitä avattarella halutaan kertoa itsestä. Kangin ja Yangin (2006) tutkimuksen mukaan mielipidettä haluavat ilmaista avatteressaan 20-vuotiaat ircin (pikaviestin) käyttäjät sekä 30-vuotiaat pikaviestimien käyttäjät. Oman kyvykkyyden ilmaiseminen avattaren avulla on tärkeää 30-vuotiaille ircin käyttäjille ja nuorille, jotka käyttävät pikaviestintä.

Identiteetin väärentäminen – ilo vai haitta?

Internetissä identiteetin väärentäminen on kohtalaisen helppoa. Kukaan ei voi tarkistaa henkilön olemassaoloa ja totuudenmukaisuutta. Internetissä identiteeteillä ei ole samaa ulkopuolista sosiaalista kontrollia niin kuin on fyysisessä elämässä, jossa ihmisiä säätelevät tuttavat, ystävät, sukulaiset tai työpaikka. (Turkle 1994, 178–179.)

Oman identiteetin tarkoituksellinen väärentäminen hyötymistarkoituksessa, ts. itsensä esittämien erilaisena kuin oikeastaan on, voi aiheuttaa monia ongelmia. Identiteetin

väärennöksiä tehdään muun muassa taloudellisten etujen saavuttamiseksi. Tietojen kalastelu ja niiden väärinkäyttö on myös hyvin yleistä.

Identiteetin vääristäminen leikkimielisesti voi olla kokeiluluonteista toimintaa siitä (Reid 1991), miltä tuntuisi olla esimerkiksi vastakkaista sukupuolta tai ikäistään nuorempi. Identiteetillä leikkittelyyn kuuluvat erilaiset kokeilut ja toiminta itselle epätyypillisessä yhteisössä eikä se yleensä aiheuta harmia muille. Maczewskin (2002) mukaan tällä on erityisesti nuorille tärkeä merkitys, kun he rakentavat omaa identiteettiään.

Internet voi rohkaista identiteetin esiintuomista. McKenna ja Bargh (1998, 692) tutkivat identiteettiä virtuaalisissa ryhmissä ja heidän mukaansa ryhmässä toimiva identiteetti tuli usein osaksi itseä fyysisessäkin maailmassa. Ihmiset, joilla oli poikkeava identiteetti esimerkiksi seksuaalisesti, tunsivat itsensä vähemmän erilaisiksi ja hyväksytyimmiksi. Ryhmässä oli mahdollista tuoda paremmin esiin oma kätkeyty identiteetti, jos ei ollut uskaltanut tehdä sitä aikaisemmin.

Voiko internetissä oleva identiteetti olla täysin erilainen kuin todellisuuden oleva? Eikö eri identiteetin esittäjillä ole kuitenkin yhteistä sama esittäjä? Kangin & Yangin (2006, 1176) mielestä identiteetin hahmo ja esiintyminen voi olla erilaista internetissä kuin todellisuudessa, mutta identiteetti virtuaalisessa maailmassa voi olla enemmän ideaalinen tai tiedostamaton kuva itsestä. Se voi heijastaa eri puolta todellisesta identiteetistä. Heidän käsityksen mukaan identiteetti internetissä ei ole täysin erillinen todellisuudesta.

Identiteetti on tärkeä ihmissuhteissa. Sen perusteella arvioidaan sitä, miten tullaan toimeen toisen kanssa ja ollaanko kiinnostuneita toisesta henkilöstä. ”Viestinnässä osapuolten identiteetin tietäminen on oleellista, jotta kyetään ymmärtämään vuorovaikutusta ja arvioimaan sen merkitystä“ (Heinonen 2001, 63). Totuudenmukainen ja uskottava identiteetti herättää luottamusta (mts. 65) ja vahvistaa kehittymässä olevaa suhdetta. Epäselvä identiteetti herättää epävarmuutta eikä luo edellytyksiä toimivalle ihmissuhteelle.

3.2.3 Luottamus

“*Kunnallispoliitikko huijasi rahaa nettideittipetoksella*” Helsingin Sanomat
23.2.2008.

Ihmissuhteen peruspilareita on luottamus toiseen ihmiseen. Ilman molemminpuolista luottamusta suhde voi muuttua epävarmaksi ja uhkaavaksi. Miten käy luottamuksen uudentyypisissä tietokoneen välityksellä toimivissa suhteissa? Kasvaako luottamukseen liittyvä riski liian suureksi ja estää todellisen suhteen syntymisen vai ovatko ihmiset löytäneet keskinäistä luottamusta riskialttiissa tietokoneverkostossa?

Luottamus on arkikielessä tuttu käsite, mutta tutkijat eivät ole luottamuksen määrittelyssä täysin yksimielisiä. Sztompkan (1999, 25) mukaan *luottamus* on vedonlyöntiä tulevaisuudesta, jonka toiset ihmiset tekevät epävarmaksi. Hänen käsityksensä mukaan osa tutkijoista tarkastelee luottamusta vain ihmisten välisissä kasvokkain tapahtuvissa suhteissa unohtaen muut kontekstit. Hänen mielestä luottamus sisältää edellisen lisäksi sosiaalisen luottamuksen, jolla tarkoitetaan luottamusta ihmisen tekemiin asioihin esimerkiksi lentokoneeseen. (Mts. 41.)

Luottamuksessa on tärkeää sen perustuminen vapaaehtoisuuteen ja ihmisen omaan päätökseen siitä. Vapaaehtoisuus sisältää vastuun toimia luottamuksen arvoisesti. (Ilmonen 2002, 30.) Luottamukseen liittyy myös tuttuus, joka tulee esille erityisesti ystävyysuhteissa. Toisen henkilön tunteminen helpottaa ennakointia ja pienentää luottamukseen liittyvää riskiä. Vaikka koskaan ei voi olla täysin varma etukäteen, vastaako toinen henkilö hänelle annettuun luottamukseen, ja toimiiko luottamuksen mukaisesti. (Ilmonen 2002, 33, 89.)

Onko luottamus aina hyvä asia? Joissakin tilanteissa on turvallisempi vaihtoehto olla luottamatta. Naiivi tai sokea luottamus esimerkiksi vieraassa ja itselle oudossa kulttuurissa voi aiheuttaa ongelmatilanteita. (Sztompka 1999, 108.) Epäluottamusta herättää ehkä etukäteen tiedossa oleva huono maine tai ihmisen erikoinen ulkoinen olemus. Luottamusta ei voi aina yleistää koskemaan kaikkia tilanteita tai ihmisiä kokonaisuudessaan. Ihminen

voi olla taitava joissakin asioissa, mutta se ei tarkoita, että hän hallitsee kaikki asiat (Jokinen 2002, 100–101).

Luottaminen voi olla sekä tiedollista että ei-tiedollista. Tiedollinen luottamus perustuu esimerkiksi toisen henkilön tapojen tuntemiseen. Tietää, että voi luottaa toisen sanaan, koska tämä ei ole enenkään pettänyt. Ei-tiedollinen luottamus on enemmän tunteenomaista. Voi tuntua hyvältä luottaa johonkin osaamatta perustella tarkemmin syytä, miksi luottaa. Tunteilla on tärkeä merkitys silloin kun ihminen tekee intuitiivisesti ratkaisun siitä, luottaako toiseen vai ei. (Stompka 1998, Ilmosen 2002, 238 mukaan).

Luottamus tietoverkkojen syövereissä

Internetissä luottamuksen merkitys tulee esille eri tavalla. Corritore, Kracher ja Wiedenbeck (2003, 741–742) ovat määritelleet internetissä olevan luottamuksen keskeisiä piirteitä.. Merkittävimpana he pitävät riskiä. Riskin ottaminen on suuri, haettaessa kontaktia tuntemattoman henkilön kanssa. Uskalletaanko kertoa itsestä ilman pelkoa asioiden levittämisestä ja voiko toisen kertomiin asioihin luottaa. Toinen luottamuksen piirre käsittää odotukset ja toiveet annettuja lupauksia ja sopimuksia kohtaan. Kolmas piirre on usko luottamuksen mahdollisuuteen ja siihen, ettei käytetä haavoittuvuutta hyväkseen.

Luottamukseen ja sen kehittymiseen tietokonevälitteisesti toimivissa suhteissa vaikuttaa anonymiteetti. Tosin sen vaikutuksesta ollaan montaa eri mieltä. Johnsonin (1997, 63–64) mukaan anonymiteetti on keskeinen syy vähentyneeseen luottamukseen internetissä. Toisaalta Barghin, Mckennan, Fitzsimonsin (2002, 45) mukaan ihmisten on helpompi tulla hyväksytyksi omana itsenään internetissä. Kun kokee tulevansa hyväksytyksi omana itsenään, on helpompi olla rehellisempi. Rehellinen ja vakuuttava kuva herättää luottamusta muissa ihmisissä.

Vääriä tietoja voidaan antaa lähes mistä tahansa asiasta ja se onkin luottamuksen keskeinen kulmakivi. Voiko annettujen tietojen oikeellisuuteen luottaa? Cornwellin & Lundgrenin (2001, 209) mukaan eniten vääriä tietoja annettiin iästä ja ulkonäön viehättävyydestä,

joiden tarkistaminen ilman näköyhteyttä oli mahdotonta. Muita tietoja, kuten harrastuksiin, opiskeluun ja yleisiin taustatietoihin liittyviä seikkoja, ei niinkään vääristelty. Tämän he arvelivat johtuvan siitä, että esim. harrastuksia koskevia vääriä tietoja olisi vaikeampi ylläpitää keskusteluissa johdonmukaisesti.

Tarkasteltaessa väärrien tietojen antamista toisesta näkökulmasta, se voi myös palvella luottamusta. Annettaessa toisen odottamia tai toivomia tietoja, voidaan yrittää kasvattaa luottamusta itseään kohtaan ja lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta. On kuitenkin kyseenalaista käyttää tietojen vääristelyä luottamuksen hankkimiseksi eikä se useimmiten johda hyvään lopputulokseen.

Luottamuksen kehittyminen tietokonevälitteisesti

Tietokonevälitteisesti tapahtuvassa tutustumisessa ei alussa tiedetä mitään toisesta henkilöstä. Lähtökohtana on ns. ”tyhjä pöytä”. Tutustumisen edetessä vähitellen kerätään eräänlaisia vihjeitä siitä, voiko toiseen ihmiseen luottaa. Vihjeitä kerätään toisen kertomista asioista, tavasta olla kontaktissa tai muiden kertoman perusteella.

Luottamusta internetissä toimivissa suhteissa on tutkittu kasvattavan avoimuuden ja henkilökohtaisten asioiden esiin tuomisen (McKenna, Green & Gleason 2002). Avoimesti itsestään kertovalle henkilölle paljastetaan helposti myös omia asioita. Annettuun luottamukseen vastataan useimmiten luottamuksella. Luottamus lisääntyy ja yleistyy (Ilmonen 2002, 98). Tällä tavoin luottamus vähitellen rakentuu, pala palalta, ja tuo samalla syvyyttä suhteeseen.

Kaikkiaan luottamuksen kehittymisen on todettu olevan erilaisempaa tietokoneen välityksellä kehittyvässä ihmissuhteessa kuin kasvokkain toimivassa suhteessa. Merkittävimmät syyt ovat välitetty viestintä ja näkyvyyden puute. Käyttäjien erilaiset kulttuurit voivat lisätä väärinymmärryksiä, jotka heikentävät luottamusta. (Riegelsbergerin, Sassen ja McCarthyn 2003, 760).

Luottamus vaikuttaa tapaan toimia suhteessa, avoimuuteen ja rehellisyyteen siinä. Internetin välityksellä toimivissa suhteissa luottamus jää usein epävarmalle pohjalle. Jääkö silloin myös koko suhde epävarmalle pohjalle? Epävarmuus luottamuksesta ei kuitenkaan estä solmimasta ihmissuhteita internetin välityksellä ja riskejä ollaan valmiita ottamaan. Toimitaanko suhteessa koko ajan ottaen huomioon epäluottamuksen mahdollisuus? Jos toimitaan, niin voiko se olla vaikuttamatta suhteen laatuun? Vai kasvaako luottamus suuremmaksi, kun suhteella ei ole mitään ulkoisia paineita?

3.2.4 Tunteet

”Professori: Viha voi vahvistua internetissä murhasuunnitelmiksi” Helsingin Sanomat 15.11.2007

Tunteet herättävät paljon mielikuvia. Ne ovat hyvien kirjojen, elokuvien ja muiden elämysten voimavara ns. ’elämän suola’. Näytelmä on hyvä, jos katsoja on kokenut esityksen välityksellä erilaisia tunteita ilosta suruun. Tunteilla on merkittävä rooli myös ihmisen toiminnassa ja ihmisten välisissä suhteissa. Tunteet ohjaavat suhtautumista muihin ihmisiin tutustumisen alkuvaiheesta lähtien.

Yleiskielessä tunne ja emotionit tarkoittavat yleensä samaa asiaa. Monet tutkijat kuitenkin erottavat ne toisistaan (Damasio 1999). Damasio ajattelee *emotion* olevan eräänlainen orientoiva vireys- tai valmiustila, jonka varaan varsinainen täsmällisempi *tunne* rakennetaan. Tunteeseen voi liittyä fyysisiä muutoksia esimerkiksi nopeutuva sydämen syke sekä erilaisia ilmetä ja eleitä (Kalliopuska 2005). Tunteiden syntymiseen vaikuttavat ihmisen fysiologiset toiminnot, kuten limbinen järjestelmä ja autonominen hermosto.

Tunteet ovat ensisijaisesti sosiaalisia ja tukevat sosiaalisten päämäärien saavuttamisessa. Sosiaaliseen tilanteeseen liittyvät tunteet ovat yhdistelmä eri tunteita. Tilanteeseen voivat vaikuttaa vahvasti myös aikaisemmin koetut tunteet, jotka eivät liity varsinaiseen sen hetkiseen tapahtumaan mitenkään. (Oatley, Keltner & Jenkinsin (2006, 234.) Tunteita on kaikissa ihmissuhteissa, mutta niiden esiintyminen ja intensiivisyys on ominaista erityisesti läheisille ihmissuhteille (Berscheid 1983, 148).

Tunteet ihmisten välillä toimivat eräänlaisina viestinviejinä. Niiden avulla viestitään toisille henkilöille muun muassa ymmärrystä, iloa, pelkoa ja vihaa sekä välitetään tietoa omasta tunnetilasta. Sen takia ne liittyvät kiinteästi ihmisten välisiin suhteisiin ja tukevat molemminpuolista ymmärrystä.. Sosiaaliset tunteet tapahtuvat aina kulttuurisessa kontekstissa ja siksi niissä on monia ulottuvuuksia. Jotkut tunteet ja tunnereaktiot voivat olla tyyppillisiä tietyssä kulttuurissa, mutta vieraita taas jossakin toisessa ympäristössä.. (Duck 1998, 63.)

Tunteet tietokoneen välityksellä

Mikä on tunteiden merkitys tietokonevälitteisesti toimivissa ihmissuhteissa? Jäävätkö tunteet täysin pois vuorovaikutuksesta? Onko niiden ilmaiseminen vajavaista vai jopa rohkeampaa ilman normien tuomaa taakkaa?

Tietokoneen välityksellä yhteydenpito voi olla turvallisempaa ja yksityisempää. Yhteydessä toisen ihmisen kanssa voi olla tilassa, jossa ei ole muita häiritseviä ympäristötekijöitä. Tällöin syntyy helposti intiimi, luottavainen tunnelma, joka rohkaisee avoimuutta ja tunteiden ilmaisua. Avoimuuden seurauksena läheisyyden tunne toista kohtaan kasvaa. Luottavaisessa hetkessä voi olla helppo tuoda esille vaikeampiakin tunteita, kuten häpeää ja syyllisyyttä, joista ei ehkä rohkene puhua kasvokkain. Häpeä on pienempää internetissä. (Ben-Ze'ev 2003, 464–467.)

Mahdollisuus tunteiden vajavaisempaa ilmaisuun tietokonevälitteisesti toimivassa suhteessa voisi ajatella rajaavan tunteiden ilmaisua jonkin verran, mutta se ei välttämättä ole este tunteiden syvenemiselle. Cornwell ja Lundgren (2001) tutkivat chatissa (palvelu, jonka avulla keskustellaan reaaliaikaisesti) esiintyviä romanttisia suhteita. Tutkimuksensa perusteella he eivät löytäneet merkittävää eroa tunteiden kehittymisessä ja tyytyväisyydessä toimipa suhde sitten kasvokkain tai tietokoneen välityksellä. Tunteiden kehittyminen oli yhtä paljon mahdollista molemmilla tavoilla toimineessa suhteessa.

Samansuuntaisia johtopäätöksiä ovat esittäneet Derks, Fischer & Bos (2007). Heidän mukaansa tietokoneen välityksellä ilmaistaan tunteita yhtä paljon kuin kasvokkain. Tunteita esiintyi yhtä paljon molemmilla tavoilla toimivissa suhteissa. Tunteiden ilmaisemisen laadun he kuitenkin arvelivat olevan matalampaa ja lyhytkestoisempaa internetin välityksellä toimivissa suhteissa.

Tunteiden ilmaiseminen

Tietokonevälitteisessä vuorovaikutuksessa tunteita ilmaistaan suurimmaksi osaksi kirjoittamalla. Kirjoitettaessa tunteista on kuvailtava tunteita ja tuntemuksia sekä niihin liittyviä tilanteita sanojen välityksellä. Kaikkien tunnevivahdusten kirjoittaminen voi olla työlästä ja tällöin ehkä jää osa tunteista selittämättä. Ymmärtääkseen toisen henkilön tunteita, niitä pitää selittää enemmän, koska näkyvä syy-yhteys ei tule välttämättä selvästi esille (Barnes 2001, 173). Samansuuntaisesti ajattelevat Derks, Fischer & Bos (2007). Heidän mukaansa pääsääntöisesti kirjoittamisen avulla toimivaan suhteeseen liittyi suurempi kontrolloimisen mahdollisuus ja vähentynyt spontaanisuus. Kirjoittaessa ehti samanaikaisesti sulatella tunnetta ja karsia tunteiden terävimmän kärjen.

Selittämisen tueksi on kehitetty uusia tapoja kuvaamaan tunteita. Niitä ovat usein tekstin yhteyteen liitetyt pienet kuvat, hymiöt tai erilaiset merkkiyhdistelmät. Hymiöiden tavoitteena on (Crystal 2001, Huffaker & Calvert 2005, mukaan) muun muassa painottaa eri äänensävyjä ja tunteita, ilmaista kirjoittajan mielialaa ja lisätä kirjoitetun tekstin ilmaisua.. Hymiöllä voidaan pehmentää omaa mielipidettä, korostaa tai painottaa sitä. Huffakerin ja Calvertin (2005) tekemän tutkimuksen mukaan nuorten kirjoittamissa blogeissa (verkkopäiväkirja tai johonkin aiheeseen keskittynyt sivusto) reilusti yli puolet käyttää tekstinsä lisäksi erilaisia hymiöitä. Suurin osa hymiöistä kuvasi iloa tai surua, mutta mukana oli myös vihaa, väsymystä tai flirttiä kuvaavia hymiöitä.

Ihmiset, jotka käyttävät hymiöitä ja tunneilmaisuja, muodostavat enemmän ystävyysuhteita. Tähän tulokseen tuli Utz (2000) tutkiessaan pelaamisen yhteydessä käytettäviä tunneilmaisuja. Vahvin este hänen mukaansa suhteiden muodostamiselle oli

epäily siitä, että se olisi mahdotonta. Jos ihminen ei usko olevan mahdollista luoda suhteita internetin kautta, hän ei silloin näe vaivaa ilmaistakseen itseään paremmin verbaalisesti eikä käytä tunteita kuvaavia hymiöitä tunteiden ilmaisun tueksi.

Hymiöiden käytössä on eroja myös eri sukupuolien kesken, joskin tulokset tästä vaihtelevat (Huffaker & Calvert 2005, Lee 2003). Miehet käyttävät enemmän hymiöitä. He käyttivät myös enemmän surullisuuteen ja flirttailuun liittyviä hymiöitä. (Huffakerin ja Calvertin 2005.)

Negatiivisten tunteiden ilmaisua esiintyy internetissä toimivissa suhteissa samalla tavalla kuin muissakin suhteissa. Aggressiivisuutta esiintyy monissa suhteissa, mutta internetissä se tulee esille ehkä enemmän epäsuorasti. Internetissä aggressiota voi ilmaista muun muassa suoraan verbaalisesti kohteena olevalla henkilölle tai jättämällä haukkumiskirjeen yleisesti kaikille luettavaksi. Aggression ilmaisua voi olla myös esiintyminen ja toimiminen vääränä henkilönä (Wallace 1999, 130–132.)

Tunteet ovat siis tärkeä osa toimivaa ihmissuhdetta. Tunteiden esittäminen tietokonevälitteisissä suhteissa ei ole sen vähäisempää kuin muissakaan suhteissa. Kahdenkeskinen luottavainen ilmapiiri tukee avointa tunteiden esilletuomista. Kielteisiä tunteita on jopa helpompi tuoda esille kuin kasvokkain. Tunteet liittyvät vahvasti myös suhteessa tapahtuvaan sitoutumiseen, josta tarkemmin seuraavassa.

3.2.5 Sitoutuminen

Sitoutuminen on ihmissuhteen pysyvyyden merkittävimpiä osatekijöitä. Sitoutuminen toiseen ihmiseen saa ponnistelemaan heidän hyväkseen ja lujittaa suhdetta. Ilman sitoutumista suhde jää pinnalliseksi ja mitäänsanomattomaksi. Rusbult (1993) määrittelee *sitoutumisen* yksilön psykologiseksi tilaksi ja kiintymyksen tunteeksi toista ihmistä kohtaan. Sitoutumiseen ihmissuhteessa kuuluvat pitkäaikaisuus ja halu ylläpitää suhdetta. Sitoutumiseen liittyvät tunteet, jotka vaikuttavat käyttäytymiseen. Tätä käsitystä tukee myös Hinden (1979) ajatus siitä, että sitoutuminen on tiivis osa ihmissuhdetta. Siihen

vaikuttavat erityisesti suhteen laatu ja sisältö sekä suhteen jatkuvuus. Sitoutuminen esiintyy erilaisena eri ihmissuhteissa. (Mts. 132.)

Sitoutumista on kahta erilaista riippuen siitä, onko se ulkopuolelta tulevaa (eksogeeninen) vai ihmisen omaa haluun perustuvaa (endogeeninen). Eksogeenisessa sitoutumisessa jatkuvuus ja sisältö määrittävät ulkopuolelta esimerkiksi suhteissa sukulaisten kanssa. Endogeenisen sitoutumisen lähtökohtana on ihmisen oma halu sitoutua. (Hinde 1979, 132.)

Sitoutumisella on kolme päätarkoitusta ihmissuhteissa. Ensiksi sitoutuminen tavallaan summaa yhteen sen, kuinka paljon ihminen on riippuvainen toisesta ihmisestä ja valmis panostamaan suhteeseen. Se osoittaa kuinka tärkeäksi, pitkäaikaiseksi ja arvokkaaksi suhde tunnetaan ja kuinka merkityksellinen suhde on kyseessä. Toiseksi sitoutuminen vaikuttaa reaktioihin tilanteissa, jotka ilmaisevat keskinäistä riippuvuutta ja kolmanneksi sitoutuminen vaikuttaa suhdetta ylläpitävään käyttäytymiseen. (Rusbault, Drigotas, Verette 1994, Rabbyn 2007, mukaan)

Sitoutuminen voi olla joko positiivista tai negatiivista. Negatiivista sitoutumista on esimerkiksi vihollisen tai kilpailijan kanssa. Positiivista sitoutumista on usein suhteessa läheisiin ystäviin. Sisarusten välisissä suhteissa voi näkyä sekä positiivinen että negatiivinen sitoutuminen. (Hinde 1979, 133.)

Sitoutuminen internetin näkökulmasta

Tietokoneen välityksellä toimivien suhteiden voinee olettaa perustuvan yleensä ihmisen vapaaseen tahtoon olla suhteessa toisen henkilön kanssa. Yhteyden ottaminen ja sen jatkaminen on oma vapaaehtoinen valinta. Joissakin suhteissa voi olla mukana jonkinlaista painostusta yhteydenpitoon niin kuin kasvokkain toimivissakin suhteissa, mutta tietokonevälitteisesti toimivat suhteet eivät ole samalla tavalla sosiaalisten arvojen ja normien pakottamia. Koska internetissä toimivat suhteet ovat endogeenisiä eli ihmisen vapaaseen tahtoon perustuvia, niiden voisi ajatella tästä syystä tukevan sitoutumista. Eli niissä ei olisikaan vähempää, vaan enemmän sitoutumista niiden vapaaehtoisuuden vuoksi.

Toisaalta taas aikaisemmin mainittu anonymiteetti vaikuttaa heikentävästi sitoutumiseen internetin välityksellä toimivissa suhteissa. Mikäli suhde ei tunnu toimivan tai on jollakin tavalla epämukava, sen voi helposti päättää vain lopettamalla yhteyden pidon. Selittelyjä ja syitä suhteen päättämiseen ei välttämättä tarvitse antaa, voi vain hävitä tai lopettaa internetin käytön.

Toinen sitoutumiseen heikentävästi vaikuttava asia internetissä toimivissa ihmissuhteissa on luottamuksen epäselvä rooli. Epäselvä siinä mielessä, että luottamusta internetissä varjostaa hyvin usein jonkinlainen epävarmuus. Wieselquistin, Rusbultin, Fosterin & Agnewin (1999, 960) mukaan luottamuksella on todettu olevan suuri merkitys sitoutumisen voimakkuudessa. Jos toinen henkilö on luotettava, se mahdollistaa myös sitoutumisen kasvamisen häntä kohtaan.

Suhteen kesto on osa sitoutumista. Lyhyissä, ohimenevissä suhteissa sitoutuminen ei ole vielä ehtinyt kehittyä. Toista henkilöä ei välttämättä tunneta muuten kuin ohimenevissä yhteyksissä ja todellista tutustumista ei tapahdu lainkaan. Pitkissä suhteissa sitoutuminen on vahvempaa. Internetissä toimivat suhteet ovat kestoiltaan hyvin vaihtelevia. Parks & Robertsin (1998) tutkimuksen mukaan erilaisten suhteiden (ystävyyss-, romanttiset, tuttavuus- työ-/koulusuhteet sekä läheiset ystävät) kestivät keskimäärin yhtä kauan eli reilun vuoden. Suurimpi ero oli eri suhteissa vietetyssä ajassa. Arvioitaessa viikoittaista käytettyjen kontaktituntien määrää romanttisiin suhteisiin käytettiin huomattavasti eniten aikaa. Se kertonee myös romanttisiin suhteisiin sitouduttavan voimakkaasti, Niitä kohtaan on paljon odotuksia ja toiveita ja niiden toivotaan olevan pitkäikäisiä. McKennan, Greenin ja Gleasonin (2002, 22) tutkimuksessa internetissä alkaneista romanttisista suhteista 71 % jatkui vielä kahden vuoden kuluttua.

Suhteeseen sitoutumattoman henkilön suhtautuminen on välinpitämätöntä toista ihmistä kohtaan. Suhtautuminen ei välttämättä ole negatiivista, mutta siinä ei ole mukana niin paljoa tunteita. Sitoutumaton henkilö ei anna lupauksia uudesta kohtaamisesta eikä toisaalta odota itsekään saavansa mitään.

Sitoudutaanko vai ei?

Internetin välityksellä toimivissa suhteissa sitoutuminen ei välttämättä esiinny samalla tavalla kuin kasvokkain toimivissa suhteissa. Tietokonevälitteisesti toimivaan suhteeseen voidaan olla lujasti sitoutuneita, odotetaan yhteydenottoa ja vastataan pian takaisin, mutta toisaalta ei olla valmiita konkreettisiin sitoutumisen osoituksiin kuten toisen asioiden hoitaminen. Sitoutuminen tietokoneen välityksellä toimivassa suhteessa ei ole niin konkreettista, käytännön tasolla. Kasvokkain toimivissa suhteissa nämä piirteet esiintyvät usein yhdessä.

Parks & Roberts (1998) tutkivat ihmissuhteiden kehittymistä internetin välityksellä ja vertailivat niitä kasvokkain toimiviin suhteisiin. Eräs heidän mittareistaan oli sitoutuminen, jota arvioitiin väitteillä suhteen tärkeydestä sekä odotuksista ja toiveista suhdetta kohtaan. Heidän mukaan kasvokkain toimivissa suhteissa ihmiset olivat sitoutuneempia toisiinsa kuin internetin välityksellä toimivissa suhteissa, mutta ero ei kuitenkaan ollut suuri. Samaa ajatusta tuki Cornwellin ja Lundgrenin (2001) tutkimus. He esittivät, että chatissa toimiviin romanttisiin suhteisiin ei suhtauduttu niin vakavasti eikä niihin oltu samalla tavalla sitoutuneita kuin kasvokkain toimiviin suhteisiin.

Sitoutuminen tietokonevälitteisesti toimivissa suhteissa ei ole niin vahvaa kuin kasvokkain toimivissa suhteissa, mutta suhteen toimivuuden ja ylläpidon kannalta se on yhtä tärkeä elementti molemmilla tavoilla toimivissa suhteissa (Rabby 2007). Sitoutumisen kehittymiseen tietokonevälitteisesti toimivassa suhteessa liittyvät vahvasti tunteet, luottamus ja anonymiteetti. Edellisten lisäksi sitoutumiseen vaikuttaa vastavuoroisuus, kokemus siitä että tulee ymmärretyksi ja kuulluksi suhteessa.

3.2.6 Vastavuoroisuus

Suhteen kehittymiseen tarvitaan molempia ihmisiä ja se tapahtuu molemminpuolisen vastavuoroisuuden avulla kautta (Barnes 2001, 121). *Vastavuoroisuutta* tapahtuu silloin kun kaksi tai useampi henkilöä tukevat toisiaan suhteessa ja heidän toimintansa tulee

toistensa kaltaiseksi (Cairns 1979, Kelleyn 1983, 499 mukaan). Vastavuoroisessa toiminnassa kiinnitetään toiseen huomiota, annetaan palautetta ja kuunnellaan toista henkilöä. Vastavuoroisuuden seurauksena osapuolet kokevat, että ovat osa suhdetta ja kuuluvat siihen.

Motivaatiolla on suuri merkitys vastavuoroisuuden ilmaisemisessa. Se on lähtökohtana, haluaako yleensä olla tekemisissä muuten kuin vain tarpeellisen asian toimittamisen ajan. Utzin (2000) tutkimuksen mukaan motivaatio on keskeinen tekijä arvioitaessa sitä kuinka paljon ihmiset solmivat suhteita internetin välityksellä. Motivaatio ihmissuhteen rakentamiseen kannustaa selittämään itseään tarkemmin ja toisaalta olemaan aktiivisempi myös kuuntelemaan muita - olemaan vastavuoroisempi.

Miksi ihminen on motivoitunut vastavuoroisuuteen? Vastavuoroisuus ja siihen liittyvä palaute riippuvat sen hyödyllisyydestä ihmiselle itselleen. Suhteen kannalta vastavuoroisuudesta on etua ja se voi täyttää joitakin omia tarpeita. Näitä etuja ja tarpeita ovat muun muassa tarve tulla kuulluksi ja jakaa yksityisiä asioita, tuen ja kannustuksen saaminen muilta, itsensä tärkeäksi kokeminen, päteväksi tunteminen, tiedon saaminen, ajan viettäminen, työn jakaminen, tuen saaminen hankalassa tilanteessa, kiinnostavien harrastusten jakaminen ja sellaisen seuran hakeminen, jossa tuntee nauttivansa itsestään. (Barnes 2001, 126 -127.)

Tietokonevälitteisessä vuorovaikutuksessa vastavuoroisuutta voi korostetusti tuoda esiin muun muassa kirjoitustyylillä. Toisen viestiin vastaaminen asettamalla omat kommentit heti kirjoitetun rivin tai lauseen perään on eräs keino ilmaista vastavuoroisuutta. Tällöin annettu kommentti tulee heti sen lauseen perään, jota halutaan kommentoida. (Barnes 2001, 123.)

Mielikuvitus, fantasia

Kirjoitettu kieli on kaikissa tilanteissa jollakin tavalla valikoitua, säädelyä ilmaisua kuin myös se, miten vastaanottaja tulkitsee viestiä (Walther 1996, 28). Yhteydenpitotavan

perustuessa kirjoitettuun kieleen tulkinta lisääntyy, koska kaikkea ei voi, osaa, halua tai huomaa selittää toiselle. Tulkinnalle on väljemmät rajat, kun nonverbaali viestintä ei ole siinä mukana. Tekstin tulkinta perustuu aina lukijan omaan ymmärrykseen siitä kontekstista, johon teksti on rakennettu (Dickey, Wasko & Thatcher 2006). Tulkitaan tekstiä ja sen vastavuoroisuutta omien kokemusten pohjalta, jotka eivät ole samat kuin toisella henkilöllä. Tämä voi tuoda suhteeseen väärintäilyksiä ja mahdollistaa enemmän tilaa mielikuvitukselle.

Miten mielikuvitus elää suhteessa? Tutkimusten perusteella toisesta osapuolesta on helpompi muodostaa idealisoitu mielikuva, kun toimitaan internetin välityksellä. Oman luodun mielikuvan perusteella voidaan asettaa toiselle henkilölle odotuksia ja toiveita, jotka eivät perustu todellisuuteen esimerkiksi toive suhteen jatkumisesta (Wallace 1999, 155). Tätä tukee myös Cornwellin ja Lundgrenin (2001) tekemä tutkimus ihmissuhteista, jonka mukaan chatissa toimivissa suhteissa tuli helpommin vääristynyt mielikuva toisesta henkilöstä kuin kasvokkain toimivissa suhteissa.

Vastavuoroisessa suhteessa toiseen tapahtuu myös omien negatiivisten tunteiden heijastamista toisiin (projektio) ja tunteensiirtoa muihin ihmisiin (transferenssi). Turkle (1994, 178) ajatteli tekstivälitteisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvan projektiota ja transferenssia enemmän kuin kasvokkain toimivassa suhteessa, koska toisesta henkilöstä ei tiedetä kovin paljoa. Tietokonevälitteinen yhteydenpito edesauttaa tunteiden siirtoa niukempien vuorovaikutustapojen vuoksi. Tilanne voi johtaa helposti suurenteluun hyvässä ja pahassa. Tämän tyyppinen toiminta ei välttämättä ole kovin tiedostettua ja ihminen voi tehdä sitä alitajuisesti huomaamatta itse toimivansa niin.

Tulkinta suhteen toimimisesta vastavuoroisesti tehdään siis aika pienten asioiden perusteella. Tulkinnan perustuessa pieniin asioihin, suuremman sijan ihmisen mielessä saavat mielikuvat, omat toiveet ja odotukset. Kuinka suuri osuus vastavuoroisuudesta onkin toivetta siitä, miten haluaisi toisen reagoivan?

Avoimuus itsestä

Mikä lisää vastavuoroisuutta, kokemusta tulla ymmärretyksi tietokonevälitteisesti toimivissa suhteissa? Tutustuttaessa toiseen ihmiseen halutaan tietää hänestä enemmän ja samalla itse kertoa omasta elämästä ja ajatuksista. Suhteen kehittyminen läheiseksi vaatii intiimiyttä ja avoimuutta itsestä. Suhteen edetessä olo toisen seurassa saa tuntemaan oman olon mukavaksi ja turvalliseksi. Koko tämä suhteen rakentuminen edellyttää molemminpuolista avoimuutta. Kerrotaan jotain itsestä ja saadaan kuulla vastavuoroisesti jotain myös toisesta. (Wallace 1999, 150–151.)

Avoimuuteen vaikuttavat ihmisen mieliala ja toisen henkilön vastavuoroisuus avoimuudessa ts. suhtautuminen siihen. Mikäli toinen osapuoli ei vastaa avoimuuteen, se latistaa myös toisen osapuolen avoimuutta. Tutkimuksen mukaan hyvällä tuulella olevat ihmiset ovat avoimempia kuin huonolla tuulella olevat. He suhtautuvat avoimuuteen positiivisemmin, joka edistää vastavuoroisuutta. (East & Chan 2007, 916–917).

Hyvä mieliala ei yksin riitä, vaan tärkeää on myös molemminpuolinen kokemus vastavuoroisista henkilökohtaisista paljastuksista East ja Chan (2007, 916–917). Kaiken kaikkiaan he ajattelevat tutkimustensa perusteella, että jos ihminen toimii erityisen epävarmassa ja huonosti ennustettavassa ympäristössä, hän tulkitsee toisen reaktiota ja muodostaa niistä luotettavan kuvan voidakseen vastata avoimuuteen (mts. 916–917).

Tietokonevälitteinen yhteydenpito voi tukea rohkeutta avoimuuteen. Ben Ze'ev on todennut avoimuuden olevan hallitsevampaa internetissä kuin kasvokkain toimivissa suhteissa (2003, 466–467). Monille voi olla helpompaa paljastaa sisäisimpiä tunteitaan suhteessa, jossa toimitaan tekstipohjaisesti ja anonyymisti. Vastavuoroisella avoimuuden kehitymisellä on taipumusta tapahtua nopeammin tietokonevälitteisissä suhteissa ja siksi ihmissuhteetkin voivat muodostua vauhdikkaammin kuin kasvokkain tapahtuvassa tilanteessa. (Barnes 2001, 102.)

Avoimuus internetissä sisältää myös riskejä. Voidaan tehdä itsestä paljastuksia viesteissä, joiden ei huomata leviävän tarkoitettua laajemmalla. Toinen itsepaljastukseen liittyvä riski on olla avoimena tilanteessa, jossa ei ole soveliasta. Väärässä tilanteessa avoimuus itsestä voi aiheuttaa muissa ärtymistä tai ahdistusta (Barnes 2001, 105). Esimerkiksi tilanteessa, jolloin on tarkoitus pelata peliä, avoimuus ei välttämättä herätä pelkkiä positiivisia ajatuksia.

Suhteen vastavuoroisuus tulee esille eri tavalla tietokonevälitteisessä kuin kasvokkain toimivassa suhteessa. Avoimuus on tärkeää molemmissa suhteissa, muuta erityisesti sillä on merkitystä internetin välityksellä toimivissa suhteissa. Yhteydenpidossa koneen avulla rajatumpi ympäristö antaa myös enemmän tilaa mielikuvitukselle, joka vaikuttaa vastavuoroisuuteen.

4 TUTKIMUS

4.1 Tutkimusasetelma

Tutkimuksen tavoite oli selvittää, minkälaisia ovat internetin välityksellä toimivat ihmissuhteet ja käsitykset niistä. Suhteita tarkasteltiin kuudesta eri näkökulmasta, joita olivat anonymiteetti suhteessa, identiteetin esille tuominen, luottamus, tunteiden esittäminen, sitoutuminen ja vastavuoroisuus. Näiden ulottuvuuksien avulla pyrittiin luomaan kokonaiskuvaa pelkästään internetin välityksellä toimivista ihmissuhteista.

Tutkimuksessa kartoitettiin vapaa-aikaan liittyviä ihmissuhteita. Tutkimuksen ulkopuolelle rajattiin työssä ja opiskelun yhteydessä muodostuneet suhteet sekä asioiden hoitoon tai kaupankäyntiin liittyvät tilanteet. Ensikontaktin toivottiin tapahtuneen internetissä ja suhteen toivottiin pitäneen sisällään useita viestien vaihtoja joko yhden päivän tai pidemmän jakson aikana.

Tutkimus rajattiin koskemaan internetissä syntyneitä suhteita www-sivuilla olevien palveluiden kautta esimerkiksi chat, foorumit, blogit, galleriat, verkkoyhteisöt, seurustelupalvelut ja verkkopelit. Sähköposti rajattiin tutkimusalueen ulkopuolelle.

4.1.1 Osallistujat

Tutkimuskohteena oli Jyväskylän yliopiston opiskelijoita. Opiskelijat valittiin tutkimuskohteeksi, koska heillä arveltiin olevan kohtalaisen hyvät tietokoneen käyttötaidot ja sen seurauksena rohkeutta hakeutua tekemisiin erilaisten ihmisten kanssa tietokoneen välityksellä. Opiskelijoiden yleisesti voi olettaa myös pitävän yllä laajoja ihmissuhdeverkostoja ja toimivan niissä aktiivisesti.

Kyselyyn vastasi 213 opiskelijaa, jotka tulivat pääasiassa kolmesta eri tiedekunnasta. Tiedekunnat olivat informaatioteknologian (30 %), yhteiskuntatieteellinen (31 %) ja humanistinen (35 %) tiedekunta. Muiden tiedekuntien osuus oli 4 % vastaajista.

Nuorin vastaajista oli 17 vuotta vanha ja vanhin 55 vuotta vanha. Suurin osa vastaajista (73 %) oli 22–28-vuotiaita. Vajaa puolet (49 %) asui yksin tai soluasunnossa. Toiseksi yleisin asumismuoto oli avo- tai aviopuolison kanssa (38 %). Vastaajista naisia oli 33 % ja miehiä 67 %

Haastateltavina oli kaksitoista opiskelijaa. Haastateltavat valittiin oman halukkuuden perusteella. Heillä toivottiin olevan tai joskus olleen kokemusta vähintään yhdestä internetin välityksellä toimivasta suhteesta. Haastateltavien ikä vaihteli 19–27-vuoden välillä. Heistä oli seitsemän miestä ja viisi naista. Haastateltavat olivat humanistisesta (3 henkilöä), yhteiskuntatieteellisestä (4 henkilöä), informaatioteknologian (4 henkilöä) ja luonnontieteellisestä tiedekunnasta (1 henkilö).

4.1.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelminä käytettiin kyselylomaketta (LIITE 1) ja teemahaastattelua (LIITE 2). Kyselyn avulla saatiin (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 184) suurempia määriä vastaajia mukaan tutkimukseen. Kyselyn haittapuolena on kuitenkin sen tarkka rakenne. Ihmissuhteisiin liittyvät piirteet eivät ole yksiselitteisesti mitattavissa (Hinde 1979, vi-vii). Lisäksi jokainen ihminen arvioi tai määrittelee vähän eri tavalla esimerkiksi luotettavuutta. Tästä johtuen tutkimuksessa käytettiin kyselyn lisäksi teemahaastattelua. Sekä kyselyn että haastattelun tavoitteena oli tarkastella internetin välityksellä toimivia ihmissuhteita tutkimuksessa tarkasteltavien suhteen eri ulottuvuuksien näkökulmasta eli anonymiteetti, identiteetti, luottamus, tunteet, sitoutuminen ja vastavuoroisuus huomioiden.

Kysely jakautui kahteen eri osaan. Aluksi kartoitettiin yleisiä taustatietoja kuten sukupuoli, syntymävuosi, tiedekunta, asumismuoto ja internetin käyttö. Toisessa osassa olevat kysymykset liittyivät edellä mainittuihin suhteen eri ulottuvuuksiin (anonymiteetti, identiteetti, luottamus, tunteet, sitoutuminen ja vastavuoroisuus). Kyselyyn oli mahdollista vastata huolimatta siitä oliko vastaajalla kokemuksia internetin välityksellä toimivista

suhteista vai ei. Kokemusta suhteista kysyttiin omalla kysymyksellä ja tietoa hyödynnettiin vastausten tarkastelussa.

Kyselyssä toisessa osassa esitettyihin väitteisiin vastattiin viisiportaisella Likert-asteikolla. Vastajat valitsivat lähinnä omaa mielipidettään olevan vaihtoehdon siitä mitä he ajattelivat esitetystä väitteestä. Vaihtoehtoja olivat eri mieltä, osittain eri mieltä, en osaa sanoa, osittain samaa mieltä ja samaa mieltä.

Teemahaastattelu käyttö tutkimusmenetelmänä on hyvä silloin, kun on kyse intiimeistä asioista ja arvostuksista Teemahaastattelussa haastatteliija ei ohjaa keskustelua tarkkojen kysymysten perusteella vaan haastattelu etenee eri teemojen avulla (Metsämuuronen 2001, 45). Tutkimuksen aihealueen koskiessa henkilökohtaisia kokemuksia katsottiin teemahaastattelun antavan tutkimuskohteesta laajempaa tietoa.

Teemahaastattelussa käytiin läpi samoja suhteen eri ulottuvuuksiin liittyviä teemoja kuin haastattelussakin eli anonymiteettiä, identiteettiä, luottamusta, tunteita, sitoutumista ja vastavuoroisuutta. Haastatteluissa haastateltavat kertoivat omia kokemuksiaan ja käsityksiään teemoihin liittyen.

4.1.3 Tutkimuksen toteutus

Pyyntö vastata kyselyyn lähetettiin opiskelijoille sähköpostitse eri ainejärjestöjen kautta. Ainejärjestöt valittiin sen perusteella, joiden tiedekuntien arveltiin etukäteen olevan erilaisimpia keskenään. Kysely oli esillä Korppi-opintotietojärjestelmässä parin viikon ajan.

Kyselylomakkeen vastauksia käsiteltiin SPSS -ohjelman avulla. Aluksi jokaisesta suhteen ulottuvuudesta (anonymiteetti, identiteetti, luottamus, tunteet, sitoutuminen ja vastavuoroisuus) tarkastettiin reliabiliteettia mittaava Crohnbachin alfa. Sen merkittävyysrajana pidetään 0,60 (Metsämuuronen 2002, 58). Crohnbachin alfa vaihteli

välillä 0,504–0,689. Liitteenä olevasta taulukosta näkee alfan arvoon liittyvät väitteet (LIITE 3).

Tämän jälkeen kyselyn vastauksia tarkasteltiin kysymys kerrallaan prosentuaalisten jakaumien, t-testien ja korrelaatioiden avulla. T-testejä käytettiin vertailtaessa sukupuolten ja internetin välityksellä suhteen kokeneiden ja kokemattomien välisiä vastauksia. Eri sukupuolten ja kokeneiden ja kokemattomien vastausten keskiarvot, keskihajonnat ja keskivirheet ovat liitteenä (LIITE 4 ja LIITE 5). Korrelaatiota tutkittiin ikäryhmien, asumismuodon ja tiedekuntien välisissä vertailuissa (LIITE 6).

Yleisesti kyselyssä kaikkiin kysymyksiin oli vastattu aika hyvin. Kato yksittäisen kysymyksen kohdalla vaihteli yhden ja viiden välillä. Suurimpaan osaan kysymyksistä olivat kaikki vastanneet.

Kyselyyn vastanneista henkilöistä kutsuttiin haastatteluun kaksitoista opiskelijaa. Haastattelut nauhoitettiin ja analysoitiin. Haastattelujen analysointi tapahtui tutkijan kuunnellessa niitä useita kertoja ja samalla muistiinpanoja tehden. Haastattelu kestivät puolesta tunnista tuntiin.

Haastateltavat valittiin niiden joukosta, jotka olivat kyselyssä ilmaisseet halukkuutensa osallistua siihen. Haastateltavat pyrittiin valitsemaan siten, että he edustivat mahdollisimman tasapuolisesti molempia sukupuolia ja kolmea etukäteen ajateltua erilaisinta tiedekuntaa. Sekä haastattelut että kysely ajoittuivat huhti-toukokuulle 2007.

Haastattelutilanteessa haastateltavia pyydettiin palauttamaan mieleen yksi vapaa-ajalla internetin välityksellä toimiva suhde, jonka kautta peilattiin suhteeseen liittyviä ilmiöitä. Moni haastateltavista oli tavannut henkilön kasvokkain tuttavuuden myöhemmässä vaiheessa.

4.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena oli kuvata internetin välityksellä alkunsa saaneita ihmissuhteita. Suhteiden ollessa dynaamisia, jatkuvasti kehittyviä ja eläviä tutkimuksessa sivutaan vähän suhteen elinkaareen liittyviä seikkoja. Tutkimuksen tavoite on kuitenkin luoda yleistä käsitystä internetissä toimivien suhteiden luonteesta sivuten sen alkamista ja päättymistä.

Internetin välityksellä toimivia suhteita tarkastellaan kuudesta eri näkökulmasta. Näkökulmia ovat suhteessa esiintyvä anonymiteettiä, oman identiteetin esilletuominen suhteessa, luottamuksen esiintymistä, tunteiden esiintymistä suhteissa, sitoutumista suhteeseen ja vastavuoroisuuden kokemista siinä. Näitä näkökulmien tarkastelun perustella on tarkoitus luoda käsitystä internetissä toimivista ihmissuhteista.

Tutkimuksen tavoitteena on vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin.

- 1) Minkälaisia ovat internetin välityksellä toimivat suhteet?
- 2) Onko suhteissa jotain erityispiirteitä?
- 3) Ovatko suhteet pitkäikäisiä?

Tutkimuksessa halutaan samalla tarkastella löytyykö eri ryhmien kesken eroja käsityksissä internetin välityksellä toimivista suhteista. Tutkimuksen kannalta mielenkiintoisia ryhmiä olivat sukupuoli, kokemus suhteista, ikä ja asumismuoto. Tutkittavan kohteen ollessa opiskelijoita mukaan tarkasteltavaksi ryhmäksi otettiin myös tiedekunta. Ryhmien perusteella esitettiin seuraavat tutkimuskysymykset.

Suhtautuvatko miehet ja naiset eri tavalla internetin välityksellä toimiviin suhteisiin?

- 4) Suhtautuvatko miehet ja naiset eri tavalla internetin välityksellä toimiviin suhteisiin?
- 5) Onko henkilöillä, jotka eivät ole kokeneet suhdetta internetin välityksellä erilainen näkemys verrattuna suhteen kokeneisiin ihmisiin?
- 6) Onko iällä vaikutusta käsityksiin internetin välityksellä toimivista suhteista?

- 7) Onko asumismuodolla vaikutusta käsityksiin internetin välityksellä toimivista suhteista?
- 8) Onko opiskelijan tiedekunnalla vaikutusta käsityksiin internetin välityksellä toimivista suhteista?

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Seuraavassa käydään läpi tutkimuksen tuloksia. Vertailtavia ryhmiä olivat sukupuoli, kokemus internetissä toimivista suhteista tai ei kokemusta, ikä, asumismuoto ja tiedekunta. Tuloksissa esitellään vain niiden ryhmien tuloksia, joilla oli tilastollisesti merkittäviä eroja vastauksissa.

Aluksi esitellään jokaisesta kyselyssä esitetystä väitteestä prosentuaaliset jakaumat ja pylväsdiagrammit. Kuvien jälkeen esitetään lyhyesti väitteiden yhteyksistä toisiinsa ja ryhmien välisiä vertailuja. Tämän jälkeen käydään läpi haastatteluissa esille tulleita näkökulmia. Tulokset esitetään seuraavassa järjestyksessä: anonymiteetti, identiteetti, luottamus, tunteet, sitoutuminen ja vastavuoroisuus.

Jatkossa käytän termiä kokeneet kuvaamaan niitä ihmisiä, joilla oli kokemusta internetin kautta toimivista suhteista ja termiä kokemattomat, kuvaamaan ihmisiä, joilla ei ollut kokemusta internetin kautta toimivista suhteista.

5.1 Taustatietoja

Lähes kaikilla kyselyyn vastanneilla oli internet-yhteys kotona (94 %). Suurin osa vastaajista käytti internetiä päivittäin (97 %). Viikoittain käytti 3 % kaikista vastaajista ja kuukausittain 1,5 % vastaajista. Päivittäinen käyttö vaihteli tunnista 12 tuntiin päivässä.

Kysyttäessä yhteydenpidosta muiden ihmisten kanssa internet-yhteyden aikana 2 % vastaajista ei ollut lainkaan yhteydessä muihin. Lähes koko ajan arvioi olevansa yhteydessä muiden kanssa 12 % vastaajista. Kaikkiaan yhteydenpitoon muiden kanssa internetissä käytetystä kokonaisajasta alla puolet käytti 57 % vastaajista ja puolet tai yli puolet kokonaisajata vuorovaikutukseen muiden kanssa käytti 43 % vastaajista.

Kyselyssä eniten käytettyjä toimintoja suhteiden ylläpitämiseen internetin kautta olivat chat sekä erilaiset foorumit. Seuraavassa ryhmässä olivat blogit, galleriat ja verkkoyhteisöt. Vähiten suhteita hoidettiin palaamisen yhteydessä.

Kysyttäessä kokemuksia internetin välityksellä toimivista ihmissuhteista 64 % vastasi myöntävästi ja 36:lla ei ollut kokemuksia. Tarkasteltaessa kokemuksia suhteista internetissä eri sukupuolien ja tiedekuntien kesken saadaan seuraavanlaisia prosenttilukuja (TAULUKKO 1).

	Kokemusta	Ei kokemusta	Yhteensä
Miehet	59,4 %	40,6 %	100 %
Naiset	74,3 %	25,7 %	100 %
Informaatioteknologian tiedekunta	78,1 %	21,9 %	100 %
Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	60,6 %	39,4 %	100 %
Humanistinen tiedekunta	55,4 %	44,6 %	100 %

TAULUKKO 1. Kokemus suhteista eri sukupuolien ja tiedekuntien kesken

Kasvokkain internetin välityksellä toisiinsa tutustuneet ihmiset olivat tavanneet 53 % vastaajista. Koskaan toisiaan ei ollut tavannut 44 % vastaajista.

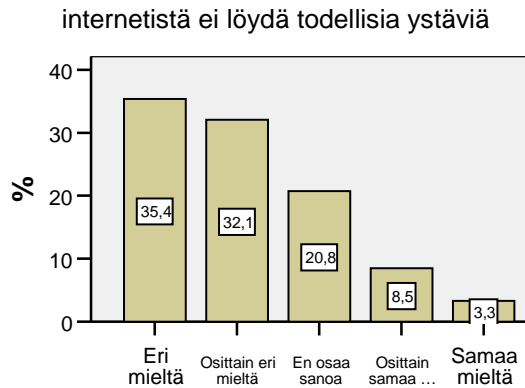
Kaikilla haastateltavilla oli kokemusta internetin välityksellä toimivista ihmissuhteista. Suhteiden määrä vaihteli muutamasta ihmisestä useaan kymmeneen. Neljällä haastateltavalla suhde oli ulkomailla asuvaan henkilöön.

Haastateltavien yhteydenpito internetin kautta tutustumansa ihmisen kanssa tapahtui keskimäärin useita kertoja viikossa. Osa oli yhteydessä toisiinsa harvemmin tai osa taas päivittäin. Suhteiden kesto vaihteli reilusta puolesta vuodesta useisiin vuosiin.

Haastateltavista viisi oli tavannut internetin kautta tapaamansa henkilön myöhemmin. Seitsemän henkilöä ei ollut koskaan tavannut kasvokkain. Yhteydenpito tapahtui pääsääntöisesti kirjoittamalla. Jotkut olivat näyttäneet itsestään valokuvan. Puheyhteyttä oli käyttänyt yksi haastateltavista tutustumisen jälkeen.

5.2 Ystäviä internetin kautta?

Onko ystävien löytäminen internetin kautta mahdollista? Kyselyn vastaajien mukaan on mahdollista löytää todellisia ystäviä internetin välityksellä (KUVIO 2).

KUVIO 2. Kysymys 41

Ystävien löytämisellä internetin kautta on vahva yhteys käsitykseen mahdollisuuteen yleensäkin rakentaa luottamuksellisia suhteita internetin välityksellä. Mitä enemmän ajateltiin oikeita ystävyys-suhteita löytyvän, sitä enemmän painotettiin saadun palautteen merkitystä, tunteiden kertomisen tarpeellisuutta ja uskottiin suhteiden olevan pitkäkestoisempia.

Sukupuolten välillä vastauksissa oli selkeä ero. Miehet olivat epäileviä todellisten ystävien löytymisessä internetin kautta ja naiset uskoivat enemmän ystävän löytymisen olevan mahdollista.

Kokeneiden ja kokemattomien kesken jakauma oli samantyyppinen kuin sukupuolten välillä. Ne, joilla oli kokemusta ihmissuhteiden muodostamisesta internetin kautta, uskoivat myös löytävänsä todellisia ystäviä sen välityksellä.

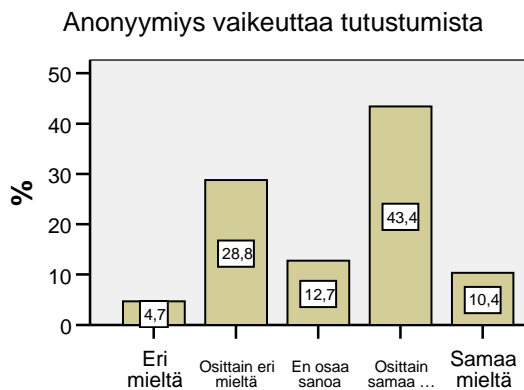
Asumismuodolla, tiedekunnalla ja iällä ei ollut merkittäviä yhteyksiä ystävien löytämistä tarkastelevassa kysymyksessä.

Haastattelut tukivat kyselyssä esille tulleista vastauksia. Monet kokivat löytäneensä todellisia, oikeita ystäviä internetin kautta Suhteita pidettiin tärkeinä ja merkittävinä.. ”*On muodostunut tosi läheiseksi se suhde.*”

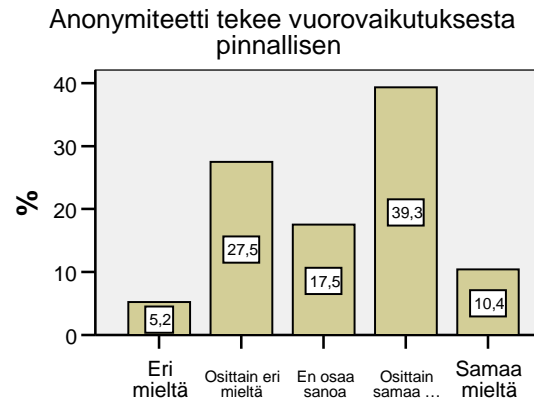
Kaikki eivät kuitenkaan ajatelleet samalla tavalla. Osa suhtautui epäilevämmiin ystävyysuhteiden löytymisen mahdollisuuteen. He uskoivat kyllä suhteiden löytämiseen, mutta eivät pitäneet niitä todellisia. He epäilivät niistä puuttuvan jotain oleellista.

5.3 Anonymiteetti

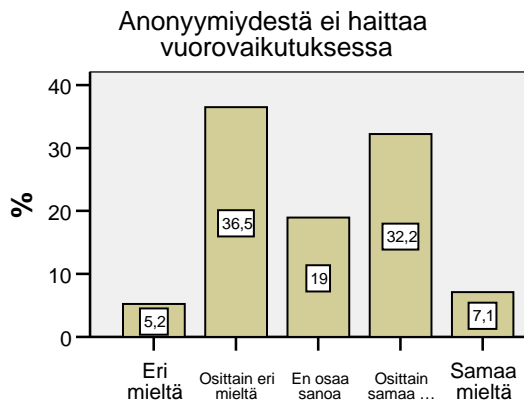
Anonymiteettiä tarkasteltiin alla esitettyjen väitteiden perusteella. Prosentuaaliset jakaumat näkyvät alla (KUVIOT 3-5).

KUVIO 3. Kysymys 28

KUVIO 4. Kysymys 29

KUVIO 5. Kysymys 30

Useimpien vastaajien mielestä anonymiteetti tekee vuorovaikutuksesta pinnallisen ja vaikeuttaa tutustumista. Vastausten väliset erot eivät kuitenkaan ole kovin suuria.

Samaa seikkaa tukee myös väitteiden väliset riippuvuudet. Mitä haitallisemmaksi anonymiteetti koetaan sitä enemmän se vaikeuttaa tutustumista ja sitä pinnallisemmaksi tekee suhteen.

Sukupuolien välillä löytyi joitakin eroja vastausten välillä. Miehiin verrattuna suurempi osa naisista ajatteli anonymiteetin tekevän vuorovaikutuksesta pinnallisen.

Vertailtaessa kokeneiden ja kokemattomien käsityksiä anonymiteetistä vastausten välillä ei ollut suuria eroja. Kokemattomat henkilöt arvelivat anonymiteetistä olevan vähän enemmän haittaa ja sen vaikeuttavan vuorovaikutusta.

Asumismuodolla, tiedekunnalla ja iällä ei ollut merkittäviä yhteyksiä anonymiteettiä tarkastelevissa kysymyksissä.

Haastatteluissa tuli esille joitakin anonymiteetin negatiivisia puolia internetin kautta toimivissa suhteissa. Monen haastateltavan mukaan anonymiteetti sallii paremmin mahdollisuuden vetäytyä toimimattomasta suhteesta. Vetäytyminen oli helppoa ja yhteydenpidon saattoi lopettaa ilman selittelyitä. ”*Kun on anonyymi, niin sitten voi niinku vetäytyä siit tilanteesta...voi perääntyä jäämättä siit silleen kii tai joutumatta vaikeuksiin*”

Anonymiteetin arveltiin aiheuttavan myös epävarmuutta siitä, minkä verran tietoja antaa itsestään. Sen ajateltiin myös vaikuttavan siihen, että luottamuksen rakentaminen vie enemmän aikaa. Anonymiteetti koettiin joskus rajoittavana. Tämä nousi esille lähinnä suhteen alkuvaiheessa, kun ei tiennyt toisesta esimerkiksi sukupuolta.

Anonymiteetistä nousi esiin myös hyviä puolia. Haastattelujen mukaan anonymiteetti teki mahdolliseksi tutustua ihmisiin oman tuttavapiirin ulkopuolelta. Anonyyminä oli helppo

muodostaa suhteita. Anonymiteetti madalsi raja-aitoja ihmisten välillä ja uusi tuttavuus saattoi löytyä sellaisesta ympäristöstä, johon ei olisi koskaan hakeutunut fyysisessä elämässä. ”*Se on mahdollistanut sen, että me ollaan tutustuttu, koska en mää muuten mihinkään ...tyttöön tutustuisi.*”

Haastatteluissa käsitys suhteen pinnallisuudesta vaihteli vastaajien kesken. Osa piti suhdetta pinnallisena ja osa koki sen hyvin läheiseksi. ”*Helpottanut just jotain juoruamista omasta elämästä, kertomista siitä. Tietää että ei tunne niitä samoja ihmisiä olenkaan.*”

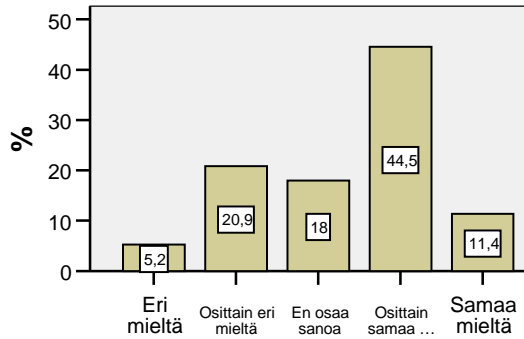
Tarkasteltaessa anonymiteetin merkitystä niissä suhteissa, joista haastateltavat puhuivat, monikaan ei nähnyt sillä olevan mitään merkitystä siinä nimenomaisessa suhteessa. ”*En mää ainakaan ehkä koe että ois*” ja jatkaa ”*ehkä se on enemmänkin se, että internetissä, ei niinkään se anonymiteetti, vaan se että ei varsinaisesti tunne toista henkilökohtaisesti niinku elävässä elämässä, se on se mikä mahdollistaa vähän erilaisen suhtautumisen.*”

Haastattelujen mukaan omaa anonymiyyttä haluttiin suojella. Omien tunnistettavien tietojen luovuttamisessa internetin välityksellä oltiin tarkkoja eikä niitä helposti kerrottu eteenpäin. Tutustumisen ja luottamuksen kasvamisen myötä tietojen antaminen itsestä saattoi lisääntyä. Jaetut tiedot koskivat lähinnä kotipaikkakuntaa, opiskeltavaa pääainetta ja nimeä. Harva haastateltavista antoi esimerkiksi omaa osoitettaan kenellekään. Tietojen luovuttamisen ajateltiin tai ainakin toivottiin olevan molemminpuolista. ”*En mää välttämättä haluais antaa puhelinnumeroa... tai ainakin mä olettaisin, että mää saisin sen.*”

5.4 Identiteetti

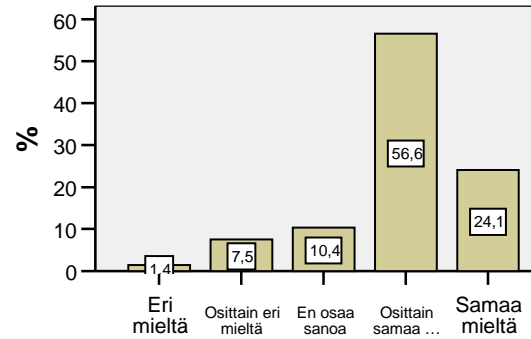
Identiteettiin liittyvät kysymykset ja niiden prosentuaaliset vastaukset esitellään alla olevissa kuvioissa. Identiteettiin liittyvät kysymykset voidaan jakaa kahteen eri osaan. Ensimmäiseen osaan kuuluvat nimimerkkiin/avattareen liittyvät kysymykset, joilla kuvataan omaa identiteettiä internetissä (KUVIOT 6-8). Toisen osan kysymykset liittyvät siihen kuvaan mikä itsestä annetaan internetissä (KUVIOT 9-11).

Nimimerkillä tärkeä merkitys mielikuvan luomisessa

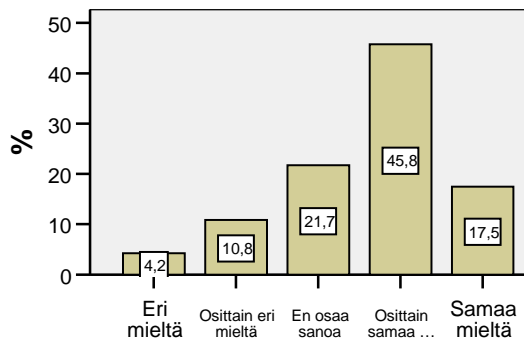
KUVIO 6. Kysymys 22

Nimimerkillä halutaankertoa itsestä

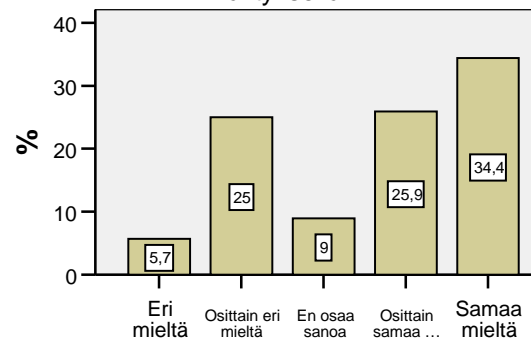
KUVIO 7. Kysymys 23

Epämääräinen nimimerkki ei kannusta yht. ottoon

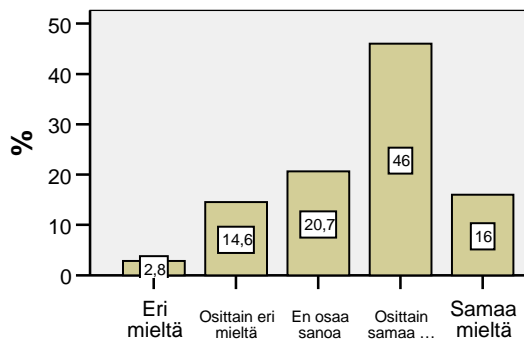
KUVIO 8. Kysymys 24

Ihmistä ei voi oppia tuntemaan internetin välityksellä

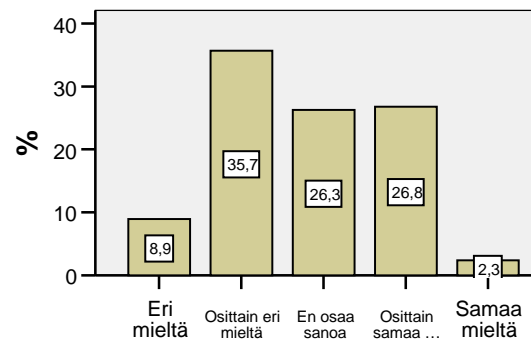
KUVIO 9. Kysymys 25

Annetaan todellisuutta parempi kuva itsestä

KUVIO 10. Kysymys 26

Internetissä esiinnyttään omana itsenä

KUVIO 11. Kysymys 27

Yleisesti vastauksia tarkasteltaessa nimimerkillä/avattarella on merkitystä internetissä. Suurempi osa ajattelee, että nimimerkillä/avattarella kuvataan jotain piirteitä itsestä ja sen avulla tulkitaan jotain piirteitä vastapuolesta. Sen epäselkeys ei tue muutenkin epävarmassa ympäristössä yhteydenottoa. Internetissä esiintyminen omana itsenä jakaa käsityksiä

tasaisesti. Toisaalta samaan aikaan ollaan sitä mieltä, että itsestä annetaan todellisuutta parempi kuva internetissä.

Eri väitteiden kesken löytyy myös keskinäisiä yhteyksiä. Mitä enemmän avattarella halutaan kertoa jotain itsestä, sitä enemmän luodaan myös mielikuvia toisen käyttämästä avattaresta. Samanaikaisesti myös käy niin, että mitä enemmän avattarella kerrotaan itsestä, sitä vähemmän halutaan ottaa yhteyttä epämääräiseen avattaren edustamaan ihmiseen. Käsitys internetissä annettavaan todellisuutta parempaan kuvaan itsestä on selvästi yhteydessä siihen, ettei internetin kautta voi oppia tuntemaan toista ihmistä ja epäilykseen siitä, ettei internetissä esiinnytä omana itsenä.

Miehet suhtautuivat avattareen/nimimerkkiin eri tavalla kuin naiset. Miehet ajattelivat avattarella tai nimimerkillä olevan merkitystä mielikuvaa rakennettaessa ja niillä haluttavan kertoa jotain itsestä. Miehet antoivat enemmän painoa nimimerkille. He olivat myös naisia enemmän sitä mieltä, että ihmistä ei voi oppia tuntemaan internetin välityksellä.

Kokeneet ja kokemattomat ajattelivat eri myös tavoin avattaresta/nimimerkistä. Kokemattomat arvostivat avattaren tai nimimerkin merkitystä mielikuvan rakentajana toisesta ihmisestä. Samalla he kuitenkin olivat sitä mieltä, ettei ihmistä voi oppia tuntemaan ainoastaan internetin välityksellä. Kokeneet ajattelivat enemmän internetissä esiinnyttävän omana itsenä.

Iällä oli merkitystä joissakin avattareen/nimimerkkiin liittyvissä vastauksissa. Mitä vanhempi vastaaja sitä merkityksellisemmäksi koettiin mielikuva, joka avattaren/nimimerkin avulla luotiin toisesta ihmisestä. Tätä tukee myös se, että he suhtautuivat epäilevämmiin epämääräiseen avattareen/nimimerkkiin.

Asumismuodolla ja tiedekunnalla ei ollut merkittäviä yhteyksiä identiteettiä tarkastelevissa kysymyksissä.

Nimimerkin merkitys tuli esiin vaihtelevasti haastatteluissa. Osa tarkasteli nimimerkkiä ja teki siitä päätelmiä, mutta osalle sillä ei ollut mitään merkitystä. ”*Nimimerkki oli yks semmonen, joka kiinnitti huomiota.*” Nimimerkissä huomiota kiinnitti muun muassa ”*sen tarkoitus ensinnäkin ja semmoset vivahteet sen takana.*”

Yleisesti haastateltavat rakensivat mielikuvaa toisesta henkilöstä vähitellen pienistä eri osasista. ”*mitä kerto siellä kanavalla ...jossain yleisessä keskustelussa...semmosia pieniä tiedon muruja sieltä sun täältä tullut.*”

Toisesta henkilöstä saatu mielikuva arveltiin olevan aika totuudenmukainen. Monissa tapauksissa tämä oli arvio, koska toista ei ollut tavattu koskaan kasvokkain. Haastateltavien kertoman perusteella kokonaiskuvan saamista vaikeutti se, että kaikki piti selittää. Toinen henkilö ei välttämättä tuntenut toisen tapoja, mutta sen sijaan saattoi olla hyvinkin perillä luonteenpiirteistä. ”*Me varmaan tiedettäis toisistamme yllättävänkin paljon. Ja nimenomaan luonteesta ehkä enemmän ei sitä välttämättä mistään tavoista.*”

Toisesta luotu mielikuva ei ollut aiheuttanut todellista pettymystä. Muutama sanoi joidenkin seikkojen vähän horjuttaneen mielikuvaa. Mikäli suhde oli johtanut tapaamiseen, esille tuli lähinnä ulkonäköön liittyviä erilaisia ennakoajatuksia, jotka eivät olleetkaan sitten totta.

Itsestä annetun kuvan ajateltiin olevan rehellinen, jota ei ainakaan tarkoituksellisesti ollut vääristelty. Rehellisiä oltiin niissä asioissa, jotka kerrottiin. Kaikkea kuitenkin ei haluttu kertoa. ”*En ainakaan tarkoituksella vääristellyt mitään.*”

Kaikki arvelivat esiintyneensä omana itsenään. Itsestä annetun kuvan arveltiin olevan jonkin verran yksipuoleinen viestintäkanavasta ja viestien lyhydestä johtuen. ”*Vie aika paljon aikaa, ennenkö pystyy antamaan itestään semmosen tasapainoisen kuvan.*” Mikäli viesteissä painotettiin tiettyä tunnelmaa, sen arveltiin mahdollisesti vääristävän itsestä annettua kuvaa. Osa haastateltavista ei halunnut tuoda itsestään paljoa esille internetin kautta toimivassa suhteessa. He arvelivat annetun kuvan olevan aika ylimalkaisen. ”*Suht’*

pinnallinen kuva jäi.” Muutama oli tuonut itseään esille vähän voimakkaammin kuin mitä arveli toimivansa todellisuudessa. ”Mä oon ircissä ehkä jossain määrin vielä rempseäsuisempi kuin live-elämässä.”

Toisen henkilön identiteetin liittyviä tietoja kerättiin erilaisista faktatiedoista, kuten harrastuksista tai muista mielenkiinnon kohteista. Tietoja saatiin oman kertoman perusteella, kotisivujen kautta tai tarkistamalla nimimerkin toimiminen muissa yhteisöissä. Yhteisön aihepiiri antoi suuntaa toista kiinnostavista asioita. *”Kotisivulla tuli harrastukset ja tämmöstä.”*

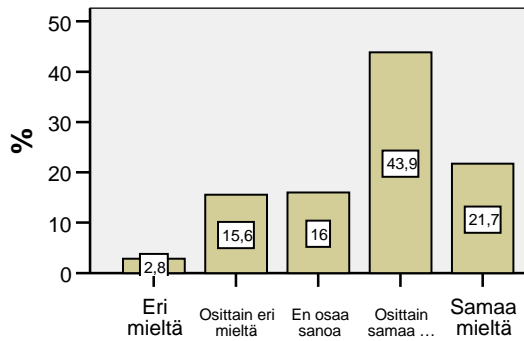
Kaiken kaikkiaan mielikuvan rakentamisessa toisen identiteetistä oli keskeisin johdonmukaisuus. Tärkeintä oli, että ei tullut esiin mitään seikkoja toisesta, joka olisi horjuttanut tai rikkonut jo luotua käsitystä. Saadut lisätiedot tukivat yleensä aikaisempaa mielikuvaa ja mielikuva toisesta kehittyi vähitellen tietojen lisääntyessä. *”Kyllä se niinku johdonmukaisuus on siinä se avaintekijä.”*

Monet haastateltavista sanoivat toimivansa harkiten internetissä, kun oli kysymys omaan identiteettiin liittyvien tietojen esille tuomisesta. Pidemmän tutustumisen jälkeen tilanne saattoi muuttua. *”Yleensä mä oon netissä tosi varovainen kertomaan itestäni mitään. Varmaan alussa musta tuli tosi epämääräinen kuva, koska mä vaan varon kertomasta ja paljastamasta liikaa.”*

5.5 Luottamus

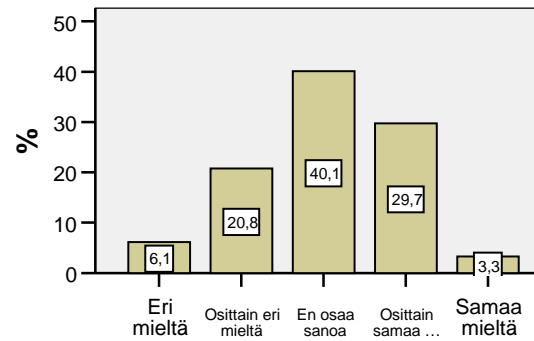
Luottamukseen liittyvien vastausten prosentuaaliset jakaumat esitellään alla (KUVIOT 12–17).

Mahdollista luoda luottamuksellisia suhteita

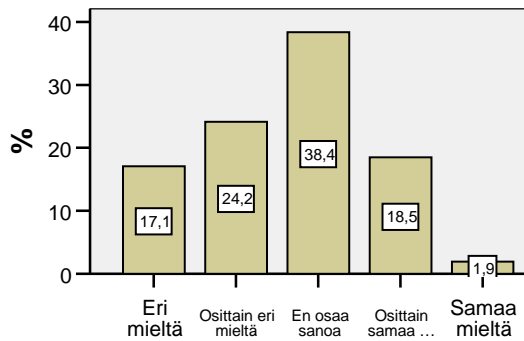
KUVIO 12. Kysymys 16

Internetissä ihmiset aiheuttavat pettymyksiä

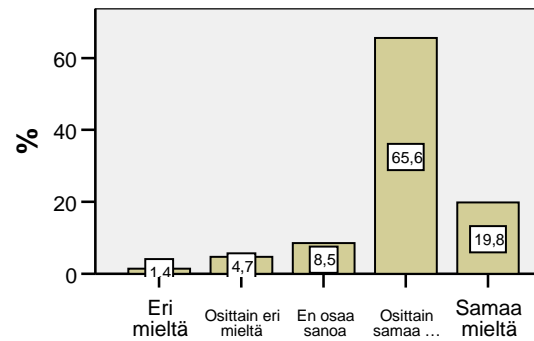
KUVIO 13. Kysymys 17

Avatar/nimimerkki herättää luottamusta

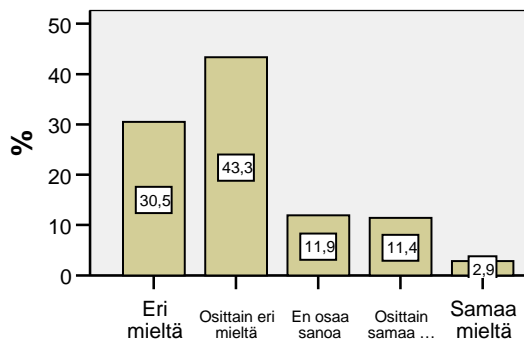
KUVIO 14. Kysymys 18

Kirjoitustyyli herättää luottamusta

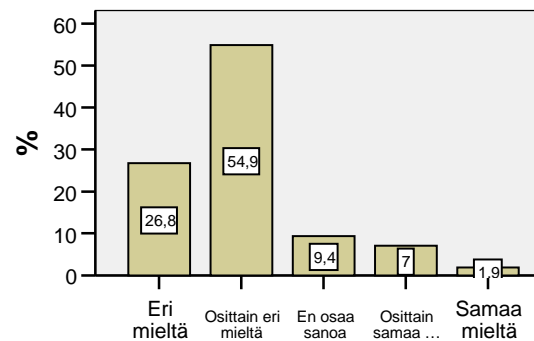
KUVIO 15. Kysymys 19

Keskustelu rajautuu yleisiin aiheisiin

KUVIO 16. Kysymys 20

Luottamuksen rakentaminen ei ole tarpeellista

KUVIO 17. Kysymys 21

Luottamusta tarkastelevissa väitteissä jakauma oli varsin selvä joko väitteen puolesta tai sitä vastaan. Luottamusta arvostettiin ja luottamuksellisten suhteiden löytämisen ajateltiin olevan mahdollista. Kirjoitustyylin roolista luottamuksen kertojana oltiin vakuuttuneita.

Keskustelujen pysyminen yleisissä aiheissa korreloi negatiivisesti luottamuksellisten suhteiden luomisen kanssa. Mitä enemmän keskustelut olivat yleisellä tasolla, sitä vaikeampaa oli rakentaa suhteesta luottamuksellinen. Jos luottamuksen rakentamista ei pidetty tarpeellisena, sitä huonompi mahdollisuus oli luoda luottamuksen perustuvia suhteita.

Miehet ja naiset olivat joiltakin osin eri mieltä luottamukseen liittyvistä väitteistä. Naiset arvelivat olevan mahdollista luoda luottamuksellisia suhteita internetin kautta ja he myös pitivät luottamuksen rakentamista tärkeänä. Tätä tukee myös se, että miehet arvelivat naisia enemmän internetin kautta tavattujen ihmisten aiheuttavan pettymyksiä.

Kokeneiden ja kokemattomien vastausten väliset erot nousivat esille lähes jokaisen väitteen kohdalla. Kokeneiden mukaan internetin kautta oli mahdollista luoda luottamuksellisia suhteita ja he arvostivat myös kirjoitustyylin merkitystä luottamuksen herättäjänä. Kokeneet pitivät tarpeellisena luottamuksen rakentamista internetin kautta toimivissa suhteissa. Kokemattomat puolestaan arvelivat internetissä käytyjen keskustelujen olevan yleisluonteisempia. He ajattelivat myös pettymyksiä aiheutuvan useammin.

Pieniä eroja löytyi eri-ikäisten vastauksissa. Nuoremmat vastaajat uskoivat enemmän olevan mahdollista luoda luottamuksellisia suhteita internetin kautta.

Asumismuodon ja tiedekuntien välillä suhteessa luottamusta tutkiviin kysymyksiin ei ollut merkittäviä yhteyksiä.

Haastatteluissa tuli esille luottamusta lisäävinä seikkoina toisen henkilön avoimuus omista asioistaan, virheetön kieli, sähköpostiosoite ja nimimerkki, faktatiedot itsestä ja yleensä asioista, ystävällinen suhtautuminen, yhteinen kokemus tai kiinnostus (sama foorumi, kotipaikka, yhteinen tuttu jne.), sujuva yhteistoiminta esim. pelissä, omilla nimillä toimiminen sekä yhteinen ymmärrys asioista. ”*Se kertoi aika avoimesti itestään tai niinku tekemisistään, silleen niinku ei tarvi nyhtää tietoja.*” Osa haastateltavista arvosti sitä, ettei

asioita levitelty eteenpäin, kerrotut tiedot pitivät paikkaansa, pelisääntöjä noudatettiin ja annetuista lupauksista pidettiin kiinni.

Kirjoitustyyliä arvostettiin luottamuksen rakentamisessa. Kirjoitustyyliä oli tärkeätä, että teksti oli kieliopillisesti oikein, käytettiin kokonaisia sanoja, välimerkit olivat kohdallaan ja tyyli lukijaa miellyttävä. ”*Siihen vaikutti varmaan paljonkin se kirjoitustyyli niin kun, että oli niin kun kokonaisia lauseita eikä ollu tämmösiä lyhennesanoja eikä nettisanoja siinä seassa.*”

Suoranaisia pettymyksiä ei ollut juuri lainkaan, kun tarkastellessa vain yhtä suhdetta. Joillakin oli pientä epäilyä toisen luotettavuudesta. Suhteissa toimittiin usein aika varovaisesti. Pettymyksiä ja epäilyjä toisen luotettavuudesta muissa kuin haastattelussa esillä olevassa suhteessa internetissä tuli esiin jonkin verran. ”*Sieltä löytyy aina näitä ihmisiä, jotka oikeesti valehtelee ihan kokonaan olevansa toinen ihminen.*”

Luottamus rakentui vähitellen, mutta hyvin pienet seikat herättivät myös epäilyn luotettavuudesta. Luottamusta heikentäviä seikkoja nousi esille aika vähän. Luottamusta saattoi heikentää ja hetkeksi horjuttaa muun muassa sanomiset, jotka eivät toteutuneet. Jos yhteinen ympäristö lisäsi luottamusta, toisen henkilön mielestä se saattoi heikentää sitä. Omien asioiden salassa pysyminen oli todennäköisempää, jos ei ollut yhteisiä siteitä. ”*Luottamus tulee varmaan sitä kautta kun kumpikaan ei tunne toisia, ystäväpiirejä eikä tämmösiä.*”

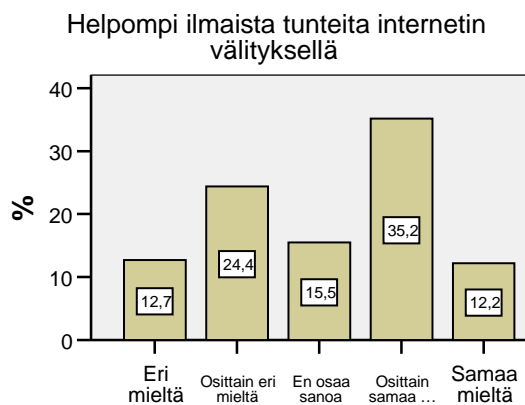
Yleensä haastatteluissa käsitellyissä suhteissa oli luottamusta ja joidenkin kohdalla luottamus oli vahvaa. Luottamukseen sisältyi pieni epävarmuus koko ajan, mutta se ei estänyt suhteen toimimista.. Kaikissa suhteissa luottamuksen rooli ei ollut kovin näkyvä. Tällöin suhde toimi ns. julkisella foorumilla ja henkilökohtaisten asioiden kertomista rajoitettiin. Näissäkin tilanteissa luottamusta silti koettiin olevan jonkin verran. ”*Jonkinlaista syvää luottamusta niin kuin ei ole, mutta sitten taas toisaalta on niin kun todella syvä luottamus siinä kontekstissa missä toimintaan.*”

Henkilökohtaisia asioita kerrottiin internetissä tavatuille ihmiselle vaihtelevasti. Osa kertoi hyvin vähän omista asioistaan. Joku koki aroista asioista kertomisen helpommaksi henkilölle, jota ei ollut tavannut koskaan. Keskustelua henkilökohtaisista asioista rajoitti joillakin haastateltavilla toimiminen yhteisössä, jossa kaikilla mukana olevilla henkilöillä oli mahdollisuus seurata keskustelua. *”Ei se mennyt mihinkään henkilökohtaisuuksiin...se ei ollut ikinä itsetarkoituksellista.”*

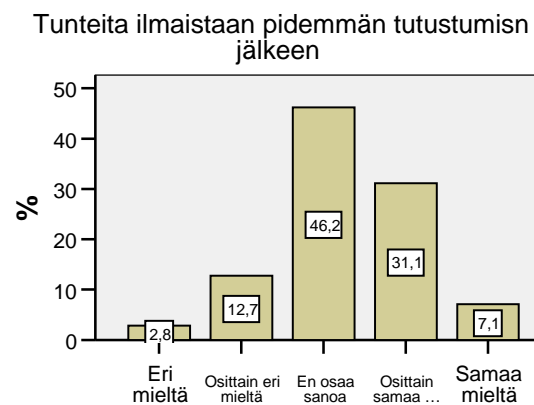
Usein kahden ihmisen välillä oli muitakin yhdistäviä tekijöitä ei-virtuaalisessa maailmassa, kuten sama kotipaikka tai yhteinen tuttu. Tämä seikka ei ollut välttämättä etukäteen tiedossa. Tällä yhteisellä tekijällä oli usein merkitystä luottamuksen rakentamisessa. Yhteisen tutun henkilön kautta oli saatu tietoja toisesta tai omat tiedot olivat saaneet vahvistusta. *”Tunsin kaverin jonka kautta menin kanavalla ja siihen oon luotellut lapsesta asti.”*

5.6 Tunteet

Tunteisiin ja niiden ilmaisemiseen liittyvien kysymysten prosentuaaliset jakaumat näkyvät alla (KUVIOT 18–22).

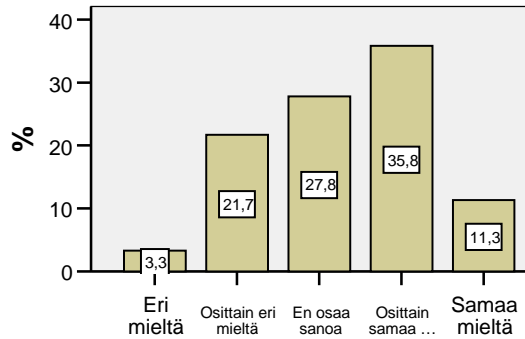

KUVIO 18. Kysymys 36

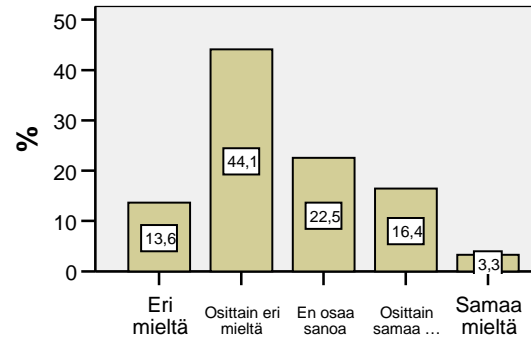
KUVIO 19. Kysymys 37

Tunteita ilmaistaan rehellisemmin internetissä

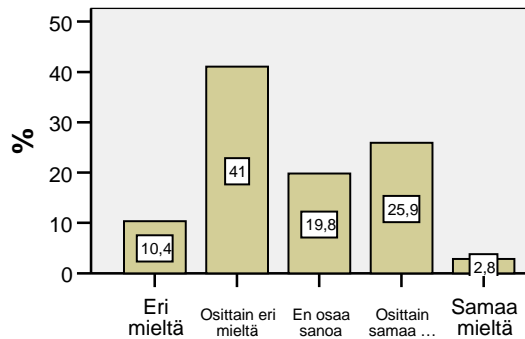
KUVIO 20. Kysymys 38

Tunteiden kertominen ei ole tarpeellista

KUVIO 21. Kysymys 39

Tekemisissä vain positiivisia tunteita herättävien ihmisten kanssa

KUVIO 22. Kysymys 40

Tunteisiin liittyville väitteille oli ominaista vastauksien kohtalaisen tasainen hajonta eri vaihtoehtojen kesken. Tasaisesta hajonnasta huolimatta jokaisessa väitteessä jakauma oli kallistunut jompaa kumpaan suuntaan. Huomiota kiinnitti myös kaikissa väitteissä runsas 'en osaa sanoa' -vastausten osuus, joka oli keskimäärin 20 % kaikista vastauksista.

Tunteiden kertomisen helppous internetissä oli selvästi yhteydessä tunteiden rehellisempään esilletuomiseen. Mitä helpommaksi koettiin tunteiden kertominen internetissä, sitä rehellisempänä sitä pidettiin.

Sukupuolten välillä ei noussut suuria eroja vastauksissa. Naiset erottuivat siinä, että kokivat tunteiden ilmaisemisen sujuvan helpommin internetin välityksellä.

Samansuuntainen ero löytyi myös kokeneiden ja kokemattomien välillä. Kokeneet arvelivat tunteiden ilmaisemisen olevan helpompaa internetin kautta kuin kasvokkain.

Asumismuodolla, tiedekunnalla ja iällä ei ollut merkittäviä yhteyksiä tunteita tarkastelevissa kysymyksissä.

Haastatteluissa esille tullut tunteiden ilmaisun helppous vaihteli jonkin verran. Jotkut kokivat, että on helpompaa kertoa tunteistaan internetin kautta tavatulle ihmiselle. Tunteista puhuminen oli avoimempaa ja suorempaa. Läheisten puuttuminen arkipäivän elämästä tai muu yllättävä elämän tapahtuma edesauttoi tunteiden ilmaisua internetissä. *”Tosielämässä ei viitti hirveesti silleen riehua ja tälleen, mut taas tuntuu että mesessä on paljon helpompi sillä tavalla toimia.”*

Omien tunteiden ilmaisemiseen vaikutti se, minkälainen suhde toiseen henkilöön oli. Kaikille ei kerrottu samalla tavalla tunteista. Joidenkin kanssa tunteista puhuminen oli helpompaa kuin toisten. Osa koki itse olevansa avoimia yleensä tunteidensa ilmaisussa ja arveli siksi tuovan niitä esille myös internetin kautta toimivassa suhteessa. *”Sille kaverille tulee niinku yllättävän rehellisesti sanottua.”*

Haastatteluissa nousi esiin joitakin tunteita, joita internetin kautta toimivassa suhteessa esiintyi. Usea mainitsi, että tutustumisen alkuvaihetta leimasi jonkinlainen jännittävyys ja salaperäisyys. Oli jännittävää, kun ei tiennyt kuka ja minkälainen toinen henkilö on.

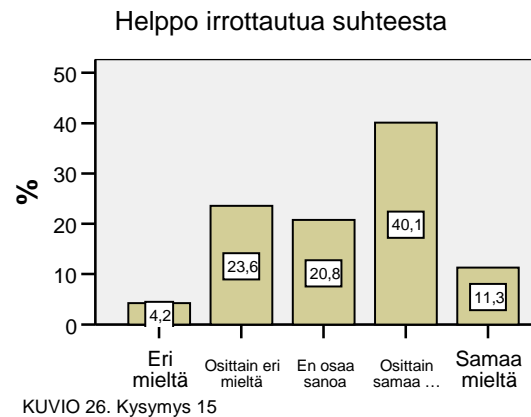
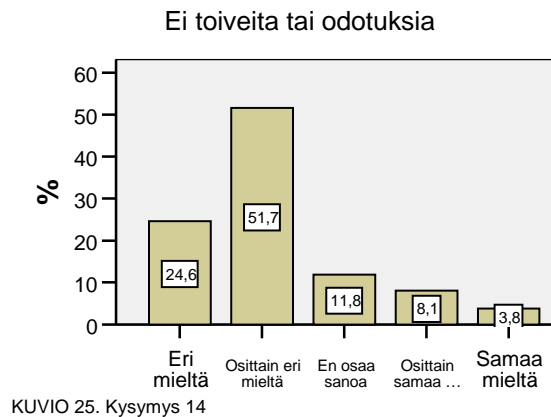
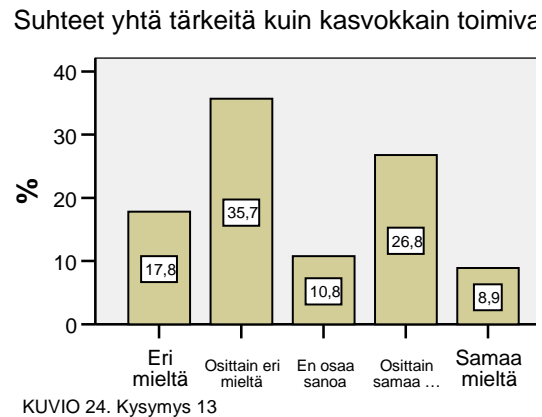
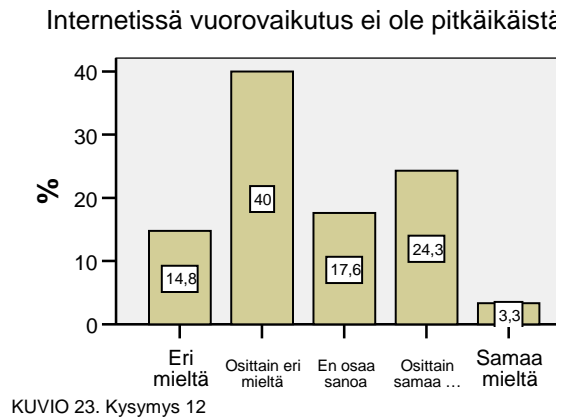
Internetin välityksellä toimivat ihmissuhteet herättivät myös vastatunteita. Kaverin tekemiset saattoivat ärsyttää tai kuohuttaa mieltä. *”...toinen ärsyttää sitten ei ehkä puhu niin paljon sen kanssa...niinku vaan jättää vähemmällä huomiolle tai sanoo että mun pitää mennä.”* Tunteiden esittäminen väärässä tilanneyhteydessä ei herättänyt positiivista vaikutusta.

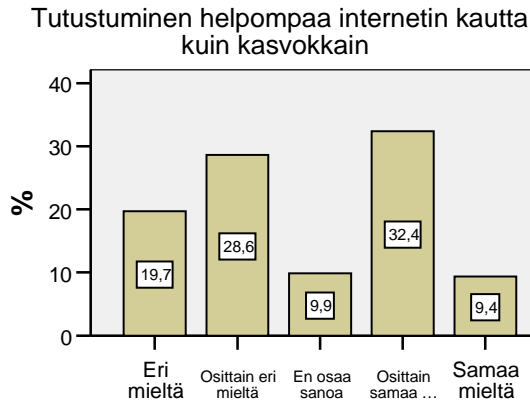
Hymiöitä käytettiin tekstin lisänä. Hymiön käyttämisellä voitiin lieventää omia sanomisia ja joillekin se loi positiivista mielikuvaa. *”Käyttää tosi paljon kaikkia hymiöitä niin siitä*

tulee semmonen kuva että... se on semmonen ilmeikäs eikä mikään semmonen persoonaton.” Tosin vastakkaisia käsityksiä tuli myös esille. Niiden mukaan hymiöt olivat aivan turhia. ”jos et sä halua käyttää jotain hymiöitä, mitkä mun mielestä on ihan yhtä turhan kans.”

5.7 Sitoutuminen

Suhteisiin sitoutumista tarkasteltiin kyselyssä viiden eri väitteen perusteella. Vastausten prosentuaaliset jakaumat ovat alla (KUVIOT 23–27).

KUVIO 27. Kysymys 11

Selkeitä yhteyksien löytyi internetissä toimivien suhteiden tärkeyden ja suhteen keston välillä. Mitä tärkeämpi suhde, sitä pitkäkestoisempi se oli. Samansuuntaista yhteyttä oli suhteen tärkeyden ja suhteesta irrottautumisen välillä. Mitä tärkeämpi suhde, sitä hankalampaa siitä on irrottautua.

Miehet ja naiset olivat joistakin väitteistä eri mieltä. Naisten mielestä internetissä toimivat suhteet ovat yhtä tärkeitä kuin kasvokkain toimivat. Naisilla ei kuitenkaan ollut sen suurempia odotuksia ja toiveita internetissä toimivia suhteita kohtaan kuin miehilläkään. Naiset pitivät tutustumista uusiin ihmisiin helpompana internetin kautta kuin kasvokkain.

Suhteen internetin kautta kokeneet ajattelivat suhteiden olevan pitkäaikaisempia verrattuna kokemattomien käsitykseen asiasta. Kokeneet pitivät internetiä myös helpompana tapana tutustua muihin ihmisiin verrattuna kasvokkain tapahtuvaan tutustumiseen. Yleisesti sitoutumista tarkastelevien väitteiden kohdalla kokemattomien henkilöiden oli hankalampi valita mielipiteensä väitteestä ja he valitsivat useimmin keskimmäisen, neutraalin vaihtoehdon.

Asumismuodolla, tiedekunnalla ja iällä ei ollut merkittäviä yhteyksiä sitoutumista tarkastelevissa kysymyksissä.

Haastattelujen perusteella oli hyvin erilaisia odotuksia suhdetta kohtaan. Osalla haastateltavista ei ollut mitään odotuksia tai toiveita. ”*Se meni enemmän semmosena arjen rutiinina ... ei sitä silleen tullut odotettua.*” Joissakin suhteissa puolestaan oli enemmän odotuksia muun muassa yhteydenpidon suhteen. ”*Useesti aattelee, että ois nyt kiva, jos se ehtisi vaikka jutteleen vähän pitempään.*”

Vapautta koettiin myös itseen kohdistuvista odotuksista. ”*Tuntu että se on helpompaa netissä koska ei tarvi olla liveinä siinä ja olla aina mukava ja hymyillä.*”

Haastatteluissa tuli esiin monia syitä siihen, miksi on helpompi tutustua uusiin ihmisiin internetin kautta. ”*Netissä voi paljon nopeemmin sanoa sen mistä haluaa puhua kuin kasvokkain.*” Internetissä oli aina ihmisiä paikalla ajasta riippumatta. Jos ei ollut sillä hetkellä halukas keskustelemaan, tilanteesta oli helppo poistua. Tutustuminen oli helpompaa, kun fyysinen olemus ei näkynyt eikä tarvinnut jännittää sitä. Jotkut kokivat kasvokkain tapahtuvan keskustelun hankalampana. ”*Keskustelun aloittaminen on paljon vaikeempi.*”

Sitoutuminen oli molemminpuolista ja sen koettiin olevan vapaaehtoista. ”*Se ei ole pakonomaista, tyylisiin pakko olla yhteydessä.*” Sitoutumisesta kertova aktiivisuus yhteydenottoon tapahtui lähes kaikissa suhteissa molemminpuolisesti ja yhteisymmärryksessä. Sitoutuminen oli myös joidenkin kohdalla enemmän ryhmään kohdistuvaa kuin johonkin tiettyyn ihmiseen. ”*Se on enemmän ryhmäkokonaisuus mitä minä siellä odotin.*”

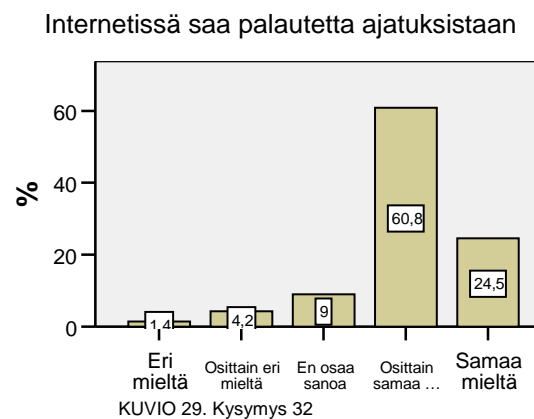
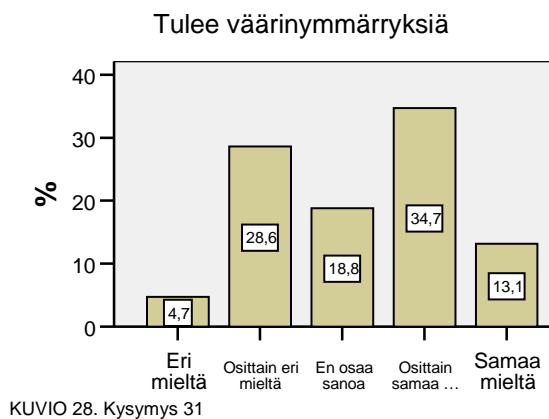
Suhteiden keskimääräinen kesto oli useita vuosia. Vain muutama suhteista oli kestänyt alle vuoden. Suhteissa saattoi olla intensiivisyydeltään vaihtelevia jaksoja eli välillä oli pitempi ajanjakso ilman yhteydenpitoa, mutta suhde oli siitä huolimatta jatkunut myöhemmin. ”*Aluksi se oli tietysti vähän niinku ehkä silleen intensiivisempää ja nyt ei oo oikeestaan vähään aikaa oltu yhteydessä.*”

Ihmisiä sitoi toisiinsa esimerkiksi pelaaminen, yhteiset projektit, joku yhteinen, tuttu henkilö sekä muut yhteiset kiinnostuksen kohteet. Haastateltavat kertoivat kokevansa usein samanlaisuutta toista kohtaan, joskin myös erilaisuus kiehtoi. Suhteissa oli harvemmin tiivistä odottamista toisen tapaamisesta internetissä. Yleensä toisiin oltiin yhteyksissä tasaisesti tietyn ajanjakson välien.

Motivaatiota pidettiin tärkeäni ihmissuhteiden hakemisissa ja löytämisessä. Kaikkia ei kiinnostanut sosiaaliset suhteet, vaan internetissä toimimisella oli eri tavoitteet. Monen olivat sitä mieltä, että jos halusi löytää itselleen ystäviä internetin kautta, niitä oli myös mahdollista löytää. ”Vähän riippuu kummastakin ihmisestä., että jos oikeesti halua kavereita niin sitten niitä saa.”

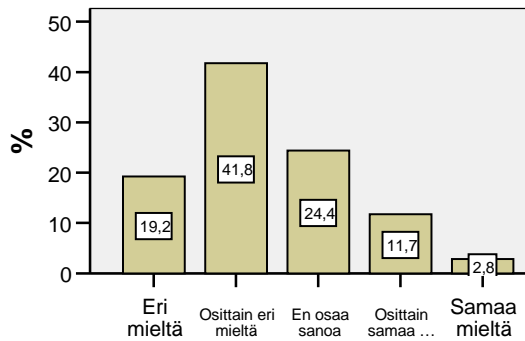
5.8 Vastavuoroisuus

Vastavuoroisuutta ja toisilta ihmisiltä saatua palautetta tarkasteltiin alla olevien kysymysten perusteella. Vastausten prosentuaaliset jakaumat näkyvät alla (KUVIOT 28–32).

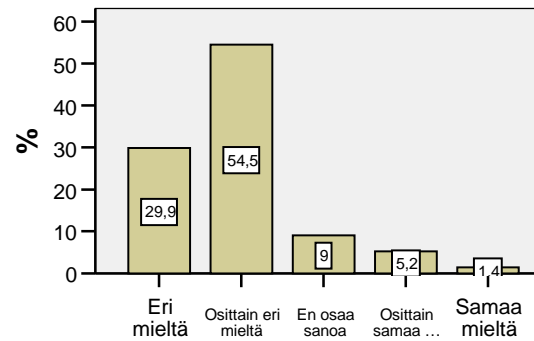

Tekemisissä niiden kanssa, jotka antavat positiivista palautetta

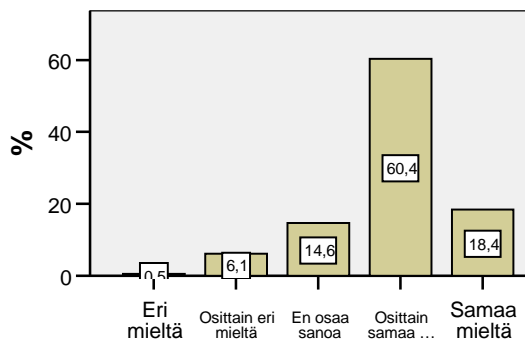
KUVIO 30. Kysymys 33

Saadulla palautteella merkitystä

KUVIO 31. Kysymys 34

Saa ymmärrystä ja tukea

KUVIO 32. Kysymys 35

Vastavuoroisuutta tarkasteltiin saadun ja annetun palautteen avulla. Käsitukset olivat kohtalaisen yhteneviä siinä, että internetissä saa tukea ja voi antaa palautetta. Saadulle palautteelle annettiin myös arvoa.

Miehet eivät antaneet niin suurta merkitystä internetissä annetulle palautteella. He kuitenkin kokivat saaneensa tukea ja ymmärrystä internetissä enemmän kuin naiset.

Kokeneiden ja kokemattomien vastauksia vertailtaessa esiin nousee kokemattomien suurempi osuus neutraaleista vastauksista. Joidenkin kysymysten kohdalla niiden osuus on noin 1/3 kaikista vastauksista. Kokeneiden käsitysten mukaan internetistä saatiin palautetta ajatuksista ja mielipiteistä. He myös arvostivat saatua palautetta.

Eri tiedekunnissa oli eroja suhtautumisessa internetissä tapahtuviin väärinymmärryksiin ja siellä saatuun palautteeseen sekä tukeen. Tarkemmissa tulosten analysoinnissa erot tulivat selkeimmin esille humanistisen ja yhteiskuntatieteellisen opiskelijoiden kesken. Humanistisen tiedekunnan opiskelijat suhtautuivat epäilevämmiin internetin kautta saatavaan molemminpuoliseen ymmärrykseen.

Asumismuodolla oli ainoastaan yhdessä kysymyksessä riippuvuutta vastausten kanssa. Eri asumismuotojen kesken hiukan muista poikkeavia vastuksia antoivat jonkun muun/muiden kanssa asuvat. Merkittävin ero oli käsityksessä, saako internetissä palautetta ajatuksistaan.

Haastatteluissa väärinymmärryksiä nousi esille jonkin verran. Joissakin suhteissa ne olivat tulleet esille ja niitä oli selvitelty, kuka tarkoitti ja mitä tarkoitti, mutta ne eivät muodostuneet suhteen kulmakiviksi. Haastateltavat muistelivat niitä osaksi huvittuneina. Väärinymmärryksistä kysyttäessä eräs haastateltavista kommentoi: *”Noita tietysti tapahtuu vieläkin, tai niinku ne on niin semmoisia pieniä ja minimaalisia juttuja. Niitä niinku tulee ja ne ovat vaan semmosia hauskoja jotenki.”*

Väärinymmärryksen arveltiin johtuvan muun muassa omasta huonosta ilmaisusta tai väärästä tulkinnasta, kun toisen esitystapa ei ollut vielä tullut tutuksi. *”Väärinkäsitys, joka johtu siitä, että minä olin asettanut sanat, sanoja tavallaan erittäin tulkinnanvaraisesti.”*

Kaikki olivat kokeneet vuorovaikutuksen jollakin tapaa positiivisena. Jutteleminen sujui helposti ja sujuvasti, ilmapiiri oli miellyttävä ja yhteydenpito tapahtui riittävän usein haastateltavien mielestä. Toiselta ihmiseltä sai tukea ja ymmärrystä omille asioille. Toisen henkilön reagointia seurattiin ja se oli tärkeä informaation lähde. Oli tärkeää, että sai positiivista ja hyväksyvää palautetta asioista, jotka olivat itselle merkittäviä. *”Tuli ymmärrystä tuli paljonki kommenttia niinku semmosta rohkaisua ja empatiaa.”*

Käydyt keskustelut saattoivat rohkaista omassa päätöksenteossa ja kannustaa itseä. *”Sen kanssa tuli juteltua, niin sitä tietyllä tavalla oppi itsestäänkin uusia puolia.”* Toisaalta vastakkaista mielipidettä asiasta myös esiintyi. Riitatilanteissa ei saatu palaute välttämättä

vaikuttanut mitenkään tai muuttanut omaa käyttäytymistä. ”*Se ei tuntunu musta niin pahalta, että vaikka meillä oli riita ja nyt me ei ollakaan yhteydessä.*”

Vastavuoroisuutta oli mukana suhteissa ja sillä oli merkitystä. Haastattelujen mukaan palautetta saadaan ja annetaan molemminpuolisesti. Toiselta saatuun palautteeseen kiinnitettiin huomiota. ”*Sai semmosta positiivista palautetta niinku siit mitä kerto.*”

Haastateltavat toivat esille oman mielikuvituksen roolin luodessaan mielikuvaa vastapuolesta. ”*Oma mielikuva on ain niinku tavallaan semmonen mitä niinku ite haluais sen toisen oleva.*”

Henkilöt, jotka tapasivat jossain vaiheessa internetin kautta tavatun kaverin, kertoivat oman mielikuvan pitäneen aika hyvin paikkaansa. Omassa mielessä luodun mielikuvan ja todellisuuden pienet eroavaisuudet liittyivät lähinnä ulkonäköön, mutta joskus myös luonteenpiirteisiin. Mielikuvan ja tapaamisen välistä yhteyttä kuvattiin muun muassa ”*no kyl se oli ehkä sitä enemmänkin mitä mä halusin uskoa.*” Ja samasta teemasta ”*aika pitkälti täsmäs silleen, mut olihan sitä ite tietenkin värittänyt sitä mielikuvaa...värittänyt tavallaan omien toiveidensa suuntaan.*”

Toisen henkilön tapaaminen kasvokkain vaikutti haastateltavien mukaan suhteen luonteeseen ja jatkumiseen. Mikäli tapaaminen oli jollain tavalla pettymys, yhteydenpito menetti intensiivisyyttään ja heikentyi huomattavasti. Jos tapaaminen taas ei tuonut mitään isoja pettymyksiä tullessaan, suhde jatkui entiseen malliin. Tapaaminen yleensä lisäsi toisen tuntemista ja vaikutti suhteen toimintaan. ”*En luottaisi, jos en olis nähny tätä ihmistä ikinä.*”

Haastatteluissa tuli esille, että tunne suhteen toimivuudesta arveltiin olevan molemminpuolista. Mikäli henkilökohtaisia asioita käsiteltiin, siihen osallistuivat yleensä kumpikin osapuolista. ”*Se oli molemminpuolista... intensiivistä keskustelua.*” Toisen henkilön avoimuus omista asioista herätti vastavuoroisesti avoimuutta itsessä.

Muita näkökulmia kyselystä

Kyselyssä olevia väitteitä tarkasteltiin sen perusteella olivatko internetistä ja siellä toimivista suhteista esitetyt väitteet positiivisia tai negatiivisia. Sekä positiivisia että negatiivisia väitteitä otettiin yhdeksän kappaletta. Väitteiden vastauksia verrattiin jo aikaisemmin esillä olleiden ryhmien kesken (sukupuoli, kokemus, ikä, tiedekunta, asumismuoto).

Positiivisia väitteitä tukivat enemmän ne henkilöt, joilla oli kokemusta ihmissuhteista internetin välityksellä. Heillä oli kaikkiaan myönteisempi näkemys internetin kautta toimivista suhteista kuin kokemattomilla.

Vertailtaessa eri sukupuolia naisilla oli positiivisempi asenne internetin mahdollisuuksiin suhteiden ylläpitäjänä. Miehet olivat positiivisempia vain käsityksessään anonymiteetin pienemmästä haittavaikutuksista. Negatiivisen väitteiden kohdalla kumpikaan sukupuoli ei eronnut toisistaan. Kummankin asenne oli hyvin samantyyppinen.

Muiden ryhmien välillä ei noussut esiin eroja negatiivisissa käsityksissä. Positiivisia käsityksiä mitattaessa löytyi pieniä riippuvuuksia suhteessa yksittäisiin kysymyksiin, mutta mitään suurempaa yhtenäistä riippuvuutta ei ollut havaittavissa.

Muita haastatteluissa esiin tulleita seikkoja

Haastatteluissa nousi esiin edellä mainittujen seikkojen lisäksi eräs mielenkiintoinen asia ihmissuhteiden toimimisesta internetin välityksellä. Yhteisön merkitys oli ehkä yllättävänkin suuri erityisesti siinä vaiheessa, jolloin tutustuminen toiseen ihmiseen lähti liikkeelle.

Yhteisöllä oli merkitystä mielikuvan luomisessa toisesta henkilöstä. Oli tärkeää tietää mitä muut olivat mieltä henkilöstä ja miten suhtautuivat häneen. Yleisestä keskustelusta poimittiin muiden arvioita. ”*Tai mitä muut puhuu niinku hänestä siellä.*”

5.9 Tulosten yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkimuksen tuloksia tarkasteltiin siitä näkökulmasta, miten tutkimuksessa esillä olevat suhteen eri ulottuvuudet, anonymiteetti, identiteetti, luottamus, tunteet, sitoutuminen ja vastavuoroisuus, tulevat esille ja minkälaisen kuvan ne antavat internetin välityksellä solmituista ihmissuhteista.

Laajemmin tuloksia tarkasteltaessa yksittäinen suhde koettiin positiivisemmin kuin mikä oli yleinen käsitys internetissä kohdatuista ihmisistä. Tämä tuli esille useiden suhteen eri ulottuvuuksien kohdalla. Esimerkiksi yhteen henkilöön luotettiin, mutta yleensä luottamus internetissä toimittaessa oli vähäisempää. Johonkin tiettyyn läheiseen ihmiseen sitouduttiin voimakkaasti, mutta jonkun toisen kanssa ei ollenkaan. Se puoltanee käsitystä siitä, että internetin välityksellä on mahdollista löytää läheisiä ihmissuhteita. Ihmisiä, joiden kanssa uskalletaan jakaa henkilökohtaisia asioita ja jotka koetaan ystäviksi. Samaa ajatusta tukee muun muassa McKennan ja ym. (2002, 28).

Tässä tutkimuksessa internetissä solmitut suhteet eivät olleet lyhyitä kohtaamisia vaan kestivät jopa useita vuosia. Pitkäaikainen suhde saattoi sisältää erilaisia jaksoja. Välillä oltiin yhteydessä tiiviisti ja välillä harvemmin, mutta kokonaan se ei välttämättä katkennut. Yhteydenpito tiiviissä vaiheessa oli päivittäistä vähintään useita kertoja viikossa. Myös aikaisemmissa tutkimuksissa on tullut esille internetissä toimivien suhteiden pitkäikäisyys (Parks & Roberts 1998; McKenna ym. 2002).

Yllättävää oli huomata yhteisön merkitys internetissä toimiville ihmisille. Yhteisöt loivat normeja tai mainetta yksilöille. Käsityksiä toisesta ihmisestä muodostettiin paljon yhteisön antamien vihjeiden perusteella. Kun luotettavaa tietoa toisesta henkilöstä ei ollut mahdollista saada, tulkittiin muiden antamia kommentteja tarkasti. Tämä herättää kysymyksen ovatko muiden antamat kommentit aina oikeudenmukaisia? Voiko internetissä saatu huono muodostus esteeksi ihmissuhteiden solmimiselle? Leviääkö huono maine internetissä tehokkaammin kuin fyysisessä maailmassa?

Internetissä toimivien suhteiden erikoispiirteenä voinee pitää niihin liittyvää ristiriitaisuutta. Samaan henkilöön kohdistuu voimakasta sekä luottamusta että epäluottamusta. Hänelle voidaan tehdä hyvin intiimejä paljastuksia omasta elämästä, mutta samanaikaisesti toista osapuolta ei tunneta juuri lainkaan. Suhde rakentuu tavallaan jossakin toisessa tilassa, jota ei koske kaikki samat fyysisen maailman säännöt ja rajoitukset. Tämä tehnee internetissä toimivista suhteista mielenkiintoisia ja salaperäisiäkin.

Tutkimuksen teemoista ihmissuhteissa nousee esiin anonymiteetti erityisesti tulosten niukkuuden takia. Kyselyssä ja haastatteluissa sen rooli ei tule esiin mitenkään merkittävästi. Onko anonymiteetin merkitystä liioiteltu? Voisiko suhde toimia riittävän hyvin ja merkityksellisesti, vaikka ihmiset eivät tarkkaan kaikkea toisesta tietäisikään? Onko suhteen toimimisen kannalta muut tekijät tärkeämpiä kuin tunnistettavat tiedot? Tulos toisaalta tukee Scottin artikkelissa (Anonymous 1998, 387) esittämää väitettä siitä, että olennaisempaa anonymiteetissä on ihmisten oma kokemus anonymiteetistä ja sen merkityksestä. Jos ihminen itse ei anna suurta painoa asialle, sen ei välttämättä koeta olevan suurikaan este. Toisaalta ihmiset ovat siitä hyvin tietoisia ja ottavat sen edut ja rajoitukset huomioon.

Tutkimuksessa tuli esille, että ihmiset kokevat antavansa totuudenmukaisen kuvan itsestään internetissä, mutta samanaikaisesti epäilivät muiden antavan todellisuutta paremman kuvan itsestään. Toisaalta haastatteluissa kuitenkin arveltiin toisen identiteetistä saadun aika totuudenmukaisen kuvan Tämän vähän ristiriitaisen tuloksen haastattelun ja kyselyn välityksellä voisi selittää se, että haastatteluissa tarkasteltiin haastateltavan itse valitsemaa yhtä suhdetta. Kysely puolestaan antanee yleisemmän käsityksen toimimisesta internetissä eri ihmisten kanssa.

Pettymykset ihmissuhteissa eivät nousseet esille juuri lainkaan. Niitä ei koettu olleen paljoa. Tämän seikan puolesta puhuu myös se, että toisesta luotujen mielikuvien arveltiin pitävän aika hyvin paikkaansa. Ovatko ihmiset niin taitavia tulkitsemaan viestintää, että kyetään luomaan kohtalaisen paikkaansa pitäviä mielikuvia toisesta huolimatta

yhteydenpidon luonnetta rajaavasta ympäristöstä? Vai toimitaanko suhteissa niin varman päälle ts. pinnallisella tasolla, ettei pettymyksiä tule? Toisaalta ihmisillä kuitenkin oli odotuksia ja toiveita ihmisiä kohtaan, joka lisäävät alttiutta pettymyksille.

Luottamusta pidettiin tärkeänä, mutta sen olemassaoloon ei uskottu samassa määrin. Luottamus vaihteli hyvin paljon eri ihmisten välillä. Luottamusta rikkovia seikkoja huomioitiin herkästi ja luottamus oli hyvin haavoittuvainen. Luottamusta selkeästi lisäsi toisen osapuolen tapaaminen kasvokkain. Yleisesti epäluottamuksen mahdollisuus tiedostettiin koko ajan, mutta sen kanssa tultiin toimeen. Oltiin valmiita luottamaan toiseen, tietyissä rajoissa. Riegelsberger, Sasse ja McCarthy (2003, 760) ovat tuoneet esiin vaaran kommunikaation yleisestä muuttumisesta matalammalle luottamustasolle internetissä. Siinä luottamuksen sijaan sopimukset ja ulkopuoliset pakotteet hallitsevat asioita. Ei niinkään ihmisten oma kyky luottaa ja vastata luottamukseen. Tämän tutkimuksen perusteella tullut käsitys luottamuksesta ei ollut vielä niin matalalla tasolla. Luottamusta epäiltiin, mutta sille annettiin joskus myös mahdollisuus.

Sitoutumista internetin välityksellä tutustuttuihin ihmisiin tuli esiin kohtalaisen paljon. Kun sitoutumista oli, sen koettiin olevan molemminpuolista. Oli mielenkiintoista huomata, että huolimatta monista epävarmuutta herättävistä seikoista kuten luottamuksen varmuudesta, suhteelta kuitenkin odotettiin tai toivottiin jotain. Yleensä toiveet heräsivät pidemmän tutustumisen jälkeen.

Vastavuoroisuuden yhteydessä esille tuotua mielikuvituksen osuutta suhteessa jäi vähän epäselväksi. Toisaalta mielikuvien rakentaminen omien toiveiden pohjalta tuli esille selvästi, mutta niiden tarkempi kuvaus jäi vajavaiseksi. Omat mielikuvituksessa luodut odotukset ja tulkinnat saattoivat tuottaa pettymystä. Toisaalta toisen henkilön idealisoinnilla on todettu olevan suhteen läheisyyttä syventävä vaikutus (Hian, Chuan, Trevor & Detenber 2004), joten lienee inhimillistä muokata omia mielikuvia toiveiden mukaisiksi.

Sukupuolien välillä nousi esiin eroja suhtautumisessa anonymiteettiin. Kaikkiaan naisia näyttäisi häiritsevän anonymiys internetin välisissä suhteissa vähän enemmän kuin miehiä. Aikaisemmin esillä ollut Flanagin ja kumpp. (2007) tutkimus, jonka mukaan naiset nauttivat enemmän anonymiteetistä, ei kuitenkaan ole ristiriitainen tämän tuloksen kanssa, koska tässä työssä anonymiteettiä on tarkasteltu eri tavalla. Flanagin ja kumpp. (2007) tutkimuksessa miesten ja naisten eroavaisuuksia suhtautumisessa anonymiteettiin huomattavasti laajemmin ja enemmän ryhmäprosessin kannalta.

Sukupuolien välillä löytyi myös merkille pantavia eroja vastauksissa muun muassa avatarita koskeissa kysymyksissä. Onko näissä eroissa kysymys miesten huomion kiinnittymisestä enemmän teknisimpiin ominaisuuksiin? Vai naisten yleisesti suuremmasta mielenkiinnosta ihmissuhteita kohtaan? Kaikki tutkimukset eivät tue naisten ja miesten toiminna välisiä eroja internetin ihmissuhteissa. Päinvastaiseen tulokseen ovat tulleet Huffaker & Calvert (2005), joiden mukaan sukupuolten väliset erot kaventuvat internetissä ja siellä tapahtuvassa vuorovaikutuksessa. Heidän tutkimustulos perustuu nuorten toiminnan tutkimiseen ja he arvelevat kyseessä olevan internetin käyöttäjien uuden sukupolven. Tästä syystä tulokset voivat olla ristiriitaisiakin. Huffakerin ja Calvertin käsitystä tukee myös Barnes (2001, 148), jonka mukaan miehet esiintyvät yleisemmin eri sukupuolena kun mitä todellisuudessa ovat tasoittaakseen sukupuolten välisiä eroja.

Kokemuksella internetissä toimivista suhteista oli huomattava vaikutus vastauksiin. Kokeneet suhtautuivat positiivisemmin internetin mahdollisuuksiin suhteiden muodostamisessa. Kokemattomien vastaukset heijastivat lähinnä yleisesti vallitsevia asenteita painottaen enemmän internetin negatiivisia ominaisuuksia. Kokemuksen myötä käsityksen muuttuivat positiivisemmiksi. Huolimatta kokeneiden ihmisten positiivisemmista käsityksistä he olivat myös varovaisia omassa toiminnassaan internetissä. Tutustuminen tapahtui vähitellen ja riskien ottamista vältettiin. Valitettavasti muita tutkimuksia, joissa olisi vertailtu kokeneiden ja kokemattomien käsityksiä ei löytynyt.

Iällä ei ollut suurtakaan merkitystä annettuihin vastauksiin. Ainoa ero oli suhtautumisessa avattariin, joka johtaa mielenkiintoisten kysymysten ääreen Ovatko vanhemmat ihmiset

yleensä tarkempia seuraamaan ympäristön antamia viestejä internetissä? Ovatko he epäluuloisempia internetissä toimiessaan ja siitä johtuen yrittävät niukassa ympäristössä ottaa kaiken irti siitä mistä voisi ajatella päättelevänsä jotain? Kyselyssä suurin osa vastaajista oli alle 30-vuotiaita. Siksi ikäkysymystä olisi mielenkiintoista tarkastella tarkemmin, että tapahtuuko suhtautumisessa muutoksia jo alle 30-vuotiaiden käsityksissä? Ja jos tapahtuu, niin liittyvätkö muutokset enemmänkin ihmisen kehitysvaiheeseen kuin kokemuksiin asioista? Viitteitä iän vaikutuksesta internetissä toimimiseen antoi myös aikaisemmin mainittu Kangin ja Yangin tutkimus (2006).

Asumismuoto ei ollut merkittävässä asemassa vastauksien suhteen. Se ei noussut juuri lainkaan esiin korrelaatioita tarkasteltaessa. Toisaalta tukittava ryhmä oli aika rajattu, joten tulosta ei siksi voine yleistää koskemaan koko väestöryhmää.

Vertailtaessa kaikkia tiedekuntia keskenään mikään ei erottunut muista. Nostettaessa esiin vertailu humanistisen ja informaatioteknologisen tiedekunnan välillä löydettiin joitakin eroja. Yleisesti tarkastellen informaatioteknologisen tiedekunnan opiskelijat suhtautuivat positiivisemmin internetin tarjoamiin mahdollisuuksiin ystävyyssuhteiden solmimisessa. Humanistisen tiedekunnan opiskelijat olivat epäilevämpiä ja aavistuksen negatiivisemmin suhtautuvia. Mistä tämä ero voisi johtua? Onko tekniikka ja sen tuomat mahdollisuudet tutumpia asian parissa opiskeleville? Tuttuus voisi madaltaa kynnystä suhteutua rohkeammin uusiin tapoihin luoda kontakteja internetissä. Toisaalta voidaan myös miettiä hakeutuvatko erityyppiset ihmiset tietynlaiseen tiedekuntaan? Joillekin on luontaisempaa hakeutua muiden ihmisten pariin fyysisessä ympäristössä. Toiset taas pitävät virtuaalista yhteydenpitoa yhtä tärkeänä kuin muitakin tapoja.

6 TULOSTEN TARKASTELU

Tässä tutkimuksessa pyrittiin raottamaan kysymystä miksi internetissä toimivat suhteet herättävät edelleenkin hämmennystä. Työssä tarkasteltiin internetin välityksellä toimivia ihmissuhteita, joissa ensimmäinen kohtaaminen on tapahtunut internetissä. Suhteiden tarkastelussa painotettiin anonymiteetin merkitystä, identiteetin esittämistä, luottamusta, tunteiden esittämistä, sitoutumista ja vastavuoroisuutta.

Internetin kautta toimivat suhteet ovat kaikki hyvin erilaisia. Ne voivat olla lyhyitä kohtauksia tai pitkäikäisiä ystäviä. Internetin välityksellä toimivat suhteet elävät lähinnä rinnakkain kasvokkain toimivien suhteiden kanssa. Ne tuovat jotain ulottuvuuksia lisää, mutta eivät korvaa kasvokkain toimivia suhteita. Internetissä kontakteja hakevat ihmiset ovat sosiaalisia myös sen ulkopuolella muissa suhteissaan (Birnie & Horvath 2002).

Internetissä toimiviin suhteisiin liittyy paljon riskejä, mutta ne eivät muodostu esteeksi suhteen muodostumiselle. Ihmiset osaavat hyödyntää muun muassa anonymiteetin hyviä puolia suhteessa ja nauttia sen tuomista eduista. Vaikuttaa siltä, että ihmiset solmivat suhteita rohkeasti internetin välityksellä kaatumatta ympäristön erilaisuuteen. Riskit tiedostetaan, mutta ne eivät muodostu esteeksi suhteelle.

Miten suhteeseen liittyviä riskejä kuten luottamuksen vähyyttä ja epävarmuutta toisen osapuolen identiteetistä voisi vähentää? Olisiko suhteiden muodostaminen turvallisempaa, jos huijausmahdollisuudet voisi estää? Osa internetin ominaisuuksista on hyviä ja tukevat suhteiden muodostumista. Osa piirteistä tuo suhteeseen epävarmuutta ja epäluotettavuutta sekä heikentää suhteen kehittymistä syvemmäksi. Miten voisi hyödyntää internetin hyvät ominaisuudet ja samanaikaisesti vähentää sen ihmissuhteen kehittymisen kannalta huonoja ominaisuuksia?

Eräs vaihtoehto voisi olla tunnistuksen parantaminen siinä vaiheessa, kun halutaan tutustua toiseen paremmin. Tunnistaminen pitäisi olla vapaaehtoista ja sen avulla voisi saada varmuuden muun muassa toisen sukupuolesta ja iästä. Tiedot eivät välttämättä olisi merkittäviä, mutta ne voisivat lieventää epävarmuutta. Tunnistaminen ei tietenkään estä

ihmisiä väärentämästä muita tietojaan. Tämä perustuisi tilanteeseen, jossa molemmat osapuolet päättäisivät siirtyä suhteessa askeleen eteenpäin. Toisen tyyppisessä tilanteessa järjestelmä voisi vaatia tiettyjä tarkistettavissa olevia ehtoja etukäteen kuten iän, mutta ne eivät näkyisi muille käyttäjille. Tätä voisi hyödyntää palveluissa, jotka ovat suunnattu tietyn ikäisille.

Luotettavuuden parantaminen vapaamuotoisissa suhteissa internetissä on ristiriitaista. Toisaalta internet on salliva vapautensa vuoksi ja siksi myös kiinnostava tapa solmia ystävyys-suhteita. Liian tiukat rajat voivat vähentää vapautta. Samanaikaisesti vapaus tuo epävarmuutta. Haastavinta lienee löytää vapauden ja varmuuden sopiva suhde tekniikkaa ja luovuutta hyödyntäen tyydyttävien ihmissuhteiden löytämiseksi.

Tutkimus suoritettiin yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa. Tutkittava ryhmä oli tutkimuksen kannalta hyvä siinä mielessä, että opiskelijoilla voidaan olettaa olevan kokemusta internetin kautta toimivista suhteista. Toisaalta tulosten yleistettävyyttä voi olla ongelmallista, koska käyttäjien ikäjakauma on painottunut alle 30-vuotiaisiin ja tutkimuksen parista jää täten pois monia ikäluokkia.

Tässä tutkimuksessa on omat rajoitteensa ja kehitettävääkin löytyy erityisesti kyselyn osalta. Kyselyn reliabiliteetti olisi voinut olla korkeampi eri suhteen ulottuvuuksien kohdalla. Haastateltavien joukko ei ollut täysin homogeeninen, vaan haastateltavat erosivat toisistaan sen mukaan olivatko he tavanneet haastattelussa käsiteltyä ihmistä kasvokkain. Haastattelussa pyrittiin tarkastelemaan ajanjaksoa alkaen tutustumisesta ja päättyen tapaamiseen. Tapaamisen voisi ajatella vaikuttavan käsityksiin toisesta ihmisestä ja tällöin oli ehkä vaikea erottaa oliko puheena ollut ajatus toisesta ihmisestä muodostettu ennen vai jälkeen kasvokkain tapahtuvaa tapaamista.

Nykyisessä yhteiskunnassa sosiaalistumisen kehittyminen tietokoneiden välityksellä on erittäin vahvoja suuntauksia. Erilaiset suhteet sosiaalisissa verkostoissa ovat yhä useamman kohdalla osa arki päivää. Suhteilla on merkitystä pidemmällä ajanjaksolla sekä yksilölle että yhteiskunnalle ja siksi tämänkaltainen tutkimus on tärkeää.

Tutkimuksessa käytetty näkökulma on laaja ja siksi myös paljon kysymyksiä herättävä. Jatkotutkimusta voisi tehdä jokaisesta käytetystä teemasta. Mielenkiintoisempina nousevat esiin kuitenkin asenteet ja niiden merkitys sekä mielikuvat ja mielikuvituksen rooli ihmissuhteissa. Houkuttelevaa olisi myös tarkastella tarkemmin sitä potentiaalista tilaa, jossa Whitty ja Carr (2006) arvelivat internetissä toimivien suhteiden elävän.

LÄHDELUETTELO

Anonymous 1998. To reveal or not to reveal: a theoretical model of anonymous communication. *Communication Theory* 8, 381-407.

Bargh, J. A. & McKenna, K. Y. A. 1998. Coming out in the age of the Internet: identity “demarginalization” through virtual group participation. *Journal of Personality and Social Psychology* 3, 681–694.

Bargh, J. A., McKenna, K. Y. A. & Fitzsimons, G. M. 2002. Can you see the real me? Activation and expression of then “true self” on the Internet. *Journal of Social Issues* 1, 33-48.

Barnes, S. B. 2001. *Online connections: Internet interpersonal relationships*. Cresskill (N.J.): Hampton Press. Cresskill.

Barnes, S. B. 2002. *Computer-mediated communication: human to human communication across the Internet*. Boston (Mass.): Allyn and Bacon.

Berscheid, E. 1983. *Emotion*. Teoksessa H. H. Kelley, E. Berscheid, A. Christensen, J. H. Harvey, T. L. Huston, G. Levinger, E. McClintock, L. A. Plau & D. R. W. H. Peterson (toim.) *Close relationships*. New York: Freeman. 110-168.

Bechar-Israeli, H. 1995. From >bonehead> to <cLoNehEAd>: nicknames, play, and identity on Internet relay chat. *Journal of Computer-Mediated Communication* 1(2). Viitattu 1.3.2008. <http://jcmc.indiana.edu/vol1/issue2/bechar.html>.

Ben-Ze’ev, A. 2003. Privacy, emotional closeness, and openness in cyberspace. *Computer in Human Behavior* 19, 451-467.

Birnie, S. A. & Horvath, P. 2002. Psychological predictors of Internet social communication *Journal of Computer-Mediated Communication* 7 (4). Viitattu 20.4.2008 Psychological Predictors of internet social communication.

Chenault, B. 1998. Developing personal and emotional relationships via computer-mediated communication. *Computer-Mediated Magazine*. Viitattu 11.2.2008 <http://www.december.com/cmc/mag/1998/may/chenault.html>.

Christopherson, K. M. 2007. The positive and negative implications of anonymity in Internet social interactions: "On the Internet, nobody knows you're a dog". *Computers in Human Behavior* 25, 3038–3056.

Cornwell, B. & Lundgren, D. C. 2001. Love on the Internet: involvement and misrepresentation in romantic relationships in cyberspace vs. realspace. *Computers in Human Behavior* 17, 197-211.

Corritore, C. L., Kracher, B. & Widenbeck, S. 2003. On-line trust: concepts, evolving themes, a model. *International Journal of Human-Computer Studies* 58, 737-758.

Damasio, A. 2000. *Tapahtumisen tunne miten tietoisuus syntyy*. Helsinki: Hakapaino.

Derks, D, Fischer, A. H, & Bos, A. E. R. 2007. The role of emotion in computer-mediated communication: A review,. *Computers in Human Behavior*, doi:10.1016/j.chb.2007.04.004.

Dickey, M., Mc Clure Wasko, M., Chudoba, K. M. & Thatcher, J. B. 2006. Do you know what I know? A shared understandings perspective on text-based communication. *Journal of Computer-Mediated Communication* 12(1). Viitattu 11.2.2008 <http://jcmc.indiana.edu/vol12/issue1/dickey.html>.

Duck, S. 1998. *Human relationships*.3. painos. London: Sage Publications.

Dwyer, D. 2000. *Interpersonal relationships*. London: Routledge.

Erikson, E. H. 1994. *Identity and the life cycle*. New York: Norton.

Flanagin, A. J., O'Connor, J., Seibold, D.R. & Tiyaamornwong, V. 2002. Computer-mediated group work: the interaction of member sex and anonymity. *Communication Research* 29, 66–93.

Forgas, J. P., East, R & Chan, N. Y. M. 2007. The use of computer-mediated interaction in exploring affective influences in strategic interpersonal behaviours. *Computers in Human Behavior* 23, 901 –919.

Hall, S. 2002. *Identiteetti*. 4. painos. Tampere Tammer-paino Oy.

Hankonen, H., Lehtinen, V. & Ristolainen, H. 2007. Sosiaalipsykologisia lähestymistapoja verkkovuorovaikutukseen. *Psykologia* 4, 276-288.

Hayne, S. C. & Rice, R. E. 1997. Attribution accuracy when using anonymity in group support systems. *Human-Computer Studies* 47, 429 –452.

Heinonen, R. 2001. *Digitaalinen minä*. Helsinki: Edita Oyj.

Helsingin Sanomat. 15.11.2007. Viitattu 11.3.2008
<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Professori+Viha+voi+vahvistua++internetiss%C3%A4+murhasuunnitelmiksi/HS20071115SI1KA04x0x>.

Helsingin Sanomat. 23.2.2008. Viitattu 11.3.2008
<http://www.hs.fi/arkisto/haku?pageNumber=10&order=FIFO&advancedSearch=&free=internet&date=year2008&depa=Kaikki+osastot&fromDay=0&fromMonth=0&fromYear=0&toDay=0&toMonth=0&toYear=0>.

Helsingin Sanomat 24.2.2008. Viitattu 11.3.2008
<http://www.hs.fi/arkisto/haku?pageNumber=9&order=FIFO&advancedSearch=&free=internet&date=year2008&depa=Kaikki+osastot&fromDay=0&fromMonth=0&fromYear=0&toDay=0&toMonth=0&toYear=0>.

Hian, L. B., Chuan, S. L., Trevor, T. M. K & Detenberg. 2004. Getting to know you: exploring the development of relational intimacy in computer-mediated communication. *Journal of Computer-Mediated Communication* 9(3). Viitattu 3.3.2008
<http://jcmc.indiana.edu/vol9/issue3/detenber.html>.

Hinde, R. A. 1979. *Towards understanding relationships*. London: Academic Press Inc.

Hintikka, K. A.. 2007. Web 2.0 – johdatus internetin uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin. TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry:n julkaisusarja osa 28. Viitattu 4.3.2008 http://www.tieke.fi/mp/db/file_library/x/IMG/20815/file/julkaisu_28.pdf.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. 11. painos. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Huffaker, D. A. & Calvert, S. L. 2005. Gender, identity, and language use in teenage blogs. *Journal of Computer-Mediated Communication* 10 (2). Viitattu 1.2.2008 <http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue2/huffaker.html>

Ilmonen, K. & Jokinen, K. 2002. Luottamus modernissa maailmassa. Jyväskylä: Kopijyvä Kustannus Oy.

Iltasanomat. 15.8.2003. Viitattu 11.3.2008 <http://www.iltasanomat.fi/uutiset/kotimaa/uutinen.asp?id=605416>.

Johnson, D. G. 1997. Ethics online. *Communications of ACM* 40 (1), 60-65.

Kalliopuska, M. 2005. Psykologian sanasto. Keuruu: Otavan Kirjapaino.

Kang, H-S. & Yang, H-D. 2006. The visual characteristics of avatars in computer-mediated communication: comparison of Internet relay chat and instant messenger as of 2003. *Human-Computer Studies* 64, 1173-1183.

Kelley, H. H. 1983. Epilogue: an essential science. Teoksessa H. H. Kelley, E. Berscheid, A. Christensen, J. H. Harvey, T. L. Huston, G. Levinger, E. McClintock, L. A. & Plau, D. R. W. H. Peterson (toim.) *Close relationships*. New York: Freeman. 486-503.

Laine, K. 2005. Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Lea, M. & Spears, R. 1995. Love at first byte? Building personal relationships over computer networks. Teoksessa J. T. Wood & S. Duck (toim.) *Under-Studied relationships: off the beaten track*. Thousand Oaks (CA): Sage Publications.

- Lee, C. 2003. How does instant messaging affect interaction between the genders? Viitattu 17.3.2008 <http://www.stanford.edu/class/pwr3-25/group2/projects/lee.html>.
- Lee, G.B. 1996 Addressing anonymous messenger in cyberspace. *Journal of Computer-Mediated Communication* 2 (1). Viitattu 8.8.2007 <http://jcmc.indiana.edu/vol2/issue1/anon.html>
- Levinger, D. 1983. Development and change. Teoksessa H. H. Kelley, E. Berscheid, A. Christensen, J. H. Harvey, T. L. Huston, G. Levinger, E. McClintock, L. A. & Plau, D. R. W. H. Peterson (toim.) *Close relationships*. New York: Freeman. 315-359.
- Maczewski, M. 2002. Exploring identities through the Internet: youth experiences online. *Child and Youth Care Forum* 31, 111–129.
- Martinez-Miranda, J. & Aldea, A. 2005. Emotions in human and artificial intelligence. *Computers in Human Behavior* 21, 323-341.
- Matikainen, Janne. 2002. Vuorovaikutus verkossa verkkopohjaiset oppimisympäristöt vuorovaikutuksen näyttämöinä. 2. painos. Yliopistopaino. Helsinki.
- McKenna, K. Y. A., Green, A. S. & Gleason, M. E. J. 2002. Relationship formation on the Internet: what's then big attraction? *Journal of Social Issues* 58, 9-31.
- Metsämuuronen, J. 2002. Metodologian perusteet ihmistieteessä. Metodologia-sarja 1. E-kirja. International Methelp Ky.
- Misztal, B. 1996. Trust in modern societies: the search for the bases of social order. Cambridge: Polity Press.
- Morahan-Martin, J. & Schumacher, P. 2003. Loneliness and social uses of the Internet. *Computers in Human Behavior* 19, 659–671.
- Naquin, C. E. & Paulson, G. D. 2003. Online bargaining and interpersonal trust. *Journal of Applied Psychology* 88, 113-120.

Nowak, K. L. & Rauh, C. 2005. The Influence of the avatar on online perceptions of anthropomorphism, androgyny, credibility, homophily, and attraction. *Journal of Computer-Mediated Communication* 11 (1). Viitattu 14.2.2008 <http://jcmc.indiana.edu/vol11/issue1/nowak.html>.

Oatley, K., Keltner, D. & Jenkins, J. M. 2006. *Understanding emotions. 2. painos*. Malden, MA: Blackwell Publishing.

Parks, M. R. & Floyd, K. 1996. Making friends in cyberspace. *Journal of Communication*, 46 (1). Viitattu 8.5.2008 <http://jcmc.indiana.edu/vol1/issue4/parks.html>.

Parks, M. R. 1997. Communication networks and relationship life cycles. Teoksessa S. Duck (toim.) *Handbook of personal relationships theory, research and intervention. 2. painos*. Chichester. Wiley

Parks, M. R. & Roberts, L. D. 1998. 'Making MOOsic': the development of personal relationships online and a comparison to their off-line counterparts. *Journal of Social and Personal Relationships* 4, 517–537.

Postmes, T., Spears, R. & Wolbert, A. 2000. The influence of ICT on society and government. *social psychological influence of ICTs on society and their policy impact*. Viitattu 17.3.2008 <http://192.87.107.35/english/spears.html>.

Rabby, M. K., 2007. Relational maintenance and the influence of commitment in online and offline relationships. *Communication Studies* 58, 315 –337.

Rains, S.A. & Scott, C.R. 2007. To identify or not to identify: a theoretical model of receiver responses to anonymous. *Communication Theory* 17, 61-91.

Rains, S.A. 2007. The impact of anonymity on perceptions of source credibility and influence in computer-mediated communication: a test of two competing hypotheses. *Communication Research* 34, 100-125.

Reid, E. 1995. *Virtual worlds: culture and imagination*. Teoksessa S. G. Jones (toim.) *Cybersociety: Computer-Mediated Communication and Community*. Thousand Oaks (CA): Sage Publications.

Riegelsberger, J., Sasse, M. A. & McCarthy, J. D. 2003. The Researcher's dilemma: evaluating trust in computer-mediated communication. *International Journal of Human-Computer Studies* 58, 759-781.

Rusbult, C. E. & Buunk, B. P., 1993. Commitment processes in close relationships: an interdependence analysis. *Journal of Social and Personal Relationships* 10, 175–204.

Spears, R., Postmes, T., Lea, M. & Wolbert, A. 2002. When are not effects gross product? The power of influence and the influence of power in computer-mediated communication. *Journal of Social Issues*. 58, 91–107.

Sztompka, P. 1999. *Trust: a sociological theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

Thurlov, C., Lengel, L., Tomic, A. 2004. *Computer mediation communication social interaction and the Internet*. London: Sage Publications.

Turkle, S. 1996. *Life on the Screen: identity in the age of the Internet*. London: Weidenfeld & Nicolson.

Utz, S, 2000. Social information processing in MUDs: the development of friendship in virtual worlds. *Journal of Online Behavior* 1 (1), Viitattu 5.2.2008 <http://www.behavior.net/JOB/v1n1/utz.html>.

Utz, S. 2003. Social identification and interpersonal attraction in MUDs. *Swiss Journal of Psychology* 62, 92–101.

Vesterinen, S. 2008. Kuvio 1.

Wallace, P. 1999. *The psychology of the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.

Walther, J. B. 1992. Interpersonal effects in computer-mediated interaction. A relational perspective. *Communication Research* 19, 52-90.

- Walther, J. B. 1994. Interpersonal effects in computer-mediated interaction. A meta-analysis of social and antisocial communication. *Communication Research* 21, 460-487.
- Walther, J. B. 1996. Computer-mediated communication: impersonal, interpersonal, and hyperpersonal interaction. *Communication Research* 23, 3-43.
- Wieselquist, J., Rusbult, C. E., Foster, C. A. & Agnew, C. R. 1999. Commitment, pro-relationship behavior, and trust in close relationships. *Interpersonal Relations and Group Processes* 77, 942-966.
- Whitty, M. & Carr, A. 2006. *Cyberspace romance: the psychology of online relationships*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Wynn, E. & Katz, J. E. 1997. Hyperbole over cyberspace: self-presentation and social boundaries in Internet home pages and discourse. *The Information Society* 13 (4), 297-327.

LIITE 1. KYSELY

Tämän kyselyn tavoite on tutkia internetissä tapahtuvaa ihmisten välistä vuorovaikutusta.

Internetillä tarkoitetaan tässä yhteydessä selaimella avattavia www-sivuja, jotka tarjoavat eri mahdollisuuksia vuorovaikutukseen kuten

- chatit, foorumit, blogit
- galleriat, verkkoyhteisöt
- deittipalvelut
- verkkopelit

Muut vuorovaikutustavat internetin avulla (esimerkiksi sähköposti) eivät kuulu tähän tutkimusalueeseen.

Mieti tilanteita, jolloin keskusteleet www-sivuilla. Tutkimus tarkastelee vapaa-ajalla tapahtuvaa vuorovaikutusta. Sen ulkopuolelle jäävät työhön, opiskeluun, asioiden hoitoon tai kaupankäyntiin liittyvät tilanteet.

Yleistä (kaikki yleiset kysymykset tehdään pakollisiksi)

1. Sukupuoli	1. Mies 2. Nainen
2. Syntymävuosi	xxxx
3. Tiedekunta	1. Humanistinen tiedekunta 2. Informaatioteknologian tiedekunta 3. Kasvatustieteiden tiedekunta 4. Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta 5. Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta 6. Taloustieteiden tiedekunta 7. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
4. Miten asut?	1. Yksin/soluasunnossa 2. Vanhempien kanssa 3. Avo- /aviopuolison kanssa 4. Avo- /aviopuolison ja lasten kanssa 5. Lapsen/lasten kanssa 6. Jonkun muun/muiden kanssa; kenen? (avoin kysymys)

jatkuu

jatkuu

5. Arvioi kuinka usein käytät internetiä. Valitse yksi seuraavista kohdista ja arvioi käyttämäsi tuntimäärä.

1. päivittäin	tunnit
2. viikoittain	tunnit
3. kuukausittain	tunnit

6. Onko sinulla internet-yhteyttä kotona?

1. Kyllä
2. Ei

Arvioi seuraavia väitteitä riippumatta siitä, onko sinulla kokemuksia asiasta.

Tässä yhteydessä vuorovaikutuksella tarkoitetaan:

- ensikontakti on tapahtunut internetissä (olette myöhemmin voineet tavata kasvokkain)

JA

- olette vaihtaneet useita viestejä keskenänne joko yhden päivän tai pitemmän jakson aikana.

---

7. Onko sinulla koskaan ollut edellä kuvatuslaista vuorovaikutusta netissä?

(PAKOLLINEN KYSYMYS)

1. Kyllä
2. Ei

8. Mitä toimintoja käytät toimiessasi muiden kanssa internetin välityksellä? Valitse tarvittaessa useampi vaihtoehto. Laita toiminnot järjestykseen sen mukaan mitä käytät eniten, toiseksi eniten jne. Jos et käytä ko. toimintoa, jätä ruutu tyhjäksi.

1. chat	☐
2. foorumit	☐
3. blogi	☐
4. galleria	☐
5. verkkoyhteisö	☐
6. deittipalvelu	☐
7. verkkopelaaminen	☐

9 Kuinka suuren osan internetissä käyttämästäsi ajasta olet yhteydessä muihin ihmisiin?

1. erittäin harvoin
2. alle puolet
3. puolet
4. yli puolet
5. lähes koko ajan
6. en lainkaan

jatkuu

jatkuu

10. Oletko koskaan tavannut kasvokkain ihmistä, johon olet tutustunut internetin kautta?

1. Kyllä
2. En

Arvioi seuraavia väitteitä asteikolla eri mieltä – osittain eri mieltä - en osaa sanoa – osittain samaa mieltä – samaa mieltä.

---

11. uusiin ihmisiin on helpompi tutustua internetin kautta kuin kasvokkain
12. internetin välityksellä tapahtuva vuorovaikutus saman henkilön kanssa ei ole pitkäaikaista
13. internetissä olevat ihmissuhteet ovat yhtä tärkeitä kuin kasvokkain toimivat ihmissuhteet
14. internetissä tavattuja ihmisiä kohtaan ei ole mitään odotuksia tai toiveita
15. on helppo irrottautua internetissä solmituista ihmissuhteista
16. internetin kautta on mahdollista luoda luottamuksellisia suhteita
17. internetissä tavatut ihmiset aiheuttavat pettymyksiä
18. toisen henkilön käyttämä hahmo (avatar)/nimimerkki herättää luottamusta
19. kirjoitustyö herättää luottamusta
20. internetissä käyty keskustelu rajautuu yleisiin aiheisiin, ei henkilökohtaisiin asioihin
21. luottamuksen rakentaminen internetissä ei ole tarpeellista
22. hahmolla (avatar)/nimimerkillä on tärkeä merkitys, kun luodaan mielikuvaa toisesta henkilöstä
23. nimimerkillä/hahmolla halutaan kertoa jotain itsestä
24. epämääräinen nimimerkki/hahmo ei kannusta yhteydenottoon
25. toista ihmistä ei voi oppia tuntemaan vain internetin välityksellä
26. ihmiset antavat todellisuutta paremman kuvan itsestään internetissä
27. internetissä esiinnyttään yleensä omana itsenään
28. anonyymiyys (nimettömyys) vaikeuttaa tutustumista
29. anonyymiyys tekee vuorovaikutuksesta pinnallisen
30. anonyymiydestä ei ole haittaa vuorovaikutuksessa
31. internetissä tulee jatkuvasti väärinymmärryksiä siitä mitä toinen todella tarkoitti
32. internetissä saa palautetta ajatuksistaan, mielipiteistään jne.
33. internetissä ollaan vuorovaikutuksessa vain niiden ihmisten kanssa, joilta saadaan positiivista palautetta
34. internetissä sadulla palautteella ei ole merkitystä
35. internetissä saa ymmärrystä ja tukea muilta ihmisiltä
36. on helpompaa ilmaista tunnetta internetin välityksellä kuin kasvokkain
37. internetissä tunteet tulevat vuorovaikutukseen mukaan pidemmän tutustumisen jälkeen
38. ihmiset kertovat rehellisemmin tunteistaan internetissä kuin kasvokkain
39. tunteista kertominen ei ole tarpeellista internetissä tapahtuvassa vuorovaikutuksessa
40. internetissä ollaan tekemisissä vain niiden ihmisten kanssa, jotka herättävät positiivisia tunteita
41. internetistä ei löydä todellisia ystäviä

jatkuu

jatkuu

42 Mikäli sinulla on tai on ollut vuorovaikutussuhteita internetissä, olisitko halukas osallistumaan lisäksi haastatteluun? Haastattelun kesto noin ½ - 1 tunti. Haastatteluun osallistujien kesken arviotaan 5 elokuvalippua.

1. Kyllä
2. En

Kiitos ja aurinkoista kesää vastaajille!

LIITE 2. TEEMAHAASTETTELU

- yleisiä taustatietoja
- mitä tarkoitetaan ihmissuhteella. ensikontakti netissä, vapaa-ajalla tapahtuva, useita kertoja saman ihmisen kanssa yhteydessä
- yleisestä toimintatavasta internetissä tapahtuvassa vuorovaikutuksessa
  - o mm. yhteydenpitotavat, määrä, tekniikoiden käyttö
- yksi vuorovaikutussuhde
  - o mm. tutustuminen, yhteyden tiiviys, kesto
- anonymiteetti
  - o mm. kerrotut tiedot, onko merkitystä, missä vaiheessa pienenee, tunnistaminen
  - o
- identiteetti (kuva itsestä)
  - o mm. oma kuva, rehellisyys, kuvan tarkkuus, merkitys
- luottamus kuvatussa ihmissuhteessa
  - o mm. luottamuksen kehittyminen, muuttuminen, pettymykset, mikä tukee/heikentää luottamusta
- tunteiden ilmaiseminen
  - o mm. tulevatko esille, paljon/vähän tunteita, positiivisia/negatiivisia
- sitoutuminen
  - o mm. vastausten odotusta, aloitteentekijä, mikä sitoo,
- vastavuoroisuus/palaute
  - o mm. ymmärtäminen, ymmärretyksi tuleminen, molemminpuolisuus,
- vapaata kuvasta internetissä toimista suhteista ja siihen liittyvistä asioista
- muuta?

LIITE 3. CRONBACHIN ALFAN ARVOT

Teema	Cronbachin alfa
Anonymiteetti - anonyymiys (nimettömyys) vaikeuttaa tutustumista - anonyymiys tekee vuorovaikutuksesta pinnallisen - anonyymiudesta ei ole haittaa vuorovaikutuksessa	0,689
Identiteetti – avatar - hahmolla (avatar)/nimimerkillä on tärkeä merkitys, kun luodaan mielikuvaa toisesta henkilöstä - nimimerkillä/hahmolla halutaan kertoa jotain itsestä - epämääräinen nimimerkki/hahmo ei kannusta yhteydenottoon	0,664
Identiteetti- kuva itsestä - epämääräinen nimimerkki/hahmo ei kannusta yhteydenottoon - toista ihmistä ei voi oppia tuntemaan vain internetin välityksellä - ihmiset antavat todellisuutta paremman kuvan itsestään internetissä	0,532
Luottamus - internetin kautta on mahdollista luoda luottamuksellisia suhteita - internetissä käyty keskustelu rajautuu yleisiin aiheisiin, ei henkilökohtaisiin asioihin - luottamuksen rakentaminen internetissä ei ole tarpeellista	0,609
Tunteet, rehellisyys - on helpompaa ilmaista tunteita internetin välityksellä kuin kasvokkain - ihmiset kertovat rehellisemmin tunteistaan internetissä kuin kasvokkain	0,663
Sitoutuminen - uusiin ihmisiin on helpompi tutustua internetin kautta kuin kasvokkain - internetin välityksellä tapahtuva vuorovaikutus saman henkilön kanssa ei ole pitkäaikaista - internetissä olevat ihmissuhteet ovat yhtä tärkeitä kuin kasvokkain toimivat ihmissuhteet - internetissä tavattuja ihmisiä kohtaan ei ole mitään odotuksia tai toiveita - on helppo irrottautua internetissä solmituista ihmissuhteista	0,606

jatkuu

<p>Vastavuoroisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - internetissä tulee jatkuvasti väärinymmärryksiä siitä mitä toinen todella tarkoitti - internetissä saa palautetta ajatuksistaan, mielipiteistään jne. - internetissä ollaan vuorovaikutuksessa vain niiden ihmisten kanssa, joilta saadaan positiivista palautetta - internetissä sadulla palautteella ei ole merkitystä - internetissä saa ymmärrystä ja tukea muilta ihmisiltä	0,504
--	-------

LIITE 4. KESKIARVOT, MIEHET JA NAISET

Group Statistics

	sp	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
kys. 11	Mies	143	2,54	1,255	,105
	Nainen	70	3,43	1,269	,152
kys. 12	Mies	140	2,69	1,080	,091
	Nainen	70	2,47	1,151	,138
kys. 13	Mies	143	2,61	1,245	,104
	Nainen	70	2,99	1,313	,157
kys. 14	Mies	141	2,11	,949	,080
	Nainen	70	2,21	1,115	,133
kys. 15	Mies	142	3,30	1,129	,095
	Nainen	70	3,33	,989	,118
kys. 16	Mies	142	3,52	1,036	,087
	Nainen	70	3,94	1,089	,130
kys. 17	Mies	142	3,15	,894	,075
	Nainen	70	2,79	,991	,118
kys. 18	Mies	142	2,63	,994	,083
	Nainen	69	2,67	1,107	,133
kys. 19	Mies	142	3,92	,763	,064
	Nainen	70	4,09	,794	,095
kys. 20	Mies	142	2,05	,984	,083
	Nainen	68	2,29	1,198	,145
kys. 21	Mies	143	2,12	,923	,077
	Nainen	70	1,83	,834	,100
kys. 22	Mies	141	3,48	1,039	,088
	Nainen	70	3,13	1,166	,139
kys. 23	Mies	142	4,05	,802	,067
	Nainen	70	3,73	,992	,119
kys. 24	Mies	142	3,69	,991	,083
	Nainen	70	3,46	1,099	,131
kys. 25	Mies	142	3,83	1,266	,106
	Nainen	70	3,09	1,338	,160
kys. 26	Mies	143	3,57	1,010	,084
	Nainen	70	3,59	1,028	,123
kys. 27	Mies	143	2,73	,987	,083
	Nainen	70	2,89	1,071	,128

jatkuu

jatkuu

kys. 28	Mies	142	3,27	1,123	,094
	Nainen	70	3,24	1,135	,136
kys. 29	Mies	141	3,07	1,125	,095
	Nainen	70	3,53	1,046	,125
kys. 30	Mies	141	3,07	1,053	,089
	Nainen	70	2,84	1,150	,137
kys. 31	Mies	143	3,26	1,079	,090
	Nainen	70	3,17	1,262	,151
kys. 32	Mies	143	3,97	,787	,066
	Nainen	69	4,14	,809	,097
kys. 33	Mies	143	2,40	1,036	,087
	Nainen	70	2,31	,971	,116
kys. 34	Mies	141	2,04	,865	,073
	Nainen	70	1,74	,793	,095
kys. 35	Mies	143	3,99	,741	,062
	Nainen	69	3,72	,838	,101
kys. 36	Mies	143	2,94	1,238	,104
	Nainen	70	3,41	1,257	,150
kys. 37	Mies	142	3,24	,816	,068
	Nainen	70	3,33	,989	,118
kys. 38	Mies	142	3,25	,998	,084
	Nainen	70	3,41	1,110	,133
kys. 39	Mies	143	2,48	,999	,084
	Nainen	70	2,60	1,082	,129
kys. 40	Mies	143	2,77	1,059	,089
	Nainen	69	2,55	1,037	,125

LIITE 5. KESKIARVOT, KOKENEET JA KOKEMATTOMAT

Group Statistics					
	onko_suhde	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
kys. 11	Kyllä	137	3,13	1,288	,110
	Ei	76	2,29	1,220	,140
kys. 12	Kyllä	135	2,47	1,158	,100
	Ei	75	2,87	,963	,111
kys. 13	Kyllä	137	2,80	1,322	,113
	Ei	76	2,61	1,190	,136
kys. 14	Kyllä	137	2,07	1,012	,086
	Ei	74	2,28	,986	,115
kys. 15	Kyllä	137	3,35	1,141	,098
	Ei	75	3,23	,967	,112
kys. 16	Kyllä	137	3,86	1,079	,092
	Ei	75	3,29	,955	,110
kys. 17	Kyllä	137	2,94	,968	,083
	Ei	75	3,20	,870	,100
kys. 18	Kyllä	135	2,64	1,123	,097
	Ei	76	2,63	,846	,097
kys. 19	Kyllä	136	4,09	,704	,060
	Ei	76	3,78	,858	,098
kys. 20	Kyllä	135	2,02	1,040	,090
	Ei	75	2,32	1,080	,125
kys. 21	Kyllä	137	1,88	,878	,075
	Ei	76	2,29	,892	,102
kys. 22	Kyllä	135	3,24	1,103	,095
	Ei	76	3,57	1,050	,120
kys. 23	Kyllä	136	3,86	,904	,078
	Ei	76	4,09	,819	,094
kys. 24	Kyllä	137	3,57	1,083	,093
	Ei	75	3,69	,930	,107
kys. 25	Kyllä	137	3,42	1,408	,120
	Ei	75	3,88	1,139	,131
kys. 25	Kyllä	137	3,50	1,079	,092
	Ei	76	3,72	,873	,100
kys. 26	Kyllä	137	2,91	1,018	,087
	Ei	76	2,54	,972	,112
kys. 27	Kyllä	136	3,15	1,186	,102
	Ei	76	3,45	,985	,113
kys. 28	Kyllä	136	3,16	1,169	,100
	Ei	75	3,33	1,018	,118

jatkuu

kys. 29	Kyllä	135	3,10	1,154	,099
	Ei	76	2,80	,938	,108
kys. 30	Kyllä	137	3,15	1,194	,102
	Ei	76	3,37	1,031	,118
kys. 31	Kyllä	136	4,11	,776	,067
	Ei	76	3,88	,816	,094
kys. 32	Kyllä	137	2,28	1,057	,090
	Ei	76	2,53	,916	,105
kys. 33	Kyllä	136	1,84	,871	,075
	Ei	75	2,12	,788	,091
kys. 34	Kyllä	136	3,98	,793	,068
	Ei	76	3,76	,746	,086
kys. 35	Kyllä	137	3,26	1,237	,106
	Ei	76	2,82	1,262	,145
kys. 36	Kyllä	137	3,31	,896	,077
	Ei	75	3,20	,838	,097
kys. 37	Kyllä	136	3,37	1,039	,089
	Ei	76	3,18	1,029	,118
kys. 38	Kyllä	137	2,47	1,001	,085
	Ei	76	2,59	1,073	,123
kys. 40	Kyllä	136	2,65	1,119	,096
	Ei	76	2,79	,928	,106

LIITE 6. T-TESTI JA KORRELAATIOT

Ystäviä internetin kautta

kysymys	t-testit		korrelaatiot		
	sukupuoli	kokemus	asuminen	tiedekunta	ikä
Internetissä ei löydä todellisia ystäviä	p< ,05	p< ,001	-	-	-

Anonymiteetti

kysymys	t-testit		korrelaatiot		
	sukupuoli	kokemus	asuminen	tiedekunta	ikä
Anonyymiys vaikeuttaa tutustumista	-	,05<p<0,1	-	-	-
Anonyymiys tekee vuorovai- kutuksesta pinnallisen	p< ,01	-	-	-	-
Anonyymiydestä ei ole haittaa vuorovaikutuksessa	-	,05<p<0,1	-	-	-

Identiteetti

kysymys	t-testit		korrelaatiot		
	sukupuoli	kokemus	asuminen	tiedekunta	ikä
Avattarella on tärkeä merkitys mieli-kuvan luomisessa toisesta	p< ,05	p< ,05	-	-	,145 ,035 N=211
Avattarella halutaan kertoa itsestä	p< ,05	,05<p<0,1	-	-	-
Epämääräinen avatar ei kannusta yhteydenottoon	-	-	-	-	,194 ,005 N=211
Toista ei voi oppia tuntemaan vain internetin välityksellä	p< ,001	p< ,05	-	-	-
Ihmiset antavat todellisuutta paremman kuvan itses-tään internetissä	-	-	-	-	-
Internetissä esiin-nyttään yleensä omana itsenä	-	p< ,05	-	-	-

jatkuu

jatkuu

Luottamus

kysymys	t-testit		korrelaatiot		
	sukupuoli	kokemus	asuminen	tiedekunta	ikä
Internetin kautta on mahdollista luoda luottamuksellisia suhteita	p< ,01	p< ,001	-	-	-,157 ,022 N=211
Internetissä tavatut ihmiset aiheuttavat pettymyksiä	p< ,01	,05<p<0,1	-	-	-
Toisen käyttämä avatar herättää luottamusta	-	-	-	-	-
Kirjoitustyö herättää luottamusta	-	p< ,01	-	-	-
Internetissä keskustelu rajautuu yleisiin aiheisiin	-	,05<p<0,1	-	-	-
Luottamuksen rakentaminen ei ole tarpeellista internetissä	p< ,05	p< ,01	-	-	-

Tunteet

kysymys	t-testit		korrelaatiot		
	sukupuoli	kokemus	asuminen	tiedekunta	ikä
On helpompaa ilmaista tunteitaan internetin välityksellä	p< ,05	p< ,05	-	-	-
Tunteet tulevat mukaan vuorovaik:n pidemmän tutustumisen jälkeen	-	-	-	-	-
Ihmiset kertovat rehellisemmin tunteistaan internetissä	-	-	-	-	-
Tunteista kertominen ei ole tarpeellista internetissä	-	-	-	-	-
Tekemisissä ollaan vain positiivisia tunteita herättävien ihmisten kanssa	-	-	-	-	-

jatkuu

Sitoutuminen

kysymys	t-testit		korrelaatiot		
	sukupuoli	kokemus	asuminen	tiedekunta	ikä
Uusiin ihmisiin on helpompi tutustua internetin kautta kuin kasvokkain	p< ,001	p< ,001	-	-	-
Internetin välityksellä tapaht. vuovaikutus ei ole pitkäaikaista saman henkilön kanssa	-	p< ,05	-	-	-
Internetin ihmisuhteet ovat yhtä tärkeitä kuin kasvokkain toimivat	p< ,05	-	-	-	-
Internetissä tavattuja ihmisiä kohtaan ei ole toiveita tai odotuksia	-	-	-	-	-
On helppo irrottautua internetissä solmituista ihmisistä	-	-	-	-	-

Vastavuoroisuus

kysymys	t-testit		korrelaatiot		
	sukupuoli	kokemus	asuminen	tiedekunta	ikä
Internetissä tulee jatkuvasti väärinymmärryksiä	-	-	-	-,137 ,046 N=213	-
Internetissä saa palautetta ajatuksistaan, mielipiteistään	-	p< ,05	-,142 ,039 N=212	-	-
Tekemisissä ollaan vain niiden kanssa, joilta saadaan positiivista palautetta	-	,05<p<0,1	-	-	-
Saadulla palautteella ei ole merkitystä	p< ,05	p< ,05	-	-	-
Internetissä saa ymmärrystä ja tukea muilta	p< ,05	,05<p<0,1	-	,154 ,025 N=212	-